

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

RAJKO KODRIČ

**PRITOŽBENI POSTOPEK KOT OBLIKA DRŽAVLJANSKEGA
NADZORA NAD DELOM POLICIJE**

MAGISTRSKO DELO

Ljubljana, 2010

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Rajko Kodrič

Mentor: izr. prof. dr. Marjan Brezovšek

**PRITOŽBENI POSTOPEK KOT OBLIKA DRŽAVLJANSKEGA
NADZORA NAD DELOM POLICIJE**

MAGISTRSKO DELO

Ljubljana, 2010

Iskreno se zahvaljujem mentorju,izr. prof. dr. Marjanu Brezovšku za korektno vodenje in pomoč pri nastajanju dela, Jerneju Klariču, višjemu policijskemu inšpektorju v Sektorju za notranje preiskave in pomoč policistom Generalne policijske uprave za strokovne sugestije in pomoč pri pridobivanju gradiva ter Zdravku Meletu, vodji Sektorja za pritožbe zoper policiste Direktorata za policijo in druge varnostne naloge, pri pošiljanju vprašalnikov predstavnikom javnosti.

Še posebej se zahvaljujem tudi svoji družini, ženi Majdi, sinu Urošu in hčerki Liljani, ki so mi v času študija stali ob strani, me vzpodbujali in potrpežljivo prenašali mojo odsotnost zaradi študijskih obveznosti.

Ne nazadnje pa se moram zahvaliti vsem, ki ste mi kakorkoli pomagali, pa vas nisem mogel poimensko naštet.

Še enkrat vsem hvala!

PRITOŽBENI POSTOPEK KOT OBLIKA DRŽAVLJANSKEGA NADZORA NAD DELOM POLICIJE

POVZETEK

V Sloveniji predstavlja reševanje pritožb zoper ravnanje policije formalni mehanizem, ki je opredeljen v Zakonu o policiji in Pravilniku o reševanju pritožb, ter je na voljo posamezniku, ki meni, da so mu bile s policistovim dejanjem ali opustitvijo dejanja kršene pravice in svoboščine. Njegov ključni namen je preiskava oziroma preverjanje vložene pritožbe in je osnova za varovanje človekovih pravic in svoboščin. Policija je zaradi njenih širokih pooblastil nasproti posamezniku, zavezana delovati le na podlagi ustave in zakonov, prav tako pa mora biti podvržena različnim vrstam nadzora, saj nadzor omogoča večjo objektivnost, strokovnost in legitimnost policijskega delovanja.

Empirični del magistrskega dela temelji na raziskavi, v kateri sem poslal 312 anketnih vprašalnikov poročevalcem, pooblaščenecem ministrice in predstavnikom javnosti na senatu za pritožbe. Izpolnjene vprašalnike je vrnilo 163 anketirancev. Z anketiranjem sem želel preveriti, v kolikšni meri delo posamezne kategorije anketiranih prispeva k objektivnosti, zakonitosti, korektnosti, strokovnosti in pravičnosti obravnave pritožb, ter ali je obstoječi sistem reševanja pritožb še primeren za reševanje konflikta med pritožnikom in policistom.

V zaključku bom povzel ugotovitve ankete in nakazal možne rešitve glede sprememb zakonodaje s področja, ki ureja pritožbeni postopek.

Ključne besede: policija, pritožba, vodja organizacijske enote, senat za pritožbe.

COMPLAINT PROCEDURE AS WAY OF CITIZEN CONTROL OVER POLICE WORK

ABSTRACT

Resolving complaints against police officers in Slovenia is a formal mechanism regulated in the Police Act and in the Rules on the Settlement of Appeals. It can be used if an individual believes that the actions of a police officer, or a police officer's failure to act, have violated his/her rights or freedoms. Its key purpose is investigation of complaint and is the base for protection of human rights and liberties. Police is because of its wide range of powers against individual obligated to work only on the bases of constitution and laws. Police also has to be under different sorts of control because control allows wider objectivity, expertise, and legitimacy of police actions.

The empirical part of the master work is based on the survey in which 312 questionnaires were sent to the reporters, authorised persons and representatives of the public. 163 respondents returned solved questionnaires. With the survey I wished to investigate in what extent the work of different category of people included in the research contributes to objectivity, legitimacy, fairness, professionalism and justice of the complaint resolving and if the complaint resolving procedure is still appropriate for solving conflict between the complainant and the police officer.

In conclusion author presents the findings of the research and express possible solutions to change the legislation on the field of the complaints procedure.

Key words: Police, complaint, the head of the police organisational unit, the panel of the ministry.

KAZALO

KAZALO TABEL	4
UPORABLJENE KRATICE	5
1 UVOD	6
1.1 NAMEN IN CILJI MAGISTRSKEGA DELA	8
1.2 HIPOTEZE	9
1.3 METODE PROUČEVANJA IN RAZISKOVANJA	11
1.4 STRUKTURA DELA.....	13
2 SPLOŠNO O ČLOVEKOVIH PRAVICAH	15
3 PRITOŽBA KOT PRAVNI INSTITUT IN OPREDELITEV PRITOŽBENEGA POSTOPKA	18
3.1 ZGODOVINSKI PREGLED REŠEVANJA PRITOŽB V REPUBLIKI SLOVENIJI	22
3.1.1 Reševanje pritožbenih postopkov do leta 1980.....	22
3.1.2 Reševanje pritožbenih postopkov od leta 1981 do 1990	23
3.1.3 Reševanje pritožbenih postopkov od leta 1991 do 1997	25
3.1.4 Reševanje pritožbenih postopkov od leta 1998 do 2004	30
3.1.5 Reševanje pritožbenih postopkov od leta 2004 naprej	33
3.2 NAČINI VLOŽITEV PRITOŽB ZOPER POLICISTE	38
3.2.1 Osebna vložitev pritožbe	38
3.2.2 Vložitev pritožbe po elektronski pošti	40
3.2.3 Vložitev pritožbe v knjigo pripomb in pohval	40
3.2.4 Dolžnosti policista ob sprejemu pritožbe	40
3.2.5 Ravnanje z nepopolno ali nerazumljivo pritožbo	41
3.2.6 Ravnanje s pritožbo, ki jo je vložila neupravičena oseba.....	42
3.3 RAVNANJE V PRIMERU, DA IZ VSEBINE PRITOŽBE IZHAJA SUM STORITVE KAZNIVEGA DEJANJA	43
3.4 VAROVALKE V PRITOŽBENEM POSTOPKU	46
3.5 SMISELNA UPORABA DOLOČIL ZUP V PRITOŽBENEM POSTOPKU	47
3.6 DRUGI UKREPI V ZVEZI S PODANO PRITOŽBO.....	48
3.6.1 Odgovornost policista na podlagi utemeljene pritožbe.....	49
3.6.2 Ukrepi ob ugotovljeni napaki policije	51
3.7 REŠEVANJE PRITOŽB PRI VODJI ORGANIZACIJSKE ENOTE	51
3.7.1 Pooblastilo za vodenje pritožbenega postopka	52
3.7.2 Preverjanje pritožbe.....	53
3.7.3 Razgovor s pritožnikom, policistom in pričami pred obravnavo	55
3.7.4 Vabljenje pritožnika in policista na obravnavo.....	56
3.7.5 Obravnava pritožbe pri vodji organizacijske enote.....	57
3.7.6 Možnost (ne)uporabe mediacije v postopku reševanja pritožbe	58
3.7.7 Zapisnik o obravnavi pritožbe.....	60

3.7.8	Obveščanje Sektorja za pritožbe in SNPPP GPU o poteku obravnave	61
3.8	REŠEVANJE PRITOŽBE NA SENATU ZA PRITOŽBE	61
3.8.1	Postopek na senatu za pritožbe	63
3.8.2	Odločanje o utemeljenosti pritožbe in odgovor pritožniku	64
3.8.3	Evidentiranje pritožb, nadzor in poročanje	65
3.8.4	Varstvo podatkov	66
3.9	VPRAŠANJA IN DILEME PRI REŠEVANJU PRITOŽB	66
3.9.1	Nekatera mnenja in priporočila Amnesty International Slovenije	66
3.9.2	Nekatera mnenja komisarja za človekove pravice	67
4	OBLIKE NADZORA NAD POLICIJO	69
4.1	DRŽAVLJANSKI NADZOR NAD POLICIJO	69
4.2	NEVLADNI NADZOR NAD POLICIJO	71
5	PRIMERJALNI VIDIK OBRAVNAVANJA PRITOŽB V EVROPSKIH DRŽAVAH.....	73
5.1	REŠEVANJE PRITOŽB V AVSTRIJI	73
5.2	REŠEVANJE PRITOŽB V ITALIJI.....	74
5.3	REŠEVANJE PRITOŽB NA MADŽARSKEM	75
5.4	REŠEVANJE PRITOŽB V NEMČIJI.....	76
5.5	REŠEVANJE PRITOŽB NA SLOVAŠKEM	76
5.6	REŠEVANJE PRITOŽB V VELIKI BRITANIJ	77
5.7	REŠEVANJE PRITOŽB NA HRVAŠKEM	78
5.8	ZNAČILNOSTI IN NAČINI REŠEVANJA PRITOŽB V TUJINI	79
6	RAZISKAVA O ZADOVOLJSTVU S POSTOPKOM REŠEVANJA PRITOŽB	81
6.1	RAZISKOVALNE METODE IN HIPOTEZE	81
6.2	ZASNOVA IN IZVEDBA RAZISKAVE	81
6.3	DOSEŽENI REZULTATI RAZISKAVE	83
6.3.1	Rezultati splošnih podatkov anketirancev	83
6.3.2	Kje v pritožbenem postopku naj bo obvezna prisotnost policista, zoper katerega je podana pritožba	84
6.3.3	V prisotnosti koga naj se rešuje pritožbe pri vodji organizacijske enote	85
6.3.4	Splošno ocenjevanje pravne ureditve reševanja pritožb zoper policiste	86
6.3.5	Osnovne statistike spremenljivk (univarianta analiza)	87
6.3.5.1	Ocena primernosti določb Pravilnika o reševanju pritožb	87
6.3.5.2	Ocena vloge dela predstavnikov javnosti v senatu	89
6.3.5.3	Ocena vloge dela predsednika senata	91
6.3.6	Ugotavljanje povezanosti med združenimi spremenljivkami	94
6.3.7	Ugotavljanje statistično pomembnih razlik	95
7	DOSEŽENI REZULTATI IN CILJI RAZISKAVE	97
7.1	PREDSTAVITEV REZULTATOV RAZISKAVE.....	97
7.2	PREVERITEV HIPOTEZ.....	99
7.3	PRIČAKOVAN PRISPEVEK RAZISKOVANJA K STROKI IN ZNANOSTI.....	101
7.4	UPORABNOST REZULTATOV RAZISKAVE	102
8	PREDLOG SPREMENB IZVEDBE PRITOŽBENEGA POSTOPKA	104
9	ZAKLJUČEK	113

10	LITERATURA IN VIRI	115
10.1	KNJIGE, PUBLIKACIJE IN ČLANKI.....	115
10.2	PRAVNI PREDPISI.....	118
10.3	INTERNETNI VIRI.....	120
10.4	PREOSTALI VIRI.....	121
11	PRILOGE	122

KAZALO TABEL

Tabela 6.1: Izobrazba anketirancev

Tabela 6.2: Pri delu senata sodelujem kot

Tabela 6.3: Kje v pritožbenem postopku naj bo obvezna prisotnost policista, zoper katerega je podana pritožba

Tabela 6.4: V čigavi prisotnosti naj se rešuje pritožbe pri vodji organizacijske enote

Tabela 6.5: Kako na splošno ocenjujete pravno ureditev reševanja pritožb zoper policiste

Tabela 6.6: Indikatorji spremenljivke DOLPRAV

Tabela 6.7: Pritožnik pogosto vloži pritožbo, ker se s tem poizkuša izogniti odgovornosti za kršitev zakonodaje

Tabela 6.8: Pri obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote le-ta izpraša v zvezi s pritožbo vse osebe, ki bi karkoli vedele v zvezi s pritožbo

Tabela 6.9: Indikatorji spremenljivke PJAV

Tabela 6.10: Indikatorji spremenljivke PSEN

Tabela 6.11: Ustanoviti je potrebno skupni senatni organ zunaj MNZ, ki bo obravnaval pritožbe zoper policiste, carinike, vojake ...

Tabela 6.12: Povprečna ocena sklopov združenih spremenljivk

Tabela 6.13: Povezanost združenih spremenljivk

Tabela 6.14: T-test spremenljivke DOLPRAV glede na spol

Tabela 6.15: T-test spremenljivke PJAV glede na spol

UPORABLJENE KRATICE

AIS	- Amnesty International Slovenije
DPDVN	- Direktorat za policijo in druge varnostne naloge
GPU	- Generalna policijska uprava
IPCC	- Independent Police Complaints Commision
KD	- Kaznivo dejanje
KZ-1	- Kazenski zakonik
MNZ	- Ministrstvo za notranje zadeve
OKC	- Operativno komunikacijski center
PCA	- Police Complaints Authority
PP	- Policijska postaja
PU	- Policijska uprava
RS	- Republika Slovenija
RSNZ	- Republiški sekretariat za notranje zadeve
SGDP	- Služba generalnega direktorja policije
SNPPP	- Sektor za notranje preiskave in pomoč policistom
UGDP	- Urad generalnega direktorja policije
UNZ	- Uprava za notranje zadeve
VDT RS	- Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije
ZKP	- Zakon o kazenskem postopku
ZP-1	- Zakon o prekrških
ZPol	- Zakon o policiji
ZUP	- Zakon o splošnem upravnem postopku

1 UVOD

Zakon o policiji določa, da so policisti pri opravljanju nalog zavezani k ravnanju v skladu z ustavo in zakoni ter spoštovanju in varovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Te smejo omejiti le v primerih, določenih z ustavo. Pri svojem delu, še zlasti ko uporabljajo policijska pooblastila, morajo vedno spoštovati in upoštevati posameznikove temeljne pravice in svoboščine, kot so osebna svoboda, pravica do zasebnosti, svoboda mišljenja, vesti, veroizpovedi in izražanja, mirnega združevanja, gibanja in uživanja lastnine.

Pomemben dejavnik zaupanja javnosti temelji na metodah policijske obravnave pritožb o nepravilnem ravnanju policistov (Sencio 1993, 519). Zaupanje v policijo je tesno povezano z njenim ravnanjem in obnašanjem do javnosti, še zlasti pri spoštovanju človekovega dostojanstva ter temeljnih pravic in svoboščin posameznika. Policija je odgovorna državi, državljanom in njihovim predstavnikom. Izpostavljena mora biti učinkovitemu zunanjemu nadzoru, hkrati pa je treba zagotoviti učinkovite in nepristranske postopke za obravnavanje pritožb zoper policijo. Pomanjkanje zaupanja javnosti v pritožbene postopke zoper delo policije ima za posledico, da se ljudje bolj zatekajo k formalnim pravnim potem, kot je na primer sodna pot. Poleg formalnih (sodnih in upravnih) poti, ki so običajno dolgotrajne in pogosto drage, morajo biti prizadeti osebi na voljo tudi druge, manj formalnopravne poti, ki so lahko celo učinkovitejše, predvsem pa hitreje in cenejše. Kot neformalne pritožbene poti razumemo vse tiste možnosti, ki so posamezniku na voljo v zvezi z oblastnimi dejanji in opustitvami organov (na primer pri postopkih policije), ter vse tiste primere pritožb ali zahtev po nadzoru, ko posameznik zatrjuje, da njegove pravice v postopku (zaradi storjene napake ali nekorektnosti) niso bile spoštovane. Neformalne pritožbene poti zagotavljajo varstvo na področju pravnega in korektnega postopanja policije v razmerju do pritožnika.

Kadar posameznik meni, da mu je policist s svojim dejanjem ali opustitvijo dejanja storil nepravilnost, napako ali zgolj nekorektnost, skratka ko meni, da njegove pravice niso bile upoštevane, mu mora biti omogočena pritožbena pot. Ker lahko pride do napak pri vsakem delu, je pomembno, da ima posameznik možnost s pritožbo doseči odpravo napake. Pritožbene poti pripomorejo k omejevanju samovolje, k temeljitejšemu in kakovostnejšemu delu, pa tudi k temu, da zaradi slabega dela posameznika niso ožigosani vsi, ki delajo v policiji. Dejstvo, da policija prisluhne pritožbi posameznika in jo obravnava, pa pritožniku pomeni vsaj delno zadoščenje in mu da občutek, da policija ni vsemogočna. K moralni zmagi posameznika pa lahko pripomore

tudi priznanje policije o storjeni napaki. Pritožbeni postopek mora biti vsakomur dostopen. V ta namen so potrebna jasna navodila za vložitev pritožbe, vključno z natančno navedbo naslovnika za sprejem pritožbe.

Zaradi zagotavljanja poštenega, pravilnega in objektivnega odločanja o pritožbi je tudi pri neformalni obliki pritožbenih poti zaželen stopnjevitost odločanja o pritožbi. Stopnjevitost postopka se kaže v tem, da na drugi stopnji o pritožbi ne odloča isti organ ter da je v obravnavo pritožbe vključena tudi javnost, s katero se zagotavlja učinkovit neposredni in posredni državljanski nadzor na delom policije. V Sloveniji se izvaja nov postopek reševanja pritožb zoper policiste, odkar so v postopek vključeni predstavniki javnosti, in sicer od uveljavitve Navodila o reševanju pritožb, ki se je pričelo uporabljati 29. novembra 2000.

Pojem državljskega nadzora nad policijo je bil z vzpostavitvijo novega načina obravnavanja pritožb opredeljen v naši strokovni in tudi v laični literaturi kot dokaj nov in nepoznan pojem. Državljski nadzor nad policijo pa je mogoče razumeti kot obliko zunanjega nadzora nad policijo, predvsem v procesu oziroma obliki sodelovanja javnosti pri reševanju pritožb. Ker je policija organ prisile in razpolaga z določeno močjo, lahko svoja pooblastila, ki jih ima na podlagi zakona, uporabi v škodo ljudi. S ciljem preprečevanja zlorab teh pooblastil je bila uvedena oblika državljskega nadzora nad policijo, kjer predstavniki državljanov sodelujejo pri reševanju pritožb.

Najprej bi bilo potrebno ustanoviti posebno telo, ki bi bilo izključno profesionalno, z ustreznimi pooblastili in zmogljivostmi za preiskovanje domnevnih kršitev človekovih pravic in svoboščin, ki naj bi jih pri svojem delu storili policisti, cariniki, pazniki ... To je kategorija javnih uslužbencev, ki pri svojem deli izvršuje posebna pooblastila. Sestavljeno bi bilo iz predstavnikov, to je strokovnjakov z vseh treh ministrstev, kamor spadajo posamezni organi.

Prav tako tudi Amnesty International (Zidar 2004a, 159) predlaga ustanovitev posebnega profesionalnega telesa za reševanje pritožb zoper policiste, neodvisnega od politike in policije, ki bi imelo ustrezna pooblastila in zmogljivosti za preiskovanje domnevnih kršitev človekovih pravic in svoboščin, ki naj bi jih pri svojem delu storili policisti.

V prihodnosti pa bi država morala razmisliti o ustanovitvi skupnega senatnega organa za reševanje pritožb zoper vse javne uslužbence na II. stopnji, ko pritožbeni postopek ni bil

uspešno zaključen na I. stopnji. O tem bo več govora v nadaljevanju magistrskega dela, kjer bom opisal svoje videnje predlaganih sprememb zakonodaje, ki ureja pritožbeni postopek.

1.1 NAMEN IN CILJI MAGISTRSKEGA DELA

Pritožbeni postopek ni nekaj novega. V svetu je njegov razvoj zaslediti po drugi svetovni vojni, na območju Republike Slovenije pa koncem sedemdesetih let. Takratna milica je reagirala na pritožbe tudi v prejšnji družbeni ureditvi, vendar je bil obstoj pritožbenega mehanizma v tistem času zaradi političnih razmer nekoliko omejen. Od osamosvojitve Slovenije dalje je bil pritožbeni postopek kar nekajkrat spremenjen, kar bom v nadaljevanju tudi opisal.

V magistrskem delu bom poskušal poiskati odgovore in rešiti dileme na ključna vprašanja, ki se nanašajo na reševanje pritožb pri vodji organizacijske enote (I. stopnja), prav tako bom predlagal spremembe, za katere menim, da so potrebne pri reševanju pritožb na senatu za pritožbe (II. stopnja), ko pritožba ni bila uspešno rešena na obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote.

V zvezi s sedanjo ureditvijo pritožbenega mehanizma je bilo dvignjenega kar nekaj prahu. Po eni strani je bil postopek deležen pohval s strani ministrstva, katerega organ v sestavi je tudi policija. V kolikor pritožba ni uspešno rešena pri vodji organizacijske enote na I. stopnji, jo rešuje drugostopenjski organ, to je Sektor za pritožbe Direktorata za policijo in druge varnostne naloge (DPDVN). Po drugi strani pa je bila 25. marca 2009 na ravni Ministrstva za notranje zadeve (MNZ) ustanovljena delovna skupina, ki je pripravljala spremembe Zakona o policiji (ZPol) in Pravilnika o reševanju pritožb (pravilnik), s katerim bi poenostavila pritožbeni postopek. Delovno skupino sestavljajo zaposleni v Sektorju za pritožbe DPDVN, Sektorju za notranje preiskave in pomoč policistom Generalne policijske uprave (SNPPP GPU), na policijskih upravah (PU) kot tudi na policijskih postajah (PP). V času, ko končujem magistrsko delo, sprememb zakonodaje na področju pritožbenega postopka še ni bilo.

V nadaljevanju bom opisal način reševanja pritožb v primerih, ko pritožba ni bila uspešno rešena pri vodji organizacijske enote. Naloga izhaja tudi iz predpostavke, da bi morali za obravnavo pritožb, ki se nanašajo na javne uslužbence s posebnimi pooblastili, kot so policisti, cariniki in pazniki, ustanoviti po vzoru Specializiranega oddelka v Skupini državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala pri Vrhovnem državnem tožilstvu Republike Slovenije (VDT RS) skupni senatni organ za pritožbe, ki bi ga sestavljali predstavniki posameznih služb in bi obravnaval

pritožbe zoper javne uslužbenke s posebnimi pooblastili. S posebnim zakonom bi bil organiziran kot samostojen organ pri Vladi Republike Slovenije Republike Slovenije podobno kot je ustanovljena Komisija za pritožbe iz delovnega razmerja. Kot sem omenil, bi oddelek sestavljali zaposleni iz posameznega organa, ki bi bili pristojni za reševanje pritožb na II. stopnji zoper javne uslužbenke posamezne službe. Pred tem pa bi bilo potrebno sprejeti še zakon, s katerim bi bilo mogoče ustanoviti poseben organ, kot je to urejeno z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o državnem tožilstvu za obravnavo KD, ki so jih storili policisti. Z njim bi bilo opredeljeno ime organa, delovno področje, kadrovska sestava organa, izobrazba in način delovanja organa. Organ bi imel prostore v Ljubljani, kjer bi razpisoval senatne obravnave pritožb na II. stopnji. S tem bi se končano potovanje vodij senata na obravnave po Sloveniji, kot je to urejeno s sedanjim pravilnikom.

Prav tako izhajam tudi iz predpostavke, da je potrebno vse pritožbe, tudi tiste, iz katerih izhaja sum storitve KD, najprej obravnavati pri vodji organizacijske enote. Mnenja sem, da je potrebno problem, ki je nastal med policistom in pritožnikom, rešiti na lokalnem nivoju, in sicer tam, kjer je nastal.

Za magistrsko delo s področja pritožbenega postopka zoper policiste sem se odločil zato, ker se mi zdi ureditev tega področja zelo pomembna, prav tako pa aktivno razmišljam v smeri, kako bi bilo v bodoče urejeno reševanje pritožb.

1.2 HIPOTEZE

Policija je kot organ v sestavi MNZ pri svojem delu vse bolj pod drobnogledom javnosti. Zaradi vse bolj ozaveščenega prebivalstva in sprejete zakonodaje na tem področju se vse bolj poudarja, da je potrebno varovati človekove pravice in svoboščine. Čeprav imajo vsi ljudje enake in neodtujljive pravice, jih v praksi ne uživajo prav vsi ljudje, prav tako jih vsi ne uživajo v enaki meri. Naloge policije so, da varuje državo in njene ljudi, kakor tudi pravice tujcev, ki se nahajajo na območju države, pri čemer pa ne sme biti samovoljna. Policija kot organ represije pri svojem delu najgloblje posega v človekove pravice in svoboščine, zato mora biti podvržena učinkovitemu nadzoru. Demokratičnost naše države se kaže v tem, da je omogočila nadzor, ki ga nad delom policije, tako posredno kot neposredno, izvaja tudi javnost.

Nobena moderna policijska organizacija brez podpore skupnosti ne bi mogla vzdrževati reda v tako kompleksni družbi. Podpora skupnosti je ključna tako za učinkovitost policijskega dela kot tudi za njeno legitimnost. Eden izmed mehanizmov za zagotavljanje zaupanja družbe v policijo je reševanje pritožb zoper njeno delo. Pri tem se je treba zavedati, da lahko pritožbeni postopek pripomore k legitimnosti dela policije le, če je tudi sam legitimen, kar pa je mogoče samo, če ima tako podporo javnosti kot policistov.

Problem in predmet raziskovanja bosta osnovi za postavitev naslednjih hipotez, ki sem jih postavil v magistrskem delu:

Prva hipoteza: postopek reševanja pritožbe pri vodji organizacijske enote policije je primeren za rešitev konflikta med policistom in pritožnikom;

Druga hipoteza: pritožbeni postopek nad delom policije je neodvisen, saj je odločanje o utemeljenosti pritožbe po novi ureditvi preneseno iz Policije na Ministrstvo za notranje zadeve;

Tretja hipoteza: na nepristransko odločanje o pritožbi vplivata tudi predstavnika javnosti, ki sta člana senata.

V raziskavo sem vključil izključno poročevalce, ki na podlagi 13. člena Pravilnika o reševanju pritožb preverjajo pritožbe v notranjih organizacijskih enotah policijskih uprav na podlagi pisnega sklepa generalnega direktorja policije na predlog direktorja policijske uprave. To so poročevalci na sejah senata, kadar je iz pritožbe razbrati sum storitve kaznivega dejanja.

V postopku reševanja pritožbe pri vodji organizacijske enote pa nastopajo vodje organizacijskih enot ali pooblaščenca, ki jih vodje sami pooblastijo za obravnavanje pritožb s pooblastilom za obravnavo vseh ali samo posamezne pritožbe. To so vodja službe direktorja, sektorja kriminalistične policije, sektorja uniformirane policije, operativno komunikacijskega centra in službe za operativno podporo, oziroma tisti delavci, ki jih vodja organizacijske enote pooblasti za obravnavanje pritožb kot pooblaščenca. Ti delavci poročajo na seji senata za pritožbe o poteku obravnave in ugotovitvah pritožbenega postopka, ko pritožba ni bila uspešno rešena pri vodji organizacijske enote. Pri tem pa se nisem spustil na nivo policijskih postaj. Prav tako sem vključil v raziskavo poročevalce iz notranjih organizacijskih enot GPU, ki so v enaki vlogi kot poročevalci na policijskih upravah. Poleg njih sem vključil tudi pooblaščenca ministrice – vodje senata ter predstavnike javnosti, ki sodelujejo na obravnavi na senatu za pritožbe.

Cilj raziskave je bil pridobiti objektivno oceno vseh anketiranih glede primernosti določb in postopkov, na podlagi katerih je v Sloveniji trenutno urejeno reševanje pritožb zoper policiste. Ugotoviti sem želel, v koliki meri delo posameznih udeležencev v pritožbenem postopku prispeva k objektivnosti, zakonitosti, korektnosti, strokovnosti in ne nazadnje pravičnosti obravnave pritožb. Prav tako je bil cilj raziskave pridobiti informacije o primernosti oziroma ustreznosti pritožbenega postopka, ki je bil nazadnje koreniteje spremenjen leta 2004, nazadnje noveliran pa leta 2006. Rezultati raziskave lahko služijo kot pripomoček pri spreminjanju oziroma dopolnjevanju zakonodaje s področja reševanja pritožb.

1.3 METODE PROUČEVANJA IN RAZISKOVANJA

Za izdelavo naloge in preverjanje hipotez bom uporabil kombinacijo različnih metodoloških pristopov. Sledil bo zgodovinski oris "pritožbenega postopka" v Republiki Sloveniji, pri čemer bo uporabljena zgodovinska metoda. S primerjalno metodo bom skušal ugotoviti prednosti in pomanjkljivosti tako enega kot drugega postopka reševanja pritožb zoper policiste.

Z namenom dokazovanja primerljivosti, skladnosti in kakovosti tako sedanjega kot tudi v prejšnjem obdobju spremenjenega načina reševanja pritožb zoper policiste, v primerjavi s pritožbenim postopkom v nekaterih evropskih državah, bom uporabil primerjalno metodo. Podatke za primerjavo sem zbral iz strokovne literature in prispevkov za strokovna srečanja.

Za izdelavo magistrskega dela in preverjanje hipotez bom uporabil kombinacijo različnih metodoloških pristopov. Posamezne znanstvene metode bom izbral na podlagi njihovih teorij. Pri tem bom uporabil naslednje tehnike analiz:

- *Deskriptivna metoda* – pripravil bom teoretični okvir naloge, ki bo namenjen opisu postopka v skladu z materialnim in procesnim aktom;
- *Komparativna oziroma primerjalna metoda* – prikazal bom različne ureditve reševanja pritožb zoper policiste v nekaterih drugih državah. Ta metoda je ustrezna za primerjanje enakih ali podobnih dejstev, pojavov, procesov ter razlik med njimi. S to metodo bom prišel do posplošitev, novih sklepov, ki bodo obogatili že znana dejstva;
- *Aritmetična sredina spremenljivke* – vsota vseh vrednosti spremenljivke, deljena s številom enot;

- *Aritmetična sredina združene spremenljivke* – aritmetična sredina neke skupine spremenljivk. Spremenljivke, ki jih bom združil v skupino, so si vsebinsko podobne in močno povezane med seboj;
- *Skupna aritmetična sredina/skupno povprečje* – uporabil jo bom pri analizi variance;
- *Standardni odklon* oziroma mere razpršenosti okrog aritmetične sredine. Manjši kot je, bolj podobne ocene so podali anketiranci;
- *T-test*, ki ga uporabljamo za primerjavo povprečij med dvema skupinama. Najprej bom ugotovil, ali med njima obstajajo razlike, ali ženske (bolj pozitivno ali bolj negativno) ocenjujejo določbe pravilnika kot moški. Če pri anketirancih ugotovimo razlike, nas zanima, ali so statistično značilne. Pri tem ugotavljamo, ali to, kar smo ugotovili pri udeležencih raziskave, ob določeni majhni vrednosti, da se motimo (običajne meje so $p < 1$ odstotka, $p < 5$ odstotkov oziroma $p < 10$ odstotkov), velja tudi za populacijo, iz katere izvira vzorec vključenih oseb v raziskavo;
- *Analiza variance*, ki je podobna t-testu. Uporabljamo jo za primerjavo povprečij med vsaj tremi ali več skupinami. Preverjamo, ali se vsaj ena skupina statistično značilno razlikuje od drugih skupin. Če so razlike med skupinami večje od razlik v skupinah, zaključimo, da se vsaj ena skupina statistično razlikuje od drugih. Ko rezultate analiziramo vsebinsko, jih primerjamo, koliko odstopajo aritmetične sredine skupin od skupnega povprečja;
- *Korelacijska analiza*, ki jo uporabljamo za ugotavljanje linearne povezanosti med številskimi spremenljivkami. Moč povezanosti merimo s Pearsonovim korelacijskim faktorjem, čigar vrednost se nahaja na intervalu od -1 do $+1$. Če je njegova vrednost negativna, pomeni, da z naraščanjem vrednosti ene spremenljivke vrednosti druge padajo. Če je blizu 0, pomeni, da spremenljivki nista povezani med seboj; če je pozitivna, pa pomeni, da z naraščanjem vrednosti ene spremenljivke naraščajo tudi vrednosti druge spremenljivke. Moč koeficienta je šibka, če se giblje v intervalu od 0,10 do 0,60, srednja, če se giblje v intervalu med 0,61 in 0,80, ter velika, če sega od 0,81 naprej.

O proučevani temi ne obstaja mnogo strokovne literature, posebno pomemben in uporaben vir informacij pa predstavljajo interne pisne usmeritve z razlagami in navodili, kako pristopiti k obravnavi konkretnih primerov podanih pritožb. Ugotovitve v magistrskem delu temeljijo na izkušnjah iz dejanskih situacij, ki nastopijo pri reševanju pritožb ter so empirično preverjene in preizkušene v praksi. Podatke iz vrnjenih anketnih vprašalnikov sem obdelal z računalniškim programom SPSS 14.0.

1.4 STRUKTURA DELA

Magistrsko delo je sestavljeno iz teoretičnega in empiričnega, ki sta povezana v več medsebojno povezanih poglavij. Prvo poglavje je namenjeno opredelitvi predmeta proučevanja, določitvi cilja in namena magistrskega dela, predstavitvi treh glavnih hipotez in pojasnitvi uporabljenih metod.

V drugem poglavju so na splošno opredeljena pravna zagotovila človekovih pravic in svoboščin. Pojasnil bom pravice in svoboščine, ki so vsakemu zagotovljene v postopkih s policijo na podlagi ustave in mednarodnih konvencij.

V naslednjem poglavju, ki je najobširnejše, bo opredeljen pojem pritožbe, predstavljen bo zgodovinski pregled pritožbenega postopka s takrat veljavno zakonodajo, ki je določala pritožbeni postopek, nazorno je prikazan potek reševanja pritožbe pri vodji organizacijske enote in na senatu za pritožbe. Podrobneje so pojasnjeni posamezni postopki, ki se zvrstijo v konkretnih fazah pritožbenega postopka ob subsidiarni uporabi Zakona o splošnem upravnem postopku. Konkretno so navedene usmeritve in zakonodaja, s katero je opredeljen postopkovni način reševanja pritožb. Opredeljene so tudi dileme, na katere sta opozorila nevladna organizacija Amnesty International in komisar za človekove pravice.

V četrtem poglavju je na kratko predstavljen državljanski in nevladni nadzor nad delom policije.

V petem poglavju je opisan primerjalni vidik obravnavanja pritožb zoper policiste v nekaterih evropskih državah v primerjavi z reševanjem pritožb v Republiki Sloveniji.

V šestem poglavju so predstavljeni rezultati empiričnega dela naloge na podlagi vrnjenih anketnih vprašalnikov anketirancev. Rezultati raziskave so predstavljeni opisno in v tabelah. Z raziskavo smo želeli ugotoviti oceno vseh anketiranih glede primernosti določb in postopkov, na podlagi katerih je v Sloveniji trenutno urejeno reševanje pritožb zoper policiste, v koliki meri delo posameznih udeležencev v pritožbenem postopku prispeva k objektivnosti, zakonitosti, korektnosti, strokovnosti in ne nazadnje pravičnosti obravnave pritožb ter pridobitvi informacij o primernosti oziroma ustreznosti sedanjega pritožbenega postopka.

V sedmem poglavju so predstavljeni rezultati raziskave in ugotovitve, s pomočjo katerih je izvedeno preverjanje oziroma verifikacija zastavljenih hipotez. Pojasnjen je pričakovan prispevek

raziskovanja k stroki in znanosti ter uporabnost rezultatov raziskave kot pripomoček pri spreminjanju zakonodaje s področja pritožbenega postopka.

V osmem in devetem poglavju so predstavljene sklepne ugotovitve teoretičnega in empiričnega dela magistrskega dela, podani so konkretni predlogi in priporočila za spremembo zakonodaje, ki ureja potek pritožbenega postopka.

V desetem poglavju so navedeni uporabljeni viri in literatura, v enajstem pa so priložene priloge.

2 SPLOŠNO O ČLOVEKOVIH PRAVICAH

Brezovšek (1994, 394) je zapisal, da so človekove pravice nujni – čeprav ne zadostni – pogoj svobodnega človekovega življenja v kateri koli družbi; so "označevalec nečesa globljega in širšega, tj. tistega, kar pripada človeku kot takšnemu, česar pa zgolj v okvirih prava ni mogoče prepoznati!"

Človekove pravice kot zgodovinsko pridobljena in ustavnopravna kategorija niso (le) pojem, o katerem je v prizadevanjih za zagotavljanje demokracije mogoče zgolj leporečiti in ga kot žogico odbijati med loparji retorike, ampak so "jedro ustavnopravnih sistemov vseh civiliziranih držav, odkar so ob koncu 18. stoletja s področja filozofije prešle na področje prava" (Bavcon 1992, 42).

Gorenak in Lobnikar (2004, 207) navajata, čeprav je bistvo policijskega dela vzdrževati red ter varovati posameznikovo življenje in premoženje v skladu z njegovimi pravicami in svoboščinami, pa pogosto ugotavljamo, da lahko represivni organi države (vključno s policijo) pri svojem delu človekove pravice in svoboščine tudi kršijo. Zato se v vsaki državi delo teh organov nadzoruje.

Z dosego dejanske demokratičnosti neke družbene ureditve je treba človekove pravice tudi udejanjati – v prvi fazi vsekakor s formaliziranjem odnosov med posamezniki in državo, torej z opredelitvijo v ustavi kot najvišjem in temeljnem pravnem aktu, najprej z dejanskim spoštovanjem človekovih pravic skozi izdajo in vsebino pravnih aktov (zakonov in podzakonskih predpisov) ter materialnih dejanj države, ki posegajo na različna področja življenja človeka. Ustava torej pomeni uresničitev splošne, politične in pravne kulture v normativnem pogledu, sama po sebi pa še ne pomeni demokracije.

Ustava Republike Slovenije (ustava) v prvem členu določa, da je Slovenija demokratična republika. V ustavi (14. člen) je urejeno, da so v Sloveniji pred zakonom vsi enaki in da so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino. Pri tem so upoštevana napotila mednarodnih pravnih virov – Splošne deklaracije človekovih pravic, ki jo je dne 10. decembra 1948 z resolucijo št. 217 A (III) sprejela in razglasila Generalna skupščina Združenih narodov in na njej temelječe Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (4. novembra 1950 so jo v Rimu sprejele članice Sveta Evrope, pričela je veljati 3. novembra 1953,

spremenjeno in dopolnjeno s protokoli jo je v letu 1994 ratificiral tudi Državni zbor Republike Slovenije) in Konvencije proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju. Poleg tega je pomembna tudi Listina o temeljnih svoboščinah EU. V njej je zajeta realizacija želje Evropske unije, da doseže zvišanje zaščite temeljnih pravic v luči sprememb v družbi, socialnega napredka, znanstvenega in tehnološkega razvoja ter da bi bile na ta način vse te pravice prepoznavnejše. Listino, ki ni pravno zavezujoča, so 7. decembra 2000 v Nici razglasili Evropski parlament, Svet EU in Evropska komisija. Listina zajema obsežen spekter pravic, ki jih teorija in praksa delita na »tri generacije pravic«. Prva generacija zajema državljske in politične pravice, druga generacija socialne in ekonomske pravice, medtem ko sodijo v tretjo generacijo pravica do samoodločbe, do razvoja in pravica ljudi, da svobodno razpolagajo s svojimi naravnimi in zdravilnimi viri.

Ustava (17. člena) določa, da je človekovo življenje nedotakljivo, da v Sloveniji ni smrtne kazni. Nikomur se ne sme vzeti prostosti, razen v primerih in po postopku, ki ga določa zakon. Vsakdo, ki mu je vzeta prostost, mora biti v maternem jeziku ali v jeziku, ki ga razume, takoj obveščen o razlogih za odvzem prostosti. V čim krajšem času mu mora biti tudi pisno sporočeno, zakaj mu je bila odvzeta prostost. Takoj mora biti podučen o tem, da ni ničesar dolžan izjaviti, da ima pravico do takojšnje pravne pomoči zagovornika, ki si ga svobodno izbere, in o tem, da je pristojni organ na njegovo zahtevo dolžan o odvzemu prostosti obvestiti njegove najbližje (19. člen). Naslednje pravno jamstvo, ki je določeno v ustavi (20. člen), določa, da se osebo, za katero obstaja utemeljen sum, da je storila kaznivo dejanje, sme pripreti samo na podlagi odločbe sodišča, kadar je to neogibno potrebno za potek kazenskega postopka ali za varnost ljudi. Zagotovljeno je spoštovanje človekove osebnosti in njegovega dostojanstva v kazenskih in v vseh drugih pravnih postopkih, prav tako med odvzemu prostosti in izvrševanjem kazni. Ustava (21. člen) prepoveduje vsakršno nasilje nad osebami, ki jim je prostost kakorkoli omejena, ter vsakršno izsiljevanje priznanj in izjav. Kdor je obdolžen kaznivega dejanja, velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni ugotovljena s pravnomočno sodbo (27. člen). Ustava v 26. členu določa, da ima vsakdo pravico do povračila škode, ki mu jo je v zvezi z opravljanjem službe ali kakšne druge dejavnosti državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil s svojim protipravnim ravnanjem stori oseba ali organ, ki tako službo ali dejavnost opravlja. Oškodovanec ima pravico, da v skladu z zakonom zahteva povračilo tudi neposredno od tistega, ki mu je škodo povzročil.

Brezovšek (1998, 50) je pojasnil, da niso predmet ustavnosti vse številne pravice in svoboščine (ter dolžnosti) človeka in državljana, temveč samo tiste, ki so za družbo temeljnega pomena. Danes skoraj v vseh pisanih ustavah zavzemajo posebno mesto temeljne človekove pravice in svoboščine človeka. Ne samo to, te pravice imajo v ustavnih dokumentih navadno izjemno mesto in jih najdemo praviloma na začetku ustave ali pa celo v posebnih deklaracijah.

Nedvomno je policija državna institucija, ki ima dnevno zelo veliko, če ne celo največ stikov z ljudmi. Zaradi narave svojega dela, pri katerem želi biti čimbolj uspešna, pogosto prihaja v situacije, ko lahko krši človekove pravice in svoboščine. Zato je ob mednarodnem nadzornem sistemu, ki ga tvorijo različni mednarodni organi za človekove pravice, potreben tudi ustrezen in učinkovit nacionalen demokratični nadzor nad delovanjem policije in drugih represivnih organov.

Tudi pri policijskem delu je zelo pomembno, da so človekove pravice spoštovane. Ne glede na to, da večina držav po svetu temu področju namenja precejšnjo pozornost, se dogaja, da pri izvajanju policijskih nalog pride do primerov, ko so človekove pravice kršene. Ker so se v Svetu Evrope te problematike zavedali, so v okviru projekta Človekove pravice in policija v Informacijskem centru za človekove pravice v Strasbourgu že v letu 1998 pripravili in izdali Priročnik o človekovih pravicah za boljše delo policije in Delovni zvezek za praktično usposabljanje (Gorenak in ostali 2003, 7–8).

Nenehno naraščanje števila pritožb pred Evropsko komisijo, ki je vse bolj podaljševalo čas njihovega reševanja, je že v osemdesetih letih sprožilo razprave, kako doseči večjo učinkovitost varstvenega mehanizma. Zaradi velikega povečanja članic Sveta Evrope po letu 1990 je zahteva po reformi postala ena izmed prednostnih nalog Sveta Evrope. Dozorelo je prepričanje, da bi bila najboljša rešitev odprava Komisije ter oblikovanje Stalnega sodišča za človekove pravice, pri čemer Odbor ministrov ne bi bil več organ odločanja o kršitvah pravic, temveč bi skrbel le še za izvrševanje sodnih odločitev. Normativno je bila taka odločitev oblikovana v 11. protokolu leta 1994. Ratificiranje je v letih po sprejetju protokola potekalo počasi. Prva ga je ratificirala Slovenija, do zadnje ratifikacije pa je prišlo šele v oktobru 1997. Protokol je pričel veljati 1. novembra istega leta.

3 PRITOŽBA KOT PRAVNI INSTITUT IN OPREDELITEV PRITOŽBENEGA POSTOPKA

Če posameznik meni, da so bile s policistovim dejanjem ali opustitvijo dejanja kršene njegove pravice ali svoboščine, se lahko na podlagi 28. člena ZPol pritoži v 30 dneh od trenutka, ko je izvedel za kršitev, na MNZ ali katerokoli organizacijsko enoto policije. Na ministrstvu pritožbe sprejema Sektor za pritožbe. Pritožbo lahko posameznik poda pisno, ustno na zapisnik, v knjigo pripomb in pohval ter po elektronski pošti. Na ministrstvu je za sprejem pritožb odprt poštni predal na elektronskem naslovu: pritozbe.mnz@gov.si. V pritožbenem postopku se rešujejo tiste pritožbe, ki se nanašajo na ravnanja ali opustitve policistov pri ali v zvezi z opravljanjem nalog policije iz 3. člena ZPol oziroma izvajanjem policijskih pooblastil.

28. člen Zakona o policiji nudi izčrpno podlago za podzakonsko ureditev pritožbenega postopka, saj določa:

- legitimacijo za vložitev pritožbe,
- temeljne elemente postopka pri vodji organizacijske enote,
- podlago za obravnavanje pritožbe na senatu in
- način imenovanja članov senata.

V Velikem splošnem leksikonu (knjiga 6, 3425) pa je pojem pritožbe razložen tudi bolj splošno. Po tej razlagi razumemo pojem pritožba kot neko izjavo, s katero izrazimo nezadovoljstvo ali nestrinjanje zaradi nečesa. Isti leksikon razlaga pritožbo tudi v okviru procesnega prava, kjer jo razume kot pravno sredstvo zoper odločbe pristojnih organov, kadar ti odločajo o pritožnikovih pravicah ali obveznostih.

Najširše pa razlagajo pojem Leksikoni Cankarjeve založbe z naslovom Pravo (2003, 234). Po tej razlagi je pritožba pravno sredstvo, ki je po ustavi predvideno za spodbijanje vsake odločbe sodišča ali drugega organa, kolikor ni z zakonom previden drugačen način varstva pravic in zakonitosti. V nadaljevanju je ta pojem razložen še z več zornih kotov. Tako je na primer razloženo, kaj pomeni pritožba v civilnem procesnem pravu, kaj v kazenskem procesnem pravu. Ustava Republike Slovenije zagotavlja pravico do pritožbe ali drugega pravnega sredstva proti odločbam sodišč in drugih državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil, s katerimi ti odločajo o njegovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih.

Vse te razlage pa ne ustrezajo v celoti takrat, kadar se pritožba nanaša na postopek policista, pritožnik pa jo vloži na podlagi ZPol, ki je uredil pravico do pritožbe. V tem primeru pritožba ni mišljena kot pravno sredstvo (niti redno niti izredno). Zakon v 28. členu določa: »Če posameznik meni, da so bile s policistovim dejanjem ali opustitvijo dejanja kršene njegove pravice ali svoboščine, se lahko v 30 dneh od trenutka, ko je izvedel za kršitev, pritoži na ministrstvo ali policijo«. Po tej določbi pritožbe ni mogoče šteti za pravno sredstvo. Na podlagi tega lahko rečemo, da gre v primeru pritožbe na postopek policista za neke vrste "reklamacijo" na policistovo ravnanje. Glede na naravo in vsebino pritožbe pa je pritožba institut, ki v določeni meri skrbi za konformnost policistov, saj se večina policistov do neke mere boji postopka preverjanja pritožbe, še posebej takrat, če se zavedajo, da so pri postopku kakor koli ravnali nepravilno.

Skladno s 4. členom pravilnika postopek reševanja pritožbe zajema:

- vložitev in sprejem pritožbe,
- preverjanje pritožbe,
- obravnavo pritožbe pri vodji organizacijske enote,
- obravnavo pritožbe na senatu za pritožbe,
- odgovor pritožniku,
- odločanje o stroških postopka.

Leksikoni Cankarjeve založbe (1984, 858) pri razlagi pojma pritožba ponujajo kot možnost zgolj pravno razlago tega pojma in ga tolmačijo kot redno pravno sredstvo proti odločbam sodišč in upravnih oblasti oziroma organizacij z javnimi pooblastili.

Pritožbe nad delom policije predstavljajo obliko civilnega nadzora nad policijo. Pojem državljanskega nadzora je tesno povezan s spoštovanjem pravic in svoboščin predstavnikov manjšin v policijskih postopkih. Gre namreč za populacijo, kjer se pogosto izpostavlja problem etične in rasne diskriminacije. Osebe, ki menijo, da so jim bile v policijskem postopku kršene pravice, lahko podajo pritožbo. Na ta način že poteka določena kontrola nad delom policije, saj se tako policisti pri svojem delu zavedajo posledic nespoštovanja človekovih pravic. Vendar je pri pritožbah nad policijo bistveno predvsem to, na kakšen način poteka obravnavanje le-teh. Kot je pojasnil Rover (2002, 64), se morajo pritožbe o policijskem ravnanju raziskati takoj, temeljito in nepristransko. Glede pritožbenega postopka se v današnjem času postavlja cela vrsta vprašanj: ali je dovolj, da se pritožbe rešujejo znotraj policije ali pa naj pritožbeni postopek vodi

samostojen organ, neodvisen od policije in drugih pravnih organov; kdo naj pritožbo sprejme in kdo naj jo razišče; kdo naj o pritožbi odloči; kdo naj odloči o sankciji, če je policist ravnal nekorektno.

Butala (2002, 33) je navedel, da sposobnost priznanja, da je bila storjena napaka, pomeni moč, ne pa slabost odgovorne osebe. Stranki je potrebno s pravilnim pristopom pri obravnavanju njene pritožbe utrditi prepričanje, da se je vredno pritožiti, ter ji hkrati zagotoviti, da ne bo trpela posledic zaradi pritoževanja.

Terrill (1998) je v prispevku opozoril na izvor ideje državljanskega nadzora nad policijskim delom. Državljanski nadzor se je pojavil kot posledica poskusa vpeljave zunanjega nadzora nad policijo. Avtor v prispevku poskuša pojasniti, kaj so bili vzroki za vpeljavo državljanskega nadzora in zakaj se v nekaterih državah Vzhodne in Srednje Evrope na to idejo niso odzvali na enak način kot nekatere zahodne države. Terrill loči dva modela reševanja pritožb. Pri prvem modelu policija sama razišče in odloči o pritožbi. Za drugi model pa je značilno, da pri sprejemu, raziskavi in odločitvi o pritožbi aktivno sodelujejo državljani v okviru neodvisnega pritožbenega telesa. Na ta način se učinkovito izvaja zunanja kontrola nad policijo. Slednji model je po mnenju Terrilla značilen za zahodne države, medtem ko prvi model reševanja pritožb velja za večino vzhodno- in srednjeevropskih držav. Zaradi narave policijskega dela, moči s katero razpolaga in pomembnih pooblastil, ki jih ima posamezen policist na terenu, pa je izrednega pomena učinkovit zunanji nadzor.

Posameznik s pritožbo izraža ministrstvu ali policiji nezadovoljstvo zaradi neprimernosti, neustreznosti, nezakovitosti policistovega dejanja ali opustitve dejanja, ki je po njegovem mnenju imelo za posledico kršitev njegovih pravic in svoboščin. Prvotna določba zakona je tako jasno izkazovala namen pritožbe, vendar je tudi po njeni spremembi namen pritožbe ostal nespremenjen. Danes velja, da se lahko posameznik, če meni, da so bile s policistovim dejanjem ali opustitvijo dejanja kršene njegove pravice ali svoboščine, v 30 dneh od trenutka, ko je izvedel za kršitev, pritoži na MNZ ali policijo (28. člen ZPol). Lahko tudi trdimo, da je vložena pritožba na MNZ ali policijo poseben postopek, ki teče neodvisno od tega, ali so v zvezi z varstvom pravic in svoboščin posameznika v teku že drugi postopki, npr. kazenski, prekrškovni, pravdni ali drugi postopek, oziroma je v teh postopkih uporabljena pravica do pritožbe ali drug postopek, oziroma je v teh postopkih uporabljena pravica do pritožbe ali drugo pravno sredstvo,

kakor tudi dejstvo, da izčrpanje te pritožbene poti ni pogoj za vložitev pravnih sredstev za varstvo pravic in svoboščin posameznika v postopkih pred sodišči in drugimi pristojnimi organi.

Pritožba se lahko nanaša na sam policijski postopek, s katerim naj bi bila pritožniku kršena pravica. V postopku preverjanja pritožbe je odločilnega pomena, kako je policist uporabil pooblastilo, je bilo izbrano in uporabljeno zakonito, strokovno, učinkovito, ali je pravilno uporabil varnostne (strokovne) elemente, ki jih morajo policisti upoštevati in izvajati v predpisanem zaporedju. Pri odločanju o ustrezni intenziteti uporabe posameznega prisilnega sredstva mora policist upoštevati, da uporabi prisilno sredstvo sorazmerno načinu, sredstvu in moči upiranja ali napada. Ti elementi pomenijo za izvajalce postopkov dolžnost in jih je potrebno razumeti kot standarde, ki so se oblikovali v delovnem procesu in so opredeljeni v Katalogu standardov policijskih postopkov (GPU 2004) in Pravidniku o policijskih pooblastilih (GPU 2006). Katalog vsebuje vse osnovne policijske postopke, glede na zakonska pooblastila in različna področja dela. Namenjen pa je tudi tistim, ki morajo policijsko delo nadzirati in ocenjevati glede strokovnosti in zakonitosti postopkov.

Dovolj je že, da pritožnik meni, da so mu bile kršene pravice in svoboščine z dejanjem ali opustitvijo dejanja. V pritožbenem postopku se ugotavlja dejansko stanje. Če so bile pravice pritožniku kršene, je pritožba utemeljena oziroma ravnanje policista neskladno z veljavnimi predpisi. Če pa pritožniku pravice niso bile kršene, je pritožba neutemeljena oziroma je ravnanje policista skladno z veljavnimi predpisi.

Dokazni standard v pritožbenem postopku naj bi bil načeloma nižji od standarda v kazenskem postopku. V anglosaških ureditvah se tako pogosto uporablja standard "balance of probabilities", v našem postopku pa standard ni izrecno določen, a bi glede na naravo (v pritožbenem postopku se ne ugotavlja odgovornosti policista, ampak gre za vprašanje, ali je prišlo do kršitev pravic pritožnika) in posledice postopka pričakovali, da se bo uporabljal standard, nižji od tistega v kazenskem pravu (Zidar 2004b, 502).

Z namenom, da bi zaupane naloge vodja organizacijske enote opravil zakonito in strokovno, je potrebno napake, ki se pojavljajo pri obravnavi pritožbe, preprečevati in odpravljati. Zato morajo vodje organizacijskih enot svojo strokovno odločitev v vseh dvomljivih primerih preveriti pri inšpektorju, zadolženem za reševanje pritožb v službi direktorja policijske uprave. Če obstajajo

nejasnosti in dvomi, se lahko posvetujejo z inšpektorji SNPPP v Službi generalnega direktorja policije (GPU 2006d).

3.1 ZGODOVINSKI PREGLED REŠEVANJA PRITOŽB V REPUBLIKI SLOVENIJI

3.1.1 Reševanje pritožbenih postopkov do leta 1980

Leta 1956 je bil sprejet Zakon o organih za notranje zadeve, ki je ljudsko milico vključil med organe za notranje zadeve. Milica ni bila več vojaško organizirana, njena temeljna enota pa je bila postaja ljudske milice. Leta 1964 se je ljudska milica preimenovala v milico. Leta 1966 je milica prešla v pristojnost republik. Nikjer pa ni bilo zaslediti načina reševanja pritožb zoper miličnike.

Pritožbeni postopek je bil formalno urejen že prej, saj je Slovenija leta 1967 dobila svoj prvi republiški Zakon o notranjih zadevah, s katerim je milica v celoti prešla v pristojnost republik. Zaradi pomanjkanja korektnih pravnih virov iz prejšnjega obdobja se bom omejil le na prikaz ureditve tega postopka od leta 1976 naprej. V tistem obdobju je državna ureditev temeljila na družbeni samozaščiti kot možnosti ljudi, da sami kar največ ukrenejo za svojo varnost ter varnost svojega in družbenega premoženja. Tedanja milica naj bi jim pri tem pomagala s svojimi nasveti predvsem preko vodij varnostnih okolišev. Za njih lahko rečemo, da so imeli nalogo izvajanja nekakšnega partnerskega odnosa med tedanjo milico in krajan v krajevnih skupnostih, kjer so vodje varnostnih okolišev v okviru preventivnega izvajanja nalog delovale v podobnem smislu, kot poznamo to danes pod imenom "community policing".

Marinkovič (2005, 1) je navedel, da je na podlagi 6. člena Zakona o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah, ki je urejal delovanje tedanje milice, bilo dne 22. junija 1976 izdano Navodilo o reševanju pritožb občanov, organizacij združenega dela in drugih organizacij zoper postopke miličnikov. Določba zares ni bila najboljša, vendar je bila prva zakonska določba, ki je predstavljala okvir za možnost nadzora državljanov nad zakonitostjo dela miličnikov. Takratna milica je začela s poskusi odpiranja javnosti in je bila pripravljena nuditi več informacij o svojem delu in odgovarjati na očitke o napakah in nepravilnostih v svojih vrstah. Pri tem je v ta sklop sodilo tudi odzivanje na pritožbe občanov zoper miličnike.

3.1.2 Reševanje pritožbenih postopkov od leta 1981 do 1990

Leta 1980 je bil sprejet Zakon o notranjih zadevah, ki je urejal organizacijo in pristojnost organov za notranje zadeve, pravice, pooblastila in dolžnosti pooblaščenih uradnih oseb, kakor tudi druga vprašanja, ki so bila pomembna za delo organov za notranje zadeve. V zakonu so bili poleg t. i. miličnikov zajeti tudi kriminalisti, ki so pri svojem delu uporabljali pooblastila. Zakon je v svojem 6. členu določal, da smejo delavci organov za notranje zadeve pri opravljanju nalog iz svoje pristojnosti uporabljati pooblastila oziroma prisilne ukrepe, ki jih je zakon določal. Uporabljati so se morala tista pooblastila, s katerimi se je z najmanjšimi škodljivimi posledicami za občane, organizacije združenega dela ter druge samoupravne organizacije in skupnosti dosegla izvršitev uradne naloge. V drugem odstavku 6. člena je bilo predpisano, da je predstojnik organa za notranje zadeve, ki je bil obveščen, da je delavec za notranje zadeve pri opravljanju nalog storil nekaj, za kar ni imel zakonske podlage, ali storil oziroma opustil nekaj, kar je bilo v nasprotju z njegovo dolžnostjo, moral tistega, ki ga je o teh okoliščinah obvestil, v tridesetih dneh seznaniti, kaj je v zvezi s tem ukrenil oziroma ugotovil. Z današnjega stališča je zgoraj omenjena določba sporna. Tako sestavljene zakonske določbe namreč občanu niso jasno pokazale, da se ima pravico pritožiti, če meni, da je bil postopek miličnika nepravilen ali celo nezakonit. Pravica ni bila nedvomno zapisana, občan pa je imel pravico o tem samo sklepati. To je predstojnik storil samo v primeru, če je pritožnik to zahteval. S takšno določbo je bilo dejansko kršeno veljavno pravilo sporazumevanja, ki je terjalo, da vsakdo dobi odgovor na svojo vlogo, pritožbo, zahtevo itd. Predstojnik organa je moral odgovoriti samo tistemu, ki je to izrecno zahteval. Drugače pa je postopek izpeljal in zaključil, ne da bi o rezultatu kakorkoli seznanil tistega, ki ga je obvestil o domnevni miličnikovi nepravilnosti (Gorenak in ostali 2003, 15).

V skladu z določili 6. člena Zakona o notranjih zadevah (1980) je republiški sekretar za notranje zadeve Tomaž Ertl izdal Navodilo o načinu reševanja pritožb občanov, organizacij združenega dela in drugih samoupravnih in skupnosti zoper postopke delavcev milice (RSNZ 1987), ki je bilo podlaga za reševanje pritožb zoper miličnike. Navodilo je podrobneje urejalo pritožbeni postopek, natančno pa je določalo, da je bila lahko pritožba zoper miličnika podana pisno, ustno, po telefonu, sredstvih javnega obveščanja in v vsaki enoti milice, ki je bila takšno pritožbo dolžna sprejeti. O vsaki pritožbi je bilo potrebno napisati uradni zaznamek, nato pa je bilo potrebno pritožbo poslati pristojnemu inšpektorju milice na upravi za notranje zadeve. V kolikor je bila pritožba sprejeta na upravi za notranje zadeve, je bilo v navodilu določeno, da se tako sprejeta

pritožba pošlje Upravi milice Republiškega sekretariata za notranje zadeve (RSNZ). V primerih, da je bila pritožba zoper delavce milice podana po sredstvih javnega obveščanja, je veljal enak način poslovanja s pritožbo. Pritožniku, ki je podal pritožbo, je bilo potrebno, v kolikor je to zahteval, izdati potrdilo o sprejemu pritožbe, sama oblika potrdila pa ni bila predpisana.

Navodilo je opredeljevalo postopke reševanja pritožb zoper vse pooblašcene uradne osebe, razen delavce Varnostno-informativne službe. V navodilu pa še vedno ni bilo določeno, da se v postopke reševanja pritožb zoper delavce milice vključuje javnost. Novost pa je bila ta, da je bilo potrebno obvezno v roku trideset dni pisno ali ustno odgovoriti pritožniku, ne glede na to, ali je to želel ali ne.

V nasprotju s prejšnjim navodilom je bilo v tem določeno, da se za pritožbo šteje vloga, ki se v celoti ali samo delno nanaša na kršitev pravic ali svoboščin, delo in vedenje miličnika. Predmet pritožbe pa ni bil lahko samo miličnik, ampak je bila lahko tudi celotna enota milice, na katero se je pritožba nanašala. Pritožbo je lahko podal vsak, ki je menil, da so mu bile z miličnikovim ukrepanjem ali neukrepanjem kršene pravice in svoboščine posameznika ali organizacije, ne glede na to, ali je bil s tem posameznik oziroma organizacija sploh prizadeta. Ob tem je zadoščalo le mnenje take osebe, da so bile z miličnikovim dejanjem oz. ravnanjem kršene pravice ali svoboščine posameznika ali organizacije. Sama oblika pritožbe ni bila predpisana, pomembno je bilo le to, da je bil v njej naveden konkreten pritožbeni razlog.

V kolikor je bilo med reševanjem pritožbe ugotovljeno, da je le-ta utemeljena, je moral načelnik uprave za notranje zadeve odrediti ukrepe za odpravo napak in izvedbo določenih ukrepov zoper miličnika. Če je bilo med reševanjem pritožbe ugotovljeno, da je bil podan sum storitve kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, ali če je pritožbo podal tuj državljan, je morala uprava za notranje zadeve poročilo s preveritvami pritožbe in oceno z mnenjem poslati Uradu za pritožbe in notranjo zaščito MNZ. Urad je vso dokumentacijo preučil in nato o svojih ugotovitvah obvestil pristojno upravo za notranje zadeve in pristojno upravo v ministrstvu.

Če iz objektivnih razlogov pritožbe v predpisanem 30-dnevnem roku ni bilo mogoče rešiti in odgovoriti pritožniku, je bilo o tem potrebno obvestiti pritožnika z določitvijo novega roka za rešitev pritožbe. Odgovor pritožniku je bil lahko pismen ali usten, vendar je bilo potrebno v zvezi s tem sestaviti uradni zaznamek. V odgovoru so morali biti navedeni tudi ukrepi načelnika uprave za notranje zadeve, odgovor pa je moral ustrezati zahtevam in navedbam pritožnika v

pritožbi. Pritožnik je na podlagi sprejetega odgovora lahko ugovarjal, in sicer na Uradu za pritožbe in notranjo zaščito ministrstva, ki je bil pristojen za reševanje ugovorov. Urad je preveril pravilnost ocene in mnenje o pritožbi, lahko pa je od uprave za notranje zadeve zahteval dopolnilne poizvedbe ali je to opravil sam. Urad je po končanem postopku pritožniku poslal pisni odgovor z oceno in mnenjem. Pritožnik je imel možnost nadaljnjega uveljavljanja svojih pravic v predvidenem roku, to je 30 dni. V kolikor se pritožnik z odgovorom na ugovor o rešitvi pritožbe ni strinjal, je bilo z navodilom določeno, da se z njim opravi razgovor in napiše uradni zaznamek, s tem pa je bil končan postopek o reševanju pritožbe. Pritožnik ni imel več možnosti ugovora na višji organ. Neodvisno od postopka je imel možnost uveljavljanja svojih pravic in svoboščin z rednimi pravnimi sredstvi.

3.1.3 Reševanje pritožbenih postopkov od leta 1991 do 1997

Dne 27. novembra 1992 je minister za notranje zadeve izdal Navodilo za reševanje pritožb zoper pooblaščen uradne osebe organov za notranje zadeve, ki je bilo leta 1997 spremenjeno in dopolnjeno. Novo navodilo se je ob izdaji uporabljalo pri reševanju pritožb zoper vse pooblaščen uradne osebe organov za notranje zadeve, razen za uslužbence Varnostno-informativne službe, ki je takrat še delovala v okviru MNZ. Navodilo je za vse pooblaščen uradne osebe organov za notranje zadeve uporabljalo izraz policist, s čemer se je predvsem želelo poenotiti postopek reševanja pritožb zoper vse pooblaščen uradne osebe organov za notranje zadeve. Prejšnje navodilo je urejalo postopek reševanja pritožb, podanih zoper miličnike, njegove določbe pa so se smiselno uporabljale tudi za delavce kriminalistične službe. Novo navodilo pa je poenotilo postopek reševanja pritožb za obe službi.

Naslednja bistvena sprememba, ki jo je prineslo novo navodilo, je bilo reševanje pritožb na pristojnih upravah za notranje zadeve. Pomembna novost tega navodila je bila odgovornost načelnika uprave za notranje zadeve za zakonito in pravočasno reševanje pritožbe. Načelniki so lahko za neposredno preverjanje pritožb pooblastili inšpektorja za reševanje pritožb ali drugo pooblaščen uradno osebo uprave za notranje zadeve.

V primerjavi s prejšnjim navodilom je pri pritožnikovih pravicah to navodilo prineslo napredek, saj je bil v navodilu predpisan tudi določen postopek reševanja ugovora na rešitev pritožbe. Na ta način je bil dejansko uveden dvostopenjski postopek preverjanja pritožb, ki je bil namenjen predvsem zagotavljanju večje pravne varnosti državljanov. Ugovor pritožnika je reševal Urad za

pritožbe in notranjo zaščito MNZ. Dvostopenjski način reševanja pritožb je bil zelo velika novost na področju reševanja pritožb in je nedvomno veliko doprinesel k zakonitosti in strokovnosti, ne glede na to, da je bila končna odločitev še vedno v pristojnosti istega organa, na katerega se je pritožba nanašala. Navodilo pa v praksi še vedno ni omogočilo sodelovanja javnosti pri reševanju pritožb.

V tem obdobju je bila opravljena reorganizacija v organih za notranje zadeve oziroma v policiji na državni in regionalni ravni. Na državnem nivoju smo takrat v okviru MNZ dobili Urad za pritožbe in notranjo zaščito, medtem ko so bili na regionalnem nivoju v policijskih upravah ustanovljeni uradi načelnikov, v okviru katerih so bile na večjih upravah organizirane službe za pritožbe in notranjo zaščito. Na manjših policijskih upravah pa so bila organizirana v okviru uradov načelnikov zgolj delovna mesta inšpektorjev za pritožbe in notranjo zaščito. Večino pritožb so reševali ti delavci na I. stopnji, morebitne ugovore za rešitev pritožb pa delavci Urada za pritožbe in notranjo zaščito ministrstva na II. stopnji.

V določenih primerih so lahko že na I. stopnji preverjali posamezne pritožbe delavci Urada za pritožbe in notranjo zaščito ministrstva, tako da v tem primeru ni bilo mogoče izvesti dvostopenjskega postopka preverjanja pritožb. Z vidika pravic in interesa pritožnika je to navodilo prineslo še eno bistveno novost. Določalo je namreč obvezen odgovor pritožniku v roku 30 dni, odgovor pa je lahko bil ustni ali pisni. Pritožnika se je torej v vsakem primeru obvestilo o rezultatih njegove pritožbe, ne več samo v primeru, če je pritožnik to želel.

V nasprotju s prejšnjim navodilom je bilo v tem navodilu jasno določeno, da se za pritožbo šteje vloga, ki se v celoti ali samo delno nanaša na kršitev pravic ali svoboščin, delo ali vedenje policista. Predmet pritožbe ni bil samo policist, ampak je bila v določenem primeru tudi celotna policijska enota, na katero se je pritožba nanašala. Pritožbo je lahko podal vsakdo, ki je menil, da so bile s policistovim ukrepanjem ali neukrepanjem kršene pravice ali svoboščine posameznika ali pravne osebe. Na podlagi takega določila je bil lahko pritožnik tudi nekdo, ki s policijskim ukrepanjem ali zaradi policijskega ukrepanja sploh ni bil prizadet. Zadoščalo je le mnenje take osebe, da so bile s policistovim ravnanjem kršene pravice ali svoboščine posameznika ali pravne osebe. Tako široka dikcija je kazala na eni strani veliko skrb za človekove pravice in svoboščine, po drugi strani pa je omogočala morebitno zmotno mnenje osebe o policistovem nepravilnem ravnanju, predvsem v primeru, ko taka prizadeta oseba ni spremljala celotnega postopka od začetka do konca.

Kot v prejšnjem navodilu je bilo tudi v tem določeno, da je lahko pritožba podana pisno, ustno, po telefonu, v sredstvih javnega obveščanja ali na drug način. Pritožba je bila lahko tudi anonimna, vendar v tem primeru ni bilo mogoče izpeljati določil navodila o morebitnem predlogu po dopolnitvi pritožbe. Če se iz vsebine pritožbe ni dalo razbrati, na kaj ali na koga se je nanašala, se je v skladu z navodilom pritožniku predlagalo, da dopolni pritožbo. Za pritožbo se ni zahtevalo posebne oblike, prav tako je ni bilo potrebno posebej utemeljevati, saj je zadoščalo, da je pritožnik navedel razlog pritožbe ali postopek, na katerega je podajal pritožbo.

Tudi po tem navodilu se je lahko pritožba vložila na kateri koli enoti. Če je pritožnik zahteval, mu je bilo potrebno izdati potrdilo o sprejemu pritožbe. Sprejeta pritožbo in vso dokumentacijo, je bilo potrebno nemudoma poslati na upravo za notranje zadeve (UNZ), ki je bila pristojna za reševanje pritožb, kadar se je pritožba nanašala na delo policijske enote ali policista tiste uprave. V primeru, ko se je pritožba nanašala na policiste, zaposlene v upravah ministrstva, je bil za reševanje pristojen Urad za pritožbe in notranjo zaščito ministrstva. Ta urad je lahko reševal pritožbo tudi na podlagi odločitve ministra za notranje zadeve ali njegovega namestnika. Ker vselej obstaja možnost, da je pritožnik naslovil pritožbo na nepravi naslov, je bilo v navodilu določeno, da se v primeru, če se pritožba ne nanaša na delo policije, pošlje tistemu organu, ki je pristojen za njeno rešitev, o čemer je bilo potrebno obvestiti pritožnika.

Za zakonito in pravočasno reševanje pritožbe je bil odgovoren načelnik UNZ, vsebino vložene pritožbe pa je preverjal inšpektor za reševanje pritožb ali drugi delavec, ki ga je pooblastil načelnik UNZ. V praksi je bilo tako, da so na večjih upravah za notranje zadeve večino pritožb na podlagi pooblastila načelnika uprave za notranje zadeve preverjali komandirji ali njihovi pomočniki na policijskih postajah. Manjši del pa so neposredno preverjali inšpektorji uprav za notranje zadeve. Zelo pogosti so bili tudi primeri, ko so vsebino podane pritožbe na podlagi pooblastila preverjali komandirji ali njihovi pomočniki oziroma pooblaščenca, ti pa so neposredno sodelovali z inšpektorji za reševanje pritožb. Tak postopek je bil posebej uveljavljen, kadar je šlo za odmevnejše ali bolj zapletene primere. V takih primerih je inšpektor skupaj s pooblaščencom opravljal samo nekatere postopke in razgovore ali pa vse.

Pri reševanju pritožbe je bilo potrebno preveriti skladnost policistovega ukrepanja z zakonskimi normami. Tudi po tem navodilu je bilo potrebno opraviti razgovore s policistom ali policisti, zoper katere je bila pritožba vložena, s pričami in drugimi osebami, ki bi lahko posredovale koristne informacije, po potrebi pa seveda tudi s pritožnikom. Zbrati je bilo potrebno še dodatno gradivo

(potrdila, zdravniška spričevala ...) ter o vseh ugotovitvah načelniku UNZ poslati poročilo z oceno in mnenjem o pritožbi, pritožniku pa odgovoriti v skladu z ugotovitvami in odločitvijo načelnika. Če je bila pritožba utemeljena, je načelnik odredil ustrezne ukrepe za odpravo storjenih napak in izvedbo potrebnih ukrepov zoper policiste.

Poročilo o preveritvi pritožbe z oceno in mnenjem je morala UNZ poslati Uradu za pritožbe in notranjo zaščito ministrstva v primerih, ko je bila pritožba vložena zoper vodstvenega delavca UNZ, če je bil podan sum, da je bilo storjeno KD, ki se preganja po uradni dolžnosti, če je pritožbo vložil tuj državljan ali je tako zahteval Urad za pritožbe in notranjo zaščito ministrstva. Slednji je celotno dokumentacijo proučil in o svojih ugotovitvah obvestil pristojno upravo za notranje zadeve ter pristojno upravo v ministrstvu.

V 30-dnevnem roku, ki je bil povzet po Zakonu o notranjih zadevah iz leta 1980, je bilo potrebno pritožniku odgovoriti. Če pritožbe zaradi objektivnih vzrokov v tem času ni bilo mogoče rešiti, je bilo potrebno pritožnika obvestiti o razlogih in določiti nov rok za rešitev pritožbe. Pritožniku se je lahko odgovorilo tudi ustno, ni bilo nujno pisno, vendar je navodilo določalo, da je treba o ustnem odgovoru sestaviti uradni zaznamek. Odgovor je moral vsebinsko ustrezati zahtevam in navedbam pritožnika v pritožbi, vsebovati pa je moral tudi odrejene ukrepe načelnika uprave za notranje zadeve.

Pritožnik je smel ugovarjati na prejet odgovor o rešitvi pritožbe. Prejeti ugovor je bilo potrebno poslati Uradu za pritožbe in notranjo zaščito ministrstva, ki je bil pristojen za reševanje ugovora. Po preučitvi celotne zadeve je urad poslal pisni odgovor pritožniku z oceno in mnenjem o pravilnosti rešitve pritožbe. Pritožnik je lahko popolnoma neodvisno od tega postopka uveljavljal zaščito svojih pravic in svoboščin z rednimi pravnimi sredstvi. Tudi v tem primeru je bil določen za rešitev 30 dnevni rok.

V oktobru 1997 je minister za notranje zadeve izdal Navodilo o spremembah in dopolnitvah navodila o reševanju pritožb zoper pooblaščenega uradne osebe organov za notranje zadeve, v katerem je bilo pojmovanje pritožbe zelo široko. Praktično se je vsaka zaznana nepravilnost policije, tudi v sredstvih javnega obveščanja, lahko obravnavala v pritožbenem postopku, tudi če prizadeta oseba oziroma pritožnik tega ni zahteval. Pritožbeni postopek je postajal vse bolj prepoznaven in pregleden. Državljanji so bili bolj kot prej seznanjeni s pravico do pritožbe zoper policiste, za reševanje pritožb so bile na UNZ pristojne strokovne službe policije v uradih

načelnikov, kasneje direktorjev policijskih uprav. Pomembna novost tega navodila je bila ta, da je bilo mogoče postopek reševanja pritožbe rešiti v tako imenovanem skrajšanem postopku, če je bilo iz dokumentacije razvidno dejansko stanje o okoliščinah pritožbe. Za reševanje postopkov v skrajšanem postopku so bili natančno določeni pogoji, ki so takšen postopek dovoljevali. V tem primeru ni bilo potrebno opravljati razgovorov s policisti in ostalimi udeleženci postopka, zoper katere je bila pritožba podana. Postopek je bilo mogoče, kot je že navedeno, zaključiti v skrajšanem postopku na podlagi zbrane dokumentacije. Prav tako je navodilo prinašalo novost, a se je v primerih, ko se je pritožba nanašala na pritožnikovo zmoto o obstoju ali neobstoju določenega pooblastila pooblaščenih uradnih oseb ali na vedenje policista, netaktnost ali nekorektnost, lahko rešila le na podlagi razgovora s pritožnikom. V vseh teh primerih je bilo potrebno napisati uradni zaznamek, iz katerega je bilo moč razbrati, da se pritožnik strinja s takšno rešitvijo pritožbe, katerega je moral podpisati. Policiste se je v t. i. skrajšanih postopkih razbremenilo tako kot tudi delavce, ki so pritožbo reševali, saj je bilo s takim načinom reševanja pritožb manj dela. V obeh opisanih primerih reševanja pritožbe v skrajšanem postopku se je moral komandir policijske postaje ali njegov pomočnik posvetovati z inšpektorjem za notranjo zaščito in pritožbe na UNZ.

Uvedene so bile nove pravice policista v postopku reševanja pritožbe, in sicer način vabljenja na razgovor, predhodna seznanitev z vsebino pritožbe in uporaba strokovne pravne pomoči. Policista, proti kateremu je bila podana pritožba oziroma je sodeloval v postopku, je bilo po novem navodilu potrebno vabiti na razgovor ustno, pisno ali preko predstojnika najmanj tri dni pred razgovorom. S tem je bila policistom zagotovljena možnost, da si je zagotovil strokovno pomoč (pravnik), strokovno policijsko pomoč, oziroma se je sam pripravil na razgovor. Policistu je bil tako zagotovljen enakopraven položaj v postopku reševanja pritožbe.

Novost navodila je bila tudi ta, da se je po končanem postopku reševanja pritožbe obveščalo policista in njegovega predstojnika kakor tudi pritožnika, kot je bilo to že predhodno določeno. S tem sta imela policist in tudi njegov predstojnik možnost podati ugovor na rešitev pritožbe. S takim ugovorom pa se je ravnalo enako kot z ugovorom, ki ga je podal pritožnik.

Pritožniku se je lahko skladno z Zakonom o notranjih zadevah poslalo vmesni odgovor, če pritožbe ni bilo mogoče rešiti v roku 30 dni. V odgovoru se ga je obvestilo, da je bila uvedena preiskava ali da preverjanje vsebine pritožbe še ni zaključeno, V odgovoru se je moral določiti

nov rok za rešitev pritožbe. Zaradi nujnosti upoštevanja nekaterih splošnih pravnih pravil, je bila dana tudi možnost ustavitve postopka, če so bili podani določeni pogoji.

Navodilo je s spremembami in dopolnitvami pomenilo pomemben korak naprej, dvom v nepristranskost postopka pa je ostal, saj so pritožbe še naprej reševali komandirji in njihovi pomočniki, ki so bili povezani s policistom, spornim dejanjem ali z opustitvijo dejanja, javnost pa še vedno ni bila vključena v postopek reševanja pritožb.

3.1.4 Reševanje pritožbenih postopkov od leta 1998 do 2004

S sprejemom Zakona o policiji, ki je pričel veljati 18. julija 1998, je bila dana dobra podlaga za novo ureditev pritožbenega postopka nad delom policije. Novi zakon je v veliki meri upošteval pripombe civilne družbe in nevladnih organizacij. Pritožbeni postopek je bil dokončno urejen s sprejetjem Navodila za reševanje pritožb, ki je bilo kot podzakonski predpis prvič objavljeno v Uradnem listu št. 103 dne 14. novembra 2000 ter se je pričelo uporabljati z 29. novembrom 2000. Navodila, ki so predhodno urejala pritožbeni postopek, so bila prav tako podzakonski predpis, ki pa niso bila objavljena v Uradnem listu.

Zakon o policiji je v 28. členu določal:

»Če posameznik meni, da so bile s policistovim dejanjem ali opustitvijo dejanja kršene njegove pravice ali svoboščine, se lahko ob vseh pravnih in drugih sredstvih za varstvo svojih pravic in svoboščin, ki jih ima na razpolago, v roku 30 dni pritoži tudi na policijo.

Pri reševanju pritožbe iz prejšnjega odstavka sodelujejo predstavniki javnosti in sindikata.

Policija mora na pritožbo odgovoriti v roku 30 dni po prejemu pritožbe.

Način in postopek reševanja pritožb predpiše minister«.

Tudi po določbah tega navodila je pomenila pritožba na postopek policista zgolj neke vrste "reklamacijo" na delo policista. Še vedno je imela oseba, ki se je odločila, da bo podala pritožbo na postopek policista, na razpolago tudi druga pravna sredstva, ki jih je lahko uveljavila za zaščito svojih pravic in interesov. Pritožba na policijo je bila tako v skladu s prvim odstavkom tega člena dodatna možnost za varstvo posameznikovih pravic in svoboščin.

Pritožbo je lahko podal le posameznik, ki je bil zaradi policistovega dejanja ali opustitve neposredno prizadet. Zadostovalo je, da je posameznik menil, da je policist pri izvajanju

policijskih pooblastil kršil njegove pravice in svoboščine, ali so bile te dejansko kršene, pa se je ugotavljalo v pritožbenem postopku. S tem je bila izključena možnost, da bi pritožbo lahko podal nekdo, ki je bil le priča nekega postopka, njegove pravice in svoboščine pa mu s policistovim postopkom niso bile kršene. Upravičena oseba za podajo pritožbe torej ni katerakoli druga oseba (niti fizična niti pravna), ki bi zgolj naključno videla dogodek, zaradi katerega bi nato podala pritožbo. Rok, v katerem se je lahko posameznik pritožil na policijo, je začel teči od trenutka, ko je posameznik izvedel za sporni postopek, s katerim so mu bile kršene njegove pravice in svoboščine.

Bistveno novost je predstavljalo sodelovanje predstavnika javnosti in policijskega sindikata na seji senata, ki je obravnaval vsako pritožbo. Klarič (2002, 67) je zapisal, da je bil s tem zagotovljen notranji in zunanji nadzor nad reševanjem pritožb. Glede državljankega nadzora nad delom policije je bil s tem storjen velik napredek, vendar je bil predstavnik javnosti še vedno v manjšini proti dvema predstavnikoma policije. Takšna rešitev je za naš pravni sistem in predvsem za miselnost večine zaposlenih v policiji pomenila novost. Zaposleni v policiji so nanjo gledali z veliko mero nezaupanja in tudi prikritega strahu, saj je za nadzorovanega vselej obremenjujoč občutek, da ga nekdo nadzira, čeprav ničesar ne skriva. To zakonsko določilo je pred odgovorne delavce v policiji postavilo veliko dilemo. Kdo naj bo predstavnik javnosti, kako priti do njega, so bila vprašanja, s katerimi so se srečevali odgovorni, ki so morali pripraviti navodilo o načinu in postopku reševanja pritožb (Gorenak in drugi 2003, 23). Izjema so bili predčasno zaključeni postopki zaradi obstoja elementov iz 6. in 13. člena Navodila o reševanju pritožb.

Tako kot po prejšnjem navodilu so tudi na podlagi določb tega navodila preverjali pritožbe policisti pristojne službe oziroma pooblaščenci policijske uprave ali Generalne policijske uprave, odvisno od tega, na koga se je pritožba nanaša. Pooblaščenci GPU so preverjali pritožbe, podane zoper direktorje policijskih uprav ali policiste, zaposlene v organizacijskih enotah GPU. Pooblaščenci policijskih uprav pa so bili zadolženi za preverjanje pritožb, ki so bile podane zoper policiste policijskih postaj in oddelkov ter organizacijskih enot policijskih uprav. Predstavnik javnosti in predstavnik policijskega sindikata sta sodelovala pri delu senata, ki je štel tri člane in je obravnaval ugotovitve pritožbenega postopka. Opredelil se je do posameznih pritožbenih razlogov, njihove utemeljenosti, do utemeljenosti pritožbe kot celote in do odgovora pritožniku. Glede na določbe tega navodila naj bi bil vodja senata generalni direktor policije ali direktor

policijske uprave, dopuščena pa je možnost, da je bil lahko vodja senata tudi drugi delavec policije, ki ga za to pooblastita generalni direktor policije ali direktor policijske uprave.

Predstavnike javnosti, ki so sodelovali pri reševanju pritožb na policijskih upravah, je imenoval in razreševal direktor policijske uprave na predlog lokalnih skupnosti z območja policijske uprave. Direktor policijske uprave je na predlog policijskega sindikata imenoval in razreševal tudi predstavnike policijskega sindikata, ki so sodelovali pri delu senata na policijskih upravah. Predstavnike policijskega sindikata, ki so sodelovali pri delu senata na GPU, je na predlog policijskega sindikata imenoval generalni direktor policije. Imenoval in razreševal je tudi predstavnike javnosti, ki so sodelovali pri delu senata na nivoju GPU. Razlika med predstavniki javnosti, ki so sodelovali pri delu senata na nivoju generalne policijske uprave, je v tem, da so na nivoju generalne policijske uprave sodelovali predstavniki t. i. "strokovne javnosti", saj je predstavnike predlagalo Slovensko sodniško združenje in Pravniško društvo Ljubljana.

Direktor policijske uprave oziroma generalni direktor policije sta lahko na predlog pristojne službe policijske uprave oziroma generalne policijske uprave za preverjanje posamezne pritožbe pooblastila tudi drugega usposobljenega policista, ki je imel v postopku reševanja pritožbe enaka pooblastila kot pooblaščenec. To je bilo v primerih, ko pooblaščenec pristojne službe iz objektivnih razlogov niso mogli rešiti vseh pritožb. V posebej zapletenih primerih pritožb pa je lahko direktor policijske uprave oziroma generalni direktor policije na predlog pristojne službe policijske uprave ali generalne policijske uprave za preverjanje posamezne pritožbe pooblaščenca, ki je vodil postopek preverjanja pritožbe, določil v pomoč potrebno število policistov. Ti policisti so med preverjanjem pritožbe delali pod vodstvom pooblaščenca.

Prejšnja navodila so dopuščala možnost, da je lahko pritožnik podal pritožbo tudi ustno. Da bi omogočili podajo pritožbe vsakomur, tudi slabo pismenim in drugim, je policija z internimi usmeritvami določila, da mora vsak delavec policije v takih primerih osebi pomagati pri sestavi pisne pritožbe, če pa zaradi telesnih hib pritožbe ne more napisati, mora to storiti delavec policije. Policija je morala na sprejeto pritožbo odgovoriti v roku 30 dni.

Klarič (2001, 5) je navedel, da je bila prva senatna obravnava pritožbe 11. aprila 2001. Sejo senata je vodil namestnik generalnega direktorja policije dr. Andrej Anžič, strokovno javnost je zastopala mag. Anica Popovič, policijski sindikat pa Josip Dvornik. Poročevalec na senatu je bil višji inšpektor Alojzij Levstik, seji pa je prisostvoval tudi vodja referata za pritožbe Jernej Klarič.

Že leta 2003 je bil nakazan cilj policije (GPU 2003), da bi senatno odločanje o pritožbi v doglednem času (po poteku treh let) zaradi nenehnih očitkov glede objektivnosti in nepristranskosti prešlo iz policije v MNZ ali kateri drugi organ v okviru vlade (obravnavana na senatu bi bila enotna za vse državne organe v okviru vladne službe). Z omenjenim dokumentom so podali pripombe policije na predlog, da bi Navodilo o reševanju pritožb nadomestili s Pravilnikom o reševanju pritožb. Navodilo o reševanju pritožb zaradi demokratičnih tokov v Sloveniji ni več ustrezalo razmeram, hkrati je bilo potrebno sprejeti novo zakonodajo. Navodilo o reševanju pritožb se je uporabljalo do vključno 25. februarja 2004. Po tem datumu pa so se pritožbe reševale skladno s Pravilnikom o reševanju pritožb, ki ga je decembra 2003 izdal minister za notranje zadeve.

V primerih, ko se pritožba zoper policista ni nanašala na tista ravnanja policista, s katerimi so bile kršene pravice ali svoboščine posameznika (npr. policistova neurejenost, nevljudnost ipd.), se pritožba ni reševala po tem pravilniku, temveč v skladu z Uredbo o načinu poslovanja organov javne uprave s strankami. Po tej uredbi je pritožbo obravnaval vodja organizacijske enote delavca, ki je bil dolžan stranki, ki se je pritožila, odgovoriti najkasneje v 30 dneh po prejemu pripombe, če je navedla svoje ime, priimek in naslov. Če stranka ni bila zadovoljna z odgovorom, se je lahko neposredno obrnila na vodjo notranje organizacijske enote policijske uprave, ki izvaja nadzor nad tistim, ki je podal odgovor.

3.1.5 Reševanje pritožbenih postopkov od leta 2004 naprej

V preteklosti je bilo izrečenih kar nekaj pripomb v zvezi z reševanjem pritožb zoper policiste, saj je pritožbe obravnavala in o njihovi utemeljenosti odločala policija sama. Da bi odpravili nezaupanje pritožnikov, je bila v Poročevalcu (Državni zbor Republike Slovenije 2003, 24) predlagana nova ureditev pritožbenega postopka.

Državni zbor Republike Slovenije je 15. julija 2003 sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji (ZPol-B). Med drugimi spremembami je bila na novo urejena tudi določba 28. člena, ki je urejala reševanje pritožb zoper policiste. Če je posameznik menil, da so mu bile s policistovim dejanjem ali opustitvijo dejanja kršene njegove pravice ali svoboščine, se je lahko v 30 dneh od trenutka, ko je izvedel za kršitev, pritožil na ministrstvo ali na policijo. Pritožbeni postopek je bil urejen na dveh nivojih, odločanje o utemeljenosti pritožbe je bilo preneseno iz policije na MNZ. Pritožbo posameznika, ki je menil, da so mu bile s policistovim dejanjem ali

opustitvijo dejanja kršene njegove pravice ali svoboščine, je najprej obravnaval predstojnik organizacijske enote policije, v kateri je delal policist. V praksi je bil to največkrat komandir policijske postaje ali njegov pomočnik, če ga je za to pooblastil.

Vodja organizacijske enote izvede obravnavo pritožbe pri vodji organizacijske enote. ZPol in pravilnik ne uporabljata izrazoslovja, ki bi kazalo na to, da vsebuje slovenski sistem obravnavanja pritožb zoper policiste tudi možnost njihovega neformalnega reševanja. Postopek sam pa dejansko vsebuje fazo, ki jo pravilnik imenuje "postopek pri vodji organizacijske enote policije" in za katero se je v praksi ustalil izraz "pomiritveni postopek", kot ga v 3. členu določa pravilnik, ter je podrobneje opredeljen od 18. do 24. člena pravilnika. Namesto besedne zveze "pomiritveni postopek" bom v nadaljevanju uporabljal besedno zvezo "postopek pri vodji organizacijske enote",¹ saj se mi zdi ta izraz primernejši in bolj odgovarja namenu in vsebini pritožbenega postopka.

Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji (ZPol-B)² so želeli odpraviti tudi nezaupanje pritožnikov v primeru reševanja pritožb nad delom policistov, povečati kontradiktornost samega postopka, zagotoviti sodelovanje javnosti v postopku reševanja pritožb in pravičnost, zato bo z novo zakonsko ureditvijo pritožbo pritožnika zoper policista posamezne policijske postaje najprej preveril vodja organizacijske enote, kjer policist dela. Če pritožnik ni bil zadovoljen z rešitvijo pritožbe oziroma se ni odzval vabilu na razgovor ali v primeru, da je iz same pritožbe izhajal sum uradno pregonljivega kaznivega dejanja, je pritožbo nemudoma odstopil ministrstvu, kjer so pritožbo reševali s strani ministra imenovani senati za reševanje pritožb. Člani senatov so postali predstavniki javnosti, ki so jih predlagale lokalne skupnosti z območja posamezne policijske uprave. Za reševanje pritožb na nivoju generalne policijske uprave so postali predstavniki javnosti na predlog organizacij civilne družbe, organizacij strokovne javnosti in nevladnih organizacij. Senat za reševanje pritožb je vodil pooblaščenec ministra, ki je uslužbenec ministrstva.

DPDVN MNZ je pred uveljavitvijo Pravilnika o reševanju pritožb poslal policijskim postajam usmeritve, s katerimi so bile odpravljene morebitne dileme. Z njimi je DPDVN želel dati

---

¹ Izraz vodja organizacijske enote zajema komandirja policijske postaje, direktorja policijske uprave, generalnega direktorja policije ali od njih pooblaščenega policista (2. člen pravilnika). V praksi je to pomočnik komandirja.

² Uradni list RS, št. 79/03 z dne 12. 8. 2003.

prispevek k lažjemu razumevanju ter boljšemu in učinkovitejšemu izvajanju opravil v okviru novega pritožbenega postopka (DPDVN 2004a).

V zvezi z novim načinom reševanja pritožb je Marinkovič (2004a, 4–6) kronološko pojasnil način reševanja pritožb vse od sprejema pritožbe do obravnave pri vodji organizacijske enote in končanja pritožbenega postopka na senatu za pritožbe.

Za primerjavo s pritožbenim postopkom zoper uporabo policijskih pooblastil lahko vzamemo poravnavanje v kazenskih zadevah, kjer so postopki v zvezi z izpeljavo poravnave (v pomiritvenem postopku "pomiritve s pritožnikom") nekoliko bolj definirani. Pravilnik o poravnavanju v kazenskih zadevah precizno določa cilje poravnavanja. Natančno namreč določa, kakšni so pogoji, ki jih mora poravnalec izpolnjevati, prav tako so določene njegove naloge in kakšna je njegova vloga pri poravnavi. Pri poravnavanju v kazenskih zadevah je poravnava, njen smisel in namen, določena v podzakonskem aktu, medtem ko Pravilnik o reševanju pritožb ne določa pomiritvenega postopka na ta način (ni opredeljenega namena). Zato obstaja v pomiritvenem postopku za razliko od poravnave v kazenskih zadevah veliko večja verjetnost, da se bo pomiritev s pritožnikom znašla v slepi ulici. Prav tako Pravilnik o poravnavanju v kazenskih zadevah za razliko od normativne ureditve pomiritvenega postopka predvideva vsebino sporazuma med strankama (oblike materialnega in ne nazadnje moralnega zadoščenja pri oškodovancu).

Kar nekaj je podobnosti med postopkom reševanja pritožbe pri vodji organizacijske enote in poravnavo v kazenskih zadevah:

- prostovoljnost (udeleženci se sami odločijo za tovrstni način reševanja sporov),
- o postopku se vodi zapisnik,
- kot v poravnavanju v kazenskih zadevah se je tudi v postopku reševanja pritožbe pri vodji organizacijske enote potrebno pogajati o človekovih pravicah in svoboščinah, čeprav literatura o sporazumnem reševanju sporov navaja, da se o pravicah ustavne kategorije ni mogoče pogajati.

Sicer je obravnavo pritožbe pri vodji organizacijske enote razumeti kot razgovor in informiranje pritožnika o ugotovljenih dejstvih in pristojnostih policije. V kolikor se pritožnik strinja z ugotovitvami na obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote, se postopek reševanja pritožbe s tem zaključí. V primeru nestrinjanja pritožnika pa se pritožba po uradni dolžnosti takoj

odstopi v reševanje ministrstvu. V nadaljevanju se pritožba rešuje v tričlanskem senatu, ki ga vodi vodja senata. Predstavnike javnosti, ki sodelujejo pri reševanju pritožb nad delom delavcev policije na regionalni ravni, na predlog lokalnih skupnosti z območja posamezne policijske uprave imenuje in razrešuje minister za notranje zadeve. Predstavnike javnosti, ki sodelujejo pri reševanju pritožb nad delom delavcev policije z generalne policijske uprave, na predlog organizacij civilne družbe, organizacij strokovne javnosti in nevladnih organizacij imenuje in razrešuje minister. Na predlog teh organizacij je minister dne 3. marca 2004 s Sklepom o imenovanju predstavnikov lokalnih skupnosti in predstavnikov civilne družbe, organizacij strokovne javnosti in nevladnih organizacij za člane senatov imenoval skupaj 13 predstavnikov javnosti za obravnavanje pritožb na GPU, medtem ko je za obravnavanje pritožb na regionalni ravni imenoval 107 predstavnikov javnosti. V primeru, da bi število predlaganih predstavnikov javnosti presegalo razpisano število, bi organizacije civilne družbe, strokovne javnosti in nevladne organizacije z medsebojnim sodelovanjem izvedle izbor izmed predlaganih članov. Če izbora ne bi opravile v določenem času, bi opravil izbor minister in izbrane predstavnike imenoval na listo članov s sklepom. Pri izboru so imeli prednost kandidati, ki so jih predlagale organizacije, ki se ukvarjajo z varstvom človekovih pravic in svoboščin. Sedanji pritožbeni postopek zoper policiste je določen v pravilniku, ki je bil objavljen v Uradnem listu dne 9. januarja 2004. V primerjavi s prejšnjim postopkom je z novim pritožbenim postopkom odločanje o pritožbah preneseno na senat za pritožbe izven policije, ki ga sestavlja pooblaščenec ministra v vlogi vodje senata in dva predstavnika javnosti. Pritožnik lahko poda pritožbo na MNZ ali katerokoli organizacijsko enoto policije pisno, ustno na zapisnik, v knjigo pripomb in pohval ter po elektronski pošti. V primeru sprejema ustne pritožbe se sestavi zapisnik, katerega kopija se po podpisu policista in pritožnika vroči pritožniku. Pritožniku, ki napisano pritožbo vloži osebno, se izda potrdilo o vloženi pritožbi.

Inštitut Vera Institute of Justice (2002, 4) v svojem poročilu o državljanskem nadzoru nad policijo uporablja definicijo: »Državljanski nadzor vključuje ljudi izven policije, ki se jim omogoči dostop do prej nejavnih ali skrivnih procesov v policiji z namenom zagotavljanja odgovornosti policije za njene ukrepe, politiko in prioritete«.

Vse pritožbe so se v primerih, ko je bilo iz njih razbrati razloge za sum storitve kaznivega dejanja, obravnavale v skladu z določili 148. člena ZKP in Uredbo o sodelovanju državnega tožilstva in policije pri odkrivanju in pregonu storilcev kaznivih dejanj. O ugotovitvah se je obvestilo okrožno državno tožilstvo s poročilom ali kazensko ovadbo.

Marinkovič (2006a, 15) je zapisal, da je bil dne 23. decembra 2005 v Uradnem listu št. 117/2005 objavljen Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o reševanju pritožb. Dosedanje reševanje pritožb občanov zoper policiste je namreč pokazalo, da so posamezne določbe pravilnika pomanjkljive oziroma je bilo treba za boljše in učinkovitejše reševanje pritožb zoper policiste pripraviti spremembe pravilnika. Spremembe pravilnika so začele veljati in se uporabljati dan kasneje po objavi v Uradnem listu, to je 24. decembra 2005.

Pritožbe, ki so bile podane do 24. decembra 2005, so se reševale po pravilniku, ki je veljal pred spremembami. V njih je bilo med pomembnimi spremembami opredeljeno tudi, da se je na sejo senata lahko povabilo priče ali druge osebe, ki bi lahko o pritožbeni zadevi povedale pomembna dejstva za odločitev o utemeljenosti pritožbe (GPU 2006d).

V sredini decembra 2005 je DPDVN z dopisom obvestil policijske postaje o spremembah reševanja pritožbenih postopkov, ki jih je prinesel Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o reševanju pritožb (DPDVN 2005).

Iz prvega odstavka 28. člena ZPol izhajata dva pogoja, da se zadeva rešuje v predpisanem pritožbenem postopku. Iz pritožbe mora izhajati domnevna kršitev pravic in svoboščin državljana. Drugi pogoj pa je, da mora biti podana neposredno na ministrstvo ali policijo.

V primerih, ko se pritožba zoper policista ni nanašala na tista ravnanja policista, s katerimi so bile kršene pravice ali svoboščine posameznika (npr. policistova neurejenost, nevljudnost ipd.), se pritožba ni reševala po pravilniku, temveč v skladu z Uredbo o načinu poslovanja organov javne uprave s strankami. Po tej uredbi je pritožbo obravnaval vodja organizacijske enote delavca, ki je bil dolžan stranki, ki se je pritožila, odgovoriti najkasneje v 30 dneh po prejemu, če je navedla svoje ime, priimek in naslov. Če stranka ni bila zadovoljna z odgovorom, se je lahko neposredno obrnila na vodjo višje notranje organizacijske enote, ki je izvajal nadzor nad tistim, ki je podal odgovor (Anžič in Gaber 2004, 187). Po sprejetju Uredbe o upravnem poslovanju pa se omenjena pisanja rešujejo skladno s 16. členom uredbe.

Novost v pravilniku je bila tudi določba, ki je urejala, da ne more biti razlog za ustavitev pritožbenega postopka, če je policistu med pritožbenim postopkom iz kakršnega koli razloga prenehal status policista.

Zaradi posredovanja usmeritev, s katerimi so želeli zagotoviti zakonito in učinkovito reševanje pritožb, je SNPPP GPU v Gotenici leta 2007 izvedel usposabljanje inšpektorjev, ki so se ukvarjali z reševanjem pritožb. Prav tako je bilo prisotnim vročeno gradivo Pritožbena praksa: opomnik za izobraževanje inšpektorjev (Klarič 2007). Še leto prej pa je GPU poslala vsem policijskim enotam delovne usmeritve glede reševanja pritožb, da ne bi prihajalo do nepravilnih postopkov reševanja pritožb pri vodji organizacijske enote.

3.2 NAČINI VLOŽITEV PRITOŽB ZOPER POLICISTE

3.2.1 Osebna vložitev pritožbe

Pritožniku, ki že napisano pritožbo vloži osebno, moramo skladno s 5. členom pravilnika izdati potrdilo o vloženi pritožbi. Pritožnik lahko pritožbo vloži tudi pri organu ustno na zapisnik, ki ga podpišeta pritožnik in tisti, ki je pritožbo sprejel. Pritožniku se izroči izvod zapisnika. Predlog pravilnika je določal, da se o tako vloženi pritožbi izda pritožniku zgolj potrdilo o vloženi pritožbi, ne pa tudi izvod samega zapisnika. Očitno na predlog varuha, ki je opozoril, da je zapisnik o ustno vloženi pritožbi tista listina, ki pritožniku omogoča trajnejšo seznanitev z vsebino podane pritožbe, je v pravilniku določeno, da se pritožniku izroči izvod zapisnika (Varuh človekovih pravic 2003).

Ob osebni vročitvi pritožbe ali podaji pritožbe na zapisnik mora tisti, ki sprejme ustno ali neposredno vloženo pritožbo, seznaniti pritožnika s pritožbenim postopkom. Ob sprejemu pritožbe neposredno od vložnika ali ustno na zapisnik je policist dolžan ugotoviti istovetnost pritožnika, razen v primerih, ko je vložnik pritožbe policistu osebno znan.

Pritožbo na postopek policista lahko podajo tudi tuji državljani. Pritožbo lahko podajo na njihovo (svoje) diplomatsko-konzularno predstavništvo v Republiki Sloveniji, ki predstavlja in zastopa interese svojih državljanov na območju R. Slovenije. Tuje diplomatsko predstavništvo pa jo kot protestno noto odstopi Ministrstvu za zunanje zadeve Republike Slovenije. Slednje pa jo nato odstopi v reševanje MNZ. Pritožbe tujcev, ki so podane na diplomatsko-konzularno predstavništvo Republike Slovenije v tujini, se po odstopu pritožbe na MNZ rešujejo le kot navadno pisanje (Klarič 2008, 27). V teh primerih je potrebno upoštevati Zakon o zunanjih zadevah, ki v 13. členu določa, da so predstavništva Republike Slovenije v tujini diplomatska predstavništva in konzulati. V 19. in 24. členu istega zakona so opredeljene naloge

diplomatskega predstavništva in konzulata, kamor je med drugim uvrščeno tudi predstavljanje in zastopanje Republike Slovenije, varovanje in uresničevanje interesov Slovenije ter njenih državljanov in pravnih oseb. Diplomatska predstavništva v tujini predstavljajo, zastopajo in uresničujejo interese Slovenije ter njenih državljanov. Naša predstavništva niso pristojna za zastopanje tujih državljanov v njihovem imenu. Tako je formalni pogoj za reševanje pritožbe po ZPol in pravilniku izpolnjen v primerih, ko tuji državljani pritožbe posredujejo na njihovo (svoje) diplomatsko-konzularno predstavništvo v Sloveniji.

V primeru, ko je pritožba podana na MNZ ali pri organizacijski enoti policije, kjer policist ne dela, zoper katerega je podana pritožba, je ta dolžna pritožbo nemudoma odstopiti organizacijski enoti policije, v kateri dela policist, zoper katerega je pritožba vložena, razen v primeru, če iz pritožbe izhaja sum storitve KD, ki se preganja po uradni dolžnosti. To je dolžna storiti tudi, če sprejme pritožbo zoper policista druge enote, pa so podani razlogi za zavržbo oziroma ustavitev postopka, saj nepristojna organizacijska enota teh razlogov ne ugotavlja, temveč mora pritožbo takoj odstopiti pristojni enoti policije.

Če so podani razlogi za zavržbo ali ustavitev pritožbenega postopka, mora vodja organizacijske enote policije ukrepati v skladu z opisano ureditvijo pravilnika, saj nima diskrecijske pravice oziroma ne more odločati, ali bo kljub navedenim razlogom pritožbo reševal po pravilniku. Kljub temu da v primeru zavržbe ali ustavitve postopka ni uveden pritožbeni postopek, je policija dolžna preveriti navedbe v pritožbah, ki se nanašajo na domnevno nepravilno ravnanje policistov, ter ugotoviti skladnost in zakonitost policistovega ravnanja. Take zadeve je potrebno preveriti s strokovnega vidika, kršenja delovne discipline ali kodeksa policijske etike (Klarič 2002, 70).

Vsako pritožbo moramo sprejeti z vso skrbnostjo, pri tem moramo spoštovati dostojanstvo pritožnika, ne glede na morebitno prejšnje poznanstvo (večkratni kršitelj predpisov, storilec kaznivih dejanj ...). Prav tako ne smemo biti pod vplivom prejšnjega postopka, ki smo ga imeli s pritožnikom v preteklosti. V postopku sprejemanja pritožbe ne smemo biti nezainteresirani in nejevoljni. Pritožnika moramo ob podaji pritožbe voditi tako, da pridobimo vse potrebne podatke, ki nam bodo služili v nadaljnjem postopku.

3.2.2 Vložitev pritožbe po elektronski pošti

Pritožba v elektronski obliki se vloži tako, da se pošlje po elektronski poti informacijskemu sistemu organa ali enotnemu sistemu za sprejem vlog. Dan odpreme iz elektronskega poštnega predala se šteje za dan vložitve. Pri tem pa ni obvezno, da ima oseba, ki pritožbo pošilja, varen elektronski podpis s kvalificiranim potrdilom. Šteje, da je pritožbo vložila oseba, ki je na pritožbi podpisana. Po elektronski poti lahko pritožnik vloži pritožbo ves čas, tudi izven poslovnega časa organa. V kolikor je pritožba poslana iz elektronskega predala, ki nima varnega elektronskega podpisa s kvalificiranim potrdilom, pa pritožnik v njej ne navede vseh potrebnih podatkov iz 6. člena pravilnika (npr. ime in priimek ter naslov pritožnika), se pritožniku v elektronski predal, od koder je bila poslana pritožba, pošlje zahteva, da pritožbo dopolni z manjkajočimi podatki, sicer se šteje, da je po poteku roka za dopolnitev, pritožba nepopolna in se predlaga senatu za pritožbe, da jo s sklepom zavrže.

3.2.3 Vložitev pritožbe v knjigo pripomb in pohval

Skladno s 15. členom Uredbe o upravnem poslovanju lahko posameznik zabeleži svoje ugotovitve ali pripombe v knjigo pripomb in pohval. V kolikor je iz pisanja mogoče razbrati, da gre za podano pritožbo, ter je oseba navedla ime in priimek ter naslov, se tako pisanje obravnava kot pritožbo.

Če vsebuje vpis v knjigo pripomb in pohval vse elemente, navedene v 5. in 6. členu pravilnika, je potrebno takšno pisanje obravnavati kot pritožbo. V kolikor obstaja dvom, lahko stranko pozovemo, da izrazi jasno voljo, ali želi, da se njeno pisanje obravnava kot pritožba skladno z 28. členom ZPol. V nasprotnem primeru pa je potrebno pripombe strank obravnavati skladno z Uredbo o upravnem poslovanju (GPU 2006b).

3.2.4 Dolžnosti policista ob sprejemu pritožbe

Ko vodja organizacijske enote policije prejme pritožbo, ter pri preverjanju ugotovi, da je pritožba popolna, razumljiva in se da iz nje ugotoviti, kaj pritožnik želi, začne s preverjanjem pritožbe. O prejeti pritožbi mora brez odlašanja obvestiti pristojno notranjo organizacijsko enoto ministrstva in policijsko upravo, ki obvesti generalno policijsko upravo, če:

- je bil v postopku, na katerega se pritožba nanaša, kdo hudo telesno poškodovan, posebno

hudo telesno poškodovan ali je izgubil življenje,

- se pritožba nanaša na postopek, v katerem so bila prisilna sredstva uporabljena zoper več kot tri osebe,
- se pritožba nanaša na postopek, v katerem je bilo uporabljeno strelno orožje,
- je bil postopek, na katerega se pritožba nanaša, deležen širšega odmeva v sredstvih javnega obveščanja na državnem nivoju in
- pristojna notranja organizacijska enota ministrstva, generalna policijska uprava ali policijska uprava to zahteva.

Vodja pristojne notranje organizacijske enote ministrstva lahko v primerih iz prejšnjega odstavka:

- zahteva sprotno obveščanje,
- zagotovi sodelovanje pooblaščenecv ministra oziroma v dogovoru z generalno policijsko upravo predlaga sodelovanje policistov generalne policijske uprave.

Vodja pristojne notranje organizacijske enote ministrstva lahko svojo odločitev posreduje ustno in jo takoj, ko je mogoče, vendar najkasneje v 24 urah, potrdi tudi pisno. Pristojna notranja organizacijska enota ministrstva mora v primerih pritožb iz prvega odstavka tega člena takoj obvestiti ministra ali od njega pooblaščenega uslužbenca.

3.2.5 Ravnanje z nepopolno ali nerazumljivo pritožbo

Pritožba mora biti razumljiva in popolna ter mora poleg osebnih podatkov pritožnika in njegovega podpisa vsebovati tudi kraj, čas in opis dejanja ali opustitve dejanja policista, s katerim pritožnik meni, da so mu bile kršene pravice ali svoboščine, ter dejstva in morebitne dokaze, na katerih temelji pritožba. Če pri pregledu pritožbe iz vsebine ni mogoče razbrati domnevnih kršitev pravic ali svoboščin pritožnika, se taka pritožba šteje za nerazumljivo. Od pritožnika pa ne smemo zahtevati, da v podani pritožbi točno navede, katere pravice ali svoboščine so mu bile kršene, saj od njega ne moremo pričakovati znanja prava.

V kolikor je bila pritožba vložena v tujem jeziku na območju osmih občin, kjer živijo pripadniki avtohtone narodne skupnosti, se šteje, da je pritožba popolna, saj za uradni jezik na teh območjih šteje tudi madžarski in italijanski jezik. Spoštovanje določb o slovenskem jeziku kot uradnem jeziku je strogo, saj se vloga v tujem jeziku izven območja osmih občin obravnava kot nepopolna. V tem primeru in v primeru, ko je pritožba nerazumljiva, vodja organizacijske enote

pritožnika pisno pozove v roku petih delovnih dni po prejemu pritožbe, da pritožnik pritožbo popravi ali dopolni v roku, ki mu ga določi uradna oseba. Enako, v kolikor iz vsebine pisanja obstaja dvom, lahko stranko pozovemo, da izrazi jasno voljo, ali se njeno pisanje obravnava kot pritožba. Naslov vloge namreč ni pomemben, pomembna je vsebina, po kateri se presoja, ali je vložena pritožba ali ne. Po odpravi pomanjkljivosti v določenem roku se šteje, da je bila pritožba vložena z dnem, ko je pritožnik odpravil pomanjkljivosti. Ko vodja organizacijske enote policije ugotovi, da je pritožba popolna, razumljiva in da se iz nje da ugotoviti, kaj pritožnik želi, začne s preverjanjem pritožbe.

V kolikor v predpisanem roku pritožnik poziva za dopolnitev vloge ne upošteva, vodja organizacijske enote pripravi predlog, da se vloga zavrže in jo skupaj s celotno pritožbeno zadevo pošlje Sektorju za pritožbe ter policijski upravi. Ta predlog preuči in odloči, ali se pritožba zavrže. Vodja Sektorja za pritožbe o odločitvi obvesti pritožnika, obvestilo pa pošlje tudi GPU in enoti, ki je predlagala, da se pritožba zavrže. Vlogo pa se obravnava skladno s 16. členom Uredbe o upravnem poslovanju. Preveriti je potrebno strokovnost in zakonitost policistovega ravnanja. Policisti so namreč dolžni skrbeti, da zaupane jim naloge opravijo strokovno in zakonito.

3.2.6 Ravnanje s pritožbo, ki jo je vložila neupravičena oseba

V primeru, da pritožbo na postopek policista vloži neupravičena oseba, katera ob podaji pritožbe ne predloži pooblastila upravičenega pritožnika, je potrebno tako osebo pisno pozvati, naj v določenem roku predloži pisno pooblastilo upravičenega pritožnika. Pravilnik o reševanju pritožb pooblaščenca oziroma pooblastila v pritožbenem postopku posebej ne ureja, zato si v takih primerih lahko pomagamo s smiselno uporabo Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP) v drugih javnopravnih stvareh. ZUP v 5. odstavku 55. člena določa, da organ lahko dovoli, da opravi procesna dejanja za stranko oseba, ki ni predložila pooblastila, vendar ji naloži, da v določenem roku predloži pooblastilo in izkaže v pooblastilu odobritev že opravljenih dejanj. V takih primerih zadostuje pisno pooblastilo s podpisom pritožnika, brez uradne overitve pri notarju ali na upravni enoti. Šele če oseba v roku ne predloži pooblastila, vodja organizacijske enote zavrže takšno vlogo na podlagi 6. odstavka 55. člena ZUP. Celotno zadevo pa odstopi Sektorju za pritožbe, kateremu predlaga zaključek pritožbenega postopka skladno z 12. členom pravilnika.

Klarič (2003, 55–56) je pojasnil ravnanje, ko je pritožbo vložila pravna oseba oziroma odgovorna oseba pravne osebe ter mora vodja organizacijske enote najprej pretehtati:

- ali se je kršitev pravic ali svoboščin nanašala na odgovorno osebo kot posameznika,
- ali so mu bile kršene pravice ali svoboščine kot odgovorni osebi pravne osebe in sicer v povezani z delom, ki ga opravlja odgovorna oseba,
- ali podaja pritožbo v imenu tretje osebe (npr. njenih zaposlenih).

Če se ugotovi, da pravna oseba oziroma odgovorna oseba pravne osebe podaja pritožbo v imenu tretje osebe (npr. njenih zaposlenih) in ji z dejanjem niso bile kršene pravice ali svoboščine, prav tako ji niso bile z dejanjem ali opustitvijo dejanja kršene pravice ali svoboščine v zvezi z delom, ki ga kot pravna oseba opravlja, se jo pisno pozove, da predloži pooblastilo o zastopanju tretjih oseb oziroma se jo poduči, da lahko v primeru, če takega pooblastila nima, vsak posameznik (zaposleni) vložijo pisno pritožbo, kot to določa ZPol. Če odgovorna oseba ni predložila pooblastila ali če zaposleni niso podali pritožbe, vodja organizacijske enote ravna kot sem opisal v prejšnjem odstavku.

3.3 RAVNANJE V PRIMERU, DA IZ VSEBINE PRITOŽBE IZHAJA SUM STORITVE KAZNIVEGA DEJANJA

Če ob podaji pritožbe obstajajo dvomi, ali želi pritožnik poleg pritožbe v smislu 28. člena ZPol vložiti tudi ovadbo zoper policista, je potrebno s pritožnikom ponovno opraviti podrobni razgovor za razjasnitev njegovih navedb v pritožbi, ki nakazujejo njegov namen oziroma kažejo na sum storitve kaznivega dejanja. Ponuditi mu je potrebno možnost podaje kazenske ovadbe ustno na zapisnik in jo glede na njegovo odločitev tudi sprejeti.

Preiskovanje vseh kaznivih dejanj, ki so jih bile osumljene uradne osebe v policiji in jih je policija prejela v obravnavo do 30. oktobra 2007, so bile obravnavane in dokončane v policiji. Vse kazenske ovadbe oziroma zadeve, prejete po 1. novembru 2007, iz katerih izhajajo razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, in ga je osumljena uradna oseba, zaposlena v policiji, policijske enote skladno z določili tretjega odstavka 147. člena in 158a. člena Zakona o kazenskem postopku (ZKP), Uredbe o sodelovanju državnega tožilstva in policije pri odkrivanju in pregonu storilcev kaznivih dejanj ter skladno z 10a. členom Zakona o državnem tožilstvu, odstopijo v nadaljnjo obravnavo Specializiranemu

oddelku. Specializirani oddelek je tako izključno krajevno in stvarno pristojen za obravnavo vseh KD, ki jih storijo uradne osebe, zaposlene v policiji, torej tudi KD, ki jih uradne osebe storijo v svojem prostem času in niso v povezavi z opravljanjem uradnih nalog. Ustanovitev in delovanje specializiranega oddelka bistveno posega v uveljavljen sistem dela policije na področju preiskovanj KD, ki so jih osumljeni policisti, posledično pa tudi na reševanje pritožb, iz katerih izhaja sum storitve uradno pregonljivega KD. Ravno to pa posledično dopušča možnost reševanja tudi tovrstnih pritožb pri vodji organizacijske enote.

V 25. členu pravilnika je zapisano, da je v primerih, ko iz pritožbe izhaja sum storitve KD policista, ki se preganja po uradni dolžnosti, poročevalec na senatu praviloma uslužbenec ministrstva. Zaradi poenostavitve zadeve so bili praviloma kot poročevalci določeni inšpektorji, ki so tudi preiskovali sum storitve uradno pregonljivega kaznivega dejanja na podlagi 148. člena ZKP. Glede na spremembe pri raziskovanju tovrstnih kaznivih dejanj, ki so sedaj v pristojnosti drugega, popolnoma neodvisnega in nepristranskega organa, bi ob upoštevanju zdajšnjega načina reševanja tovrstnih pritožb za policijo predstavljalo po mojem mnenju nepotrebno breme, ki pa v zaključni fazi ne bi imelo posebnega pomena ne za pritožnika, ne za policijo. Za pritožbeni postopek je dovolj visoka stopnja sigurnosti, da pritožniki "meni" ..., zato mora policija izhajati iz same pritožbe ter vsako vloženo pritožbo preveriti. Za odločanje o pritožbi niso pomembna druga dejstva, za odstopanje kazenske ovadbe Specializiranemu oddelku pa je potrebno upoštevati tudi druga dejstva, ki potrjujejo razloge za sum storitve KD. V primeru, ko je iz vsebine pritožbe izhaja sum storitve uradno pregonljivega KD, je potrebno pritožbo v skladu s 4. odstavkom 28. člena ZPol ter 8. členom pravilnika odstopiti v reševanje Sektorju za pritožbe in je ni potrebno preverjati, saj zadostuje, da iz pritožbe izhaja sum storitve KD policista, ki se preganja po uradni dolžnosti.

Specializirani oddelek sestavljajo policisti z enakimi pooblastili kot policisti, zaposleni v Policiji. V prilogi dokumenta je potrebno odstopiti vso gradivo, s katerim policija v tistem trenutku že razpolaga in bi lahko bilo koristno za uspešno izvedbo kazenskega postopka. Ne glede na to, ali se bo dežurni državni tožilec Specializiranega oddelka ali delavec Specializiranega oddelka z vsemi pooblastili policije neposredno vključil v delo, pa je dolžnost policije, da po uradni dolžnosti opravi prve nujne ukrepe, pomembne za uspešno izvedbo kazenskega postopka (pomoč žrtvam in oškodovancem, prvo zbiranje obvestil, zavarovanje kraja dejanja) in ravna v skladu s 148. členom ZKP. Opravila in pristojnosti policije pri izvajanju nujnih preiskovalnih dejanj tako ostajajo enaka, ne glede na to, ali se bo v predkazenski postopek vključil državni

tožilec Specializiranega oddelka ali če bo ta izvedbo predkazenskega postopka prepustil krajevno pristojnemu okrožnemu državnemu tožilcu. Na podlagi sedmega odstavka 10a. člena Zakona o državnem tožilstvu so določene obveznosti policije, da policistom Specializiranega oddelka brezplačno zagotovi tehnične pogoje in pomoč za izvajanje njihovih policijskih pooblastil. V sklop pomoči sodi tudi pomoč na področju kriminalistične tehnike, analitike, pomoč pri obravnavi prometnih nesreč s hudo telesno poškodbo ali smrtnim izidom, ki so jih povzročili policisti in jih Kazenski zakonik (KZ-1) opredeljuje kot kaznivo dejanje. Za organizacijo in nudenje pomoči policistom Specializiranega oddelka so odgovorni inšpektorji službe direktorja PU in SNPPP GPU.

Predlog za pregon KD ni potreben, ampak mora policija ob zaznavi ukreniti vse potrebno za izsleditev storilca kaznivega dejanja. Razlogi za sum so dokazni standard in na tej stopnji verjetnosti je dovolj že, da policija pride do obvestila, da je bilo storjeno KD, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti. Razlogi za sum zadoščajo za začetek predkazenskega postopka, ocena le-teh pa je v pristojnosti policije. V primeru, da policija pride do obvestila ali naznanitve, da je bilo storjeno KD, mora ravnati v skladu s 158a. členom ZKP in veljavnimi usmeritvami MNZ. Prijavo in ugotovitve odstopi Specializiranemu oddelku. O sumu storitve KD je potrebno takoj obvestiti operativno komunikacijski center policijske uprave (OKC PU) in službo direktorja PU, ki nadalje obvešča SNPPP SGDP. Pravila o obveščanju in poročanju v policiji v tabeli »OBVEŠČANJE«, razdelek A: »DOGODKI S PODROČJA KRIMINALITETE«, določajo v točki 24a: »Ostala KD, katerih storitve je osumljen policist«, da o kaznivem dejanju, katerega storitve je osumljen policist pri izvajanju nalog ali v zvezi z njimi, policijska enota ustno in pisno obvešča OKC PU, ta pa pisno obvešča OKC GPU (GPU 2007b). V tem primeru velja dolžnost obveščanja in poročanja le za policiste in kriminaliste s statusom pooblaščenih uradnih oseb (uradne osebe), medtem ko je strokovno tehnično osebje izvzeto. Ker so bile pri spremljanju zaznav, preiskav in obveščanja VDT o KD, ki so jih storili policisti, storjene pomanjkljivosti, so bile policijskim enotam posredovane dopolnjene usmeritve (GPU 2008d).

V primeru, ko so podani razlogi za sum, da je uradna oseba, zaposlena v policiji, storila kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti in je osumljenemu v skladu z določili 157. člena ZKP potrebno odvzeti prostost ter ga pridržati, mora policijska enota, ki je evidentirala kaznivo dejanje, poskrbeti tudi za izpolnitev uradnega zaznamka o pridržanju in za vnos podatkov o pridržanju.

V primerih, ko z zbiranjem obvestil in drugimi ukrepi policija ugotovi, da ne obstajajo razlogi za sum, da je uradna oseba, zaposlena v policiji, storila kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, policija prijavo in ugotovitve odstopi Specializiranemu oddelku na podlagi tretjega odstavka 147. člena ZKP. Takšnih zaznav oziroma odstopov pa policijska enota ne evidentira v policijske evidence.

V praksi prihaja tudi do primerov, ko pritožnik poda kazensko ovadbo zoper policista, ob podaji ovadbe pa je vedel, da policist tega dejanja ni storil ali naznani, da je bilo storjeno KD, ki se preganja po uradni dolžnosti, čeprav je ob naznanitvi vedel, da to dejanje ni bilo storjeno, in s tem povzroči, da državni organ prične ukrepati. Bistveno pri naznanitvi KD je, da je pritožnik policista ovadil za KD, za katerega je vedel, da ga ta ni storil oziroma za KD, ki ni bilo storjeno. V tem primeru so podani elementi storitve kaznivega dejanja krive ovadbe po 283. členu KZ-1, katere pa je potrebno presojati od primera do primera. Kaznivo dejanje je lahko storjeno z direktnim naklepom, medtem ko motiv pri tem KD ni odločilen za kazensko odgovornost. Pred podajo ovadbe oziroma predloga za pregon ni relevantno, ali je bil ovaditelj opozorjen na posledice krive ovadbe, saj je kriva ovadba podana tudi tedaj, če prijavitelj ni bil opozorjen na posledice krive ovadbe. Ob tem je potrebno upoštevati tudi, da lahko iz podanih pritožb z elementi kaznivega dejanja izhajajo tudi elementi kaznivih dejanj zoper čast in dobro ime. Na to se mora opozoriti policiste, zoper katere so podane pritožbe in za katere se v kasnejši fazi izkaže, da so neresnične, saj so upravičeni do podaje predloga za pregon storilca KD v skladu z II. odstavkom 178. člena ZKP.

3.4 VAROVALKE V PRITOŽBENEM POSTOPKU

Gabrova (2002, 30) je zapisala, da morajo biti v pritožbenem postopku dani varovalni mehanizmi, na katere se lahko pritožnik v postopku sklicuje (materialno pravo), in procesne garancije, določene v zakonu. Za zagotavljanje čim večje objektivnosti postopka pravilnik določa "varovalke", s katerimi je zagotovljeno neodvisno in objektivno obravnavanje pritožbe:

- predstavnike javnosti, ki sodelujejo pri reševanju pritožb nad delom delavcev policije na regionalni ravni, na predlog lokalnih skupnosti z območja posamezne policijske uprave, imenuje in razrešuje minister za notranje zadeve. Predstavnike javnosti, ki sodelujejo pri reševanju pritožb nad delom delavcev policije z generalne policijske uprave, na predlog organizacij civilne družbe, organizacij strokovne javnosti in nevladnih organizacij, imenuje in razrešuje minister za notranje zadeve;

- izločitev poročevalca, ki preverja zakonitost in strokovnost policijskega postopka policista, zoper katerega je vložena pritožba. Zaradi pristranskosti pa lahko njegovo izločitev predlaga tudi policist, na katerega postopek je podana pritožba in pritožnik;
- člani senata lahko predlagajo svojo izločitev, če za to obstajajo razlogi, na podlagi katerih je mogoče dvomiti v nepristranskost;
- obvezno obveščanje pristojne službe SNPPP GPU o prejeti pritožbi v primerih, določenih v 10. členu pravilnika;
- vsi člani senata so se dolžni opredeliti do vseh pritožbenih razlogov in njihove utemeljenosti ter do predloga odgovora pritožniku, zato imajo pravico postavljati vprašanja poročevalcu ali drugim vabljenim ter predlagati izvedbo dodatnih ukrepov za ugotovitev dejanskega stanja;
- na podlagi vsestranske proučitve ugotovljenih dejstev, dokazov in okoliščin v pritožbenem postopku ter mnenj članov senata, predsednik senata odloči o utemeljenosti pritožbe in vsebini odgovora pritožniku.

3.5 SMISELNA UPORABA DOLOČIL ZUP V PRITOŽBENEM POSTOPKU

Pritožbeni postopek, ki ga je uvedel 28. člen ZPol in skozi katerega javnost preko izvoljenih predstavnikov na senatih za obravnavo pritožbe izvaja (zelo močno) obliko državlanskega nadzora nad delom policije, je postopek, ki ga de facto in de iure opredeljujemo kot postopek "sui generis". Gre za poseben postopek, v katerem vodja organizacijske enote policije oziroma senat za pritožbe ugotavlja, če so bile posamezniku s policistovimi dejanji ali opustitvijo dejanja kršene temeljne pravice in svoboščine. Torej v pritožbenem postopku vodja organizacijske enote oziroma senat za pritožbe ne odločata o pravicah in pravnih koristih posameznika. V pritožbenem postopku gre sicer za javnopravno stvar, kot jo opredeljuje 4. člen Zakona o splošnem upravnem postopku, vendar le zato, da se v postopku, ob upoštevanju narave pritožbenega postopka in glede vprašanj, ki v pravilniku niso posebej urejena, smiselno uporabljajo določbe ZUP. V bistvu gre bolj za zapolnjevanje postopkovnih praznin, ki jih je mogoče zapolniti s smiselno uporabo določil ZUP (Murtič 2006b, 140–141). Že omenjeni 4. člen Zakona o splošnem upravnem postopku je generalno procesno sredstvo, ki ga mora uporabljati vsak državni organ, če ne gre niti za sodno niti za upravno stvar, saj bi pomanjkanje procesnih orodij lahko pomenilo poseg v svobodo posameznika in nezmožnost učinkovitega varstva.

Vindiš navaja (2004, 141), če ne gre za upravno stvar, lahko z gotovostjo trdimo, da gre pri pritožbi posameznika za javnopravno stvar, o kateri odloča država oziroma njen organ, ki ga je sama postavila z zakonom, to je senat za pritožbe MNZ, kot to določa ZPol.

3.6 DRUGI UKREPI V ZVEZI S PODANO PRITOŽBO

V primeru, če iz vsebine pisanja ugotovimo, da se vsebina pisanja ne nanaša v smislu 28. člena Zakona o policiji na pritožbo glede dejanja, ravnanja ali opustitve dejanja policista, s katerim bi bile kršene pravice in svoboščine posameznika, se to pisanje ne rešuje po Pravilniku o reševanju pritožb. Take zadeve je potrebno preveriti s strokovnega vidika, kršenja delovne discipline ali kodeksa policijske etike, potrebno je ustrezno ukrepati in z ugotovitvami in morebitnimi ukrepi seznaniti pritožnika (Klarič 2002, 70).

Nezadovoljstvo posameznika s policistovim ravnanjem se ne obravnava kot vložena pritožba ter se v postopku preverjanja preveri strokovnost in zakonitost policistovega ravnanja. Pritožnika moramo z namenom dobrega sodelovanja z državljani obvestiti o svojih ugotovitvah. K temu vse organe javne uprave, kamor sodi tudi policija, zavezuje 16. člen Uredbe o upravnem poslovanju, ki predpisuje, da mora predstojnik oziroma vodja notranje organizacijske enote obravnavati predloge, pripombe, vprašanja, kritike in pohvale strank glede kakovosti poslovanja s strankami in nanje odgovoriti najkasneje v 15 dneh po prejemu, če stranka v vlogi ali v knjigi pripomb ali pohval navede svoje osebno ime in naslov. Če stranka ni zadovoljna z odgovorom, se lahko obrne na predstojnika oziroma organ, ki izvaja nadzor nad organom, ki je podal odgovor. Tudi na to vlogo je treba odgovoriti najpozneje v 15 dneh. Glede na določila Uredbe o upravnem poslovanju je pritožnik obveščen tudi v primerih, ko se pritožba zoper policista ne nanaša na tista ravnanja policista, s katerimi niso kršene pravice ali svoboščine posameznika, kot na primer policistova nevljudnost, neurejenost ... (GPU 2008a).

Na podlagi 73. člena ZPol in Pravilnika o zagotavljanju pravne pomoči policistom, če se zoper njih vodi predkazenski postopek ali če je zoper njih uveden kazenski ali odškodninski postopek zaradi opravljanja uradnih nalog, ki so jih policisti po oceni policije opravil v skladu s predpisi, opravlja SNPPP določene naloge, povezane z zagotavljanjem pravne pomoči policistom (GPU 2008c). S pravilnikom je predpisana postopkovna pot, ki določa postopek za odreditev pravne pomoči in pogoje, kdaj je policist upravičen do nje.

Pritožnik bi moral prav tako odgovarjati za kaznivo dejanje krive ovadbe, ki ga je storil s tem, ker je ovadil policista, pa je ob naznanitvi vedel, da očitano dejanje policista ni bilo storjeno. S takimi dejanji pritožniki želijo osebno diskreditirati policista. Zagotoviti bi bilo potrebno pravno varnost policista tudi v primerih, ko je bilo s pravnomočno sodbo sodišča ugotovljeno, da policist očitane mu KD ni storil. V največ primerih pa zoper pritožnika ni uvedenega kazenskega postopka.

3.6.1 Odgovornost policista na podlagi utemeljene pritožbe

V primerih, da je pritožba zoper postopek policista ocenjena kot utemeljena, sledi zoper policista ustrezen ukrep, ki mora biti sorazmeren s težo kršitve, ki je bila ugotovljena pri postopku. Zoper policista so predpisani naslednji ukrepi:

- *opozorilo in pogovor*, ki sledi zaradi lažjih kršitev, pri katerih zadostuje omenjen ukrep;
- *obdolžilni predlog* za kršitev predpisov, ki jih v nadaljnjem postopku obravnava prekrškovni organ;
- *poročilo, poslano VDT* na podlagi 3. odstavka 147. člena ZKP, ki je podano v primerih, ko je v zvezi s podano prijavo KD podana ocena, da razlogi za sum ne obstajajo, vendar se kljub temu tako prijavo odstopi v obravnavo Specializiranemu oddelku;
- *odstop zadeve VDT* na podlagi 158a. člena ZKP, ko je podan sum, da je policist storil KD, ki se preganja po uradni dolžnosti;
- *operativna obdelava* je ukrep v primeru, da je zoper policista potrebna nadaljnja operativna obdelava;
- *pridrzanje po ZKP* v primeru, ko so podani razlogi za sum, da je policist storil KD, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti in mu je potrebno skladno s 157. členom ZKP odvzeti prostost in ga pridržati;
- *pridrzanje po Zakonu o prekrških (ZP-1)* se izvede v primerih, ko je policist storil takšen prekršek, da so podani razlogi po ZP-1, ko mu je potrebno vzeti prostost in ga pridržati;
- *zasebna tožba* se vloži takrat, ko oseba uveljavlja svoje pravice in zahteve v civilnopravnem postopku;
- *predlog za uvedbo disciplinskega postopka* zaradi kršitev delovne obveznosti in dolžnosti;
- *začasna odstranitev z delovnega mesta* se izreče ob storitvi hujše delovne obveznosti ali dolžnosti, ali če je zoper njega uveden kazenski postopek za KD, navedeno v 67. členu ZPol, ali se zahteva uvedba disciplinskega postopka zaradi hujše kršitve delovne obveznosti ali dolžnosti, za katero se lahko izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja;

- *opozorilo pred redno odpovedjo pogodbe* se izreče pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga s tem, da delodajalec pisno opozori delavca na možnost odpovedi v primeru ponovne kršitve;
- *izredna odpoved pogodbe o zaposlitvi* se izreče v primerih oziroma iz razlogov, določenih z Zakonom o delovnih razmerjih;
- *vložena zahteva za ugotavljanje odškodninske odgovornosti* v primerih protipravno povzročene škode pri delu ali v zvezi z delom, povzročene z naklepom ali iz hude malomarnosti delodajalcu ali tretji osebi. Med uporabo policijskih pooblastil lahko pride do poškodb oseb oziroma premoženja. Če je škoda nastala zaradi nezakonite ali nestrokovne uporabe policijskega pooblastila in jo je policist povzročil naklepoma ali iz hude malomarnosti, jo je dolžan poravnati. Odškodninska odgovornost je v celoti urejena v 18. poglavju Zakona o javnih uslužbencih, in sicer je urejena odškodninska odgovornost javnega uslužbenca - policista za škodo, ki jo je povzročil policiji oziroma tretji osebi, kot tudi odškodninska odgovornost policije za škodo, povzročeno policistu pri njegovem delu ali v zvezi z delom. Pomembna je tudi določba, da je policist opravičen odškodninske in disciplinske odgovornosti, če je storil kršitev oziroma povzročil škodo z izvršitvijo pisne odredbe nadrejenega ali ustne odredbe, če nadrejeni kljub njegovi pisni zahtevi ni izdal pisne odredbe oziroma navodila. Policist ima možnost odkloniti izvršitev odredbe oziroma navodila, če bi pomenila protipravno ravnanje in dolžnost odkloniti izvršitev oz. če bi pomenila kaznivo dejanje. Odškodninsko odgovornost ugotavlja posebna komisija, ki jo imenuje generalni direktor policije oziroma delavec, ki ga le-ta pooblasti.

Poleg naštetih ukrepov zoper policista je zelo pomembna tudi moralna odgovornost policista, ki je urejena v Kodeksu policijske etike, sprejetim 9. oktobra 2008. Do tedaj je veljal Kodeks policijske etike, ki ga je MNZ objavil v novembru 1992. Novi kodeks je manjši od predhodnega, prav tako ima manj členov, le štirinajst, kar sedem manj od prejšnjega. Sestavljen je iz dveh splošnih določb, devetih temeljnih načel in treh končnih določb. Od starega se razlikuje tudi po tem, da je naravnano inspirativno - spodbuja k etičnosti in moralnosti, napisan je v prvi osebi množine, s čimer je poudarjena skupinska pripadnost organizaciji, in ukinja častno razsodišče na ravni Republike Slovenije. Postopek pred sodiščem se je lahko začel na pobudo državljana, predstojnika policijske enote, policijskega sindikata, prizadetega policista ali častnega razsodišča. Častno razsodišče je odločalo na javnih sejah in sprejemalo moralna stališča, ki so bila objavljena v policijskem glasilu, po potrebi pa tudi v drugih javnih glasilih. Slednje pa ne pomeni, da neetično ravnanje policistov ne bo več sankcionirano. Kodeks namreč zgolj

nadgrajuje Kodeks ravnanja javnih uslužbencev, ki določa tudi disciplinsko odgovornost za njegovo kršenje. V kodeksu je upoštevano tudi poslanstvo, vizija in vrednote, ki so določene v Srednjeročnem načrtu razvoja in dela policije za obdobje 2008–2012 (DPDVN 2008b), ter sklepi Vlade, sprejeti ob sprejetju Kodeksa ravnanja javnih uslužbencev.

Za novi kodeks so se sicer na policiji odločili zaradi potrebe po prenovi starega, ki je bil že zastarel. Priprava je potekala tako, da je bil osnutek kodeksa dan v razpravo policistom, ki so lahko nanj podali svoje pripombe, nato pa je bila izdelana njegova končna verzija. V prakso pa se ga vpeljuje preko izobraževalnega sistema policije, delovne skupine, ki se ukvarja posebej z etičnimi določili, in vodstva policije, ki ima nalogo, da z novim kodeksom seznanijo policiste.

3.6.2 Ukrepi ob ugotovljeni napaki policije

V primeru ugotovljene nepravilnosti v postopanju državnega organa je v razmerju do prizadetega posameznika na mestu vsaj opravičilo. To velja tudi za policijo. Policija pa mora v primeru ugotovljene napake sprejeti tudi vse druge potrebne ukrepe, da posameznik zaradi napake, za katero ni odgovoren, ne bi trpel škode. Pri tem gre za upoštevanje 26. člena Ustave Republike Slovenije, ki zagotavlja vsakomur pravico do povračila škode, ki mu jo v zvezi z opravljanjem službe s svojim protipravnim ravnanjem stori oseba ali organ, ki tako službo opravlja (Varuh človekovih pravic 2008, 125).

3.7 REŠEVANJE PRITOŽB PRI VODJI ORGANIZACIJSKE ENOTE

Postopek reševanja pritožb pri vodji organizacijske enote dopušča višjo stopnjo neformalnosti kot kasnejši postopek obravnavanja pritožb na senatu za pritožbe. Pravilnik sicer tega izrecno ne omenja, vendar pa je zakonodajalec to predvidel in je v ta namen postopek določil le do neke mere. Potek razgovora s pritožnikom pri vodji organizacijske enote ni formalno določen, vendar pa je rezultat razgovora (ali pritožnik pristane na zaključek pritožbenega postopka) formalen. Zato je pogosto zaslediti, da nekateri avtorji za ta postopek uporabljajo tudi besedno zvezo "neformalno reševanje pritožb".

Skrbno obravnavanje pritožb je treba sprejeti kot sestavni del prizadevanj za prijaznejši odnos s strankami. Služi naj kot spodbuda za izboljšave. Učinkovita interna pritožbena pot prihrani čas in stroške ter spodbuja dobre odnose in komunikacijo z javnostjo. Pritožbena pot pomaga odkrivati,

kjer so problemi pri zagotavljanju kakovostnih storitev, kar omogoča njihovo odpravo in izboljšanje kakovosti dela. Učinkovito in nepristransko delo obravnavanja pritožb pripomore tudi k izogibanju neželeni negativni publiciteti (Butala 2002, 33).

Pritožbeni postopek na policiji prinaša določene prednosti tako za pritožbeni postopek kot tudi za pritožnika in policista. V prvi vrsti postopek omogoča relativno hitro rešitev pritožbe in ne zahteva veliko stroškov. Policistu omogoča, da se na ta način seznanijo s pričakovanji državljanov glede policijskega dela in izboljša svoj pristop do državljanov ter tako prepreči ponovno podajanje pritožb. Pritožniku pa je s tem dana možnost, da naznani dejanje, za katerega meni, da je bilo sporno, o tem poda svoje mnenje in doseže odziv policije in neke vrste moralno zadoščenje (nikakor pa ni mogoče na takšen način doseči materialnega zadoščenja). Ni dvoma, da ima vse omenjeno pozitivne učinke na tako imenovano v skupnost usmerjeno policijsko delo (community policing).

Opozoriti je potrebno tudi na nekatere pasti, ki se skrivajo v tovrstnem načinu reševanja pritožb. Predvsem obstaja nevarnost izvajanja pritiskov s strani policije nad pritožnikom z namenom čim hitrejšega zaključka zadeve. Ker je neformalne postopke težje nadzorovati, lažje pride do tega, da se spregledajo določeni trendi kršitev, ki izhajajo iz pritožb. Zato je učinkovit nadzor pritožbenega telesa nad potekom reševanja pritožbenih postopkov pri vodji organizacijske enote zelo pomemben.

3.7.1 Pooblastilo za vodenje pritožbenega postopka

Za reševanje pritožb mora vodja organizacijske enote, ki ne bo reševal pritožbe, s pisnim pooblastilom na podlagi drugega odstavka 28. člena ZPol in 3. alineje 2. člena pravilnika pooblastiti pomočnika komandirja (pooblaščenec), da rešuje pritožbo pri vodji organizacijske enote. Pri pošiljanju sprejete pritožbe mora tisti, ki na podlagi pooblastila rešuje pritožbo, pooblastilo priložiti dopisu, s katerim pritožbo zaradi vnosa v evidence policije odstopi na policijsko upravo. V praksi komandirji dajo svojim pomočnikom, ki rešujejo pritožbe, generalno pooblastilo, ki velja za reševanje vseh pritožb do preklica. Le v nekaj primerih s posamičnim pooblastilom, samo za določeno reševanje pritožbe, pooblastijo svojega pomočnika, da rešuje posamično pritožbo, v kolikor jim prehodno ni bilo dano generalno pooblastilo. Vsakdo, ki vodi pritožbeni postopek, mora predhodno izpolnjevati pogoje za dostop do tajnih podatkov skladno z Zakonom o tajnih podatkih.

3.7.2 Preverjanje pritožbe

V postopku preverjanja pritožbe oseba, ki pritožbo rešuje, preveri vsa dejstva v zvezi s pritožbo. Preverjanje pritožbe, katerega na prvi stopnji v 13. členu pravilnik imenuje "pomiritveni postopek", opravlja vodja organizacijske enote.

V postopku preverjanja pritožbe lahko pritožnik priloži listine in druge dokaze ter tako poleg vložene pritožbe dodatno pripomore k zbiranju dokaznega gradiva in ugotavljanju dejanskega stanja. Omogočen mu je tudi vpogled v dokumentacijo ter dokaze, ki jih hrani policija in ki se nanašajo na podano pritožbo. Skladno z 82. členom ZUP lahko pritožnik, ki ima v pritožbenem postopku status stranke, v prisotnosti uradne osebe pregleduje dokumente zadeve in na svoje stroške prepíše ali preslika dokumente v fizični ali elektronski obliki. Prav tako imajo stranke, če so bili v postopku uporabljeni dokumenti, ki vsebujejo tajne podatke in so bili uporabljeni kot podlaga za odločitev, pravico vpogleda v te dokumente.

Oseba, ki preverja pritožbo, mora predlagati svojo izločitev, če za to obstajajo razlogi, na podlagi katerih je mogoče dvomiti v nepristranskost. V postopku reševanja pritožb morajo odločati osebe, ki niso bile vpletene in niso sodelovale v postopku obravnavanja oziroma odločanja. Pritožbe tako ne sme preverjati tisti, ki je neposredno povezan s policistom, spornim dejanjem, opustitvijo dejanja ali s pritožnikom. Skladno s 35. členom ZUP morata svojo izločitev zaradi obstoja "absolutnih izločitvenih razlogov" predlagati policist ali pritožnik. O izločitvi odloči s sklepom direktor policijske uprave ali generalni direktor policije. V sklepu o izločitvi je treba določiti novo osebo, ki bo namesto izločene osebe opravljala posamezna dejanja ali vodila celoten postopek oziroma bo odločila o pritožbeni zadevi.

Vodja organizacijske enote oziroma oseba iz četrtega odstavka 18. člena ali poročevalec, ki preverja pritožbo, lahko skladno s 16. členom pravilnika:

- vstopi v uradne prostore policijske enote,
- vpogleda v pritožbene zadeve policijske enote z vsemi prilogami in jih po potrebi kopira,
- opravi razgovor s pritožnikom in policistom, zoper katerega je bila podana pritožba, policisti in drugimi osebami, ki so bili priče dogodka oziroma bi lahko kaj vedeli o dogodku, ter jih po potrebi sooči,
- pridobi informacije in mnenja strokovnih služb policije in ministrstva o vprašanih, ki so predmet pritožbe,

- zahteva poslušanje registrafona in prepis vsebine pogovora v zvezi s pritožbenim postopkom in
- po potrebi izvede druge ukrepe, potrebne za razjasnitev pritožbe.

V zvezi s slednjo alinejo lahko vodja organizacijske enote ali delavec, ki ima na podlagi pisnega pooblastila³ vodje organizacijske enote pooblastilo za upravljanje z videonadzornim sistemom (GPU 2007a), odredi pregled posnetka videonadzornega sistema policije z namenom, če je to potrebno zaradi rekonstrukcije dogodkov ali ukrepov policije z namenom ugotavljanja, ali je bilo policistovo ravnanje zakonito, strokovno in skladno s pravili praktičnega postopka.

Kadar je potrebno zaradi ugotavljanja strokovnosti in zakonitosti izvršenih nalog policije, zaradi odgovora na zahtevke posameznikov oziroma drugih subjektov, temelječih na zakonu, rekonstruirati ali preveriti postopke in ukrepe, ki jih je v okviru varovanja policijskega objekta izvedla policija, lahko strokovna služba GPU na podlagi pisne odredbe generalnega direktorja policije ali osebe, ki jo pisno pooblasti, ali druge osebe, pooblaščenec z zakonom, izdela kopijo posnetka videonadzora. O pregledu posnetka ali o izdelavi kopije posnetka se vodi dnevnik, ki vsebuje podatke o identifikacijski oznaki kamere, času (datumu in uri) ustavitve snemanja, o razlogu ustavitve in o podatkih o uporabi posnetkov. Vodenje dnevnika videonadzornega sistema nadzoruje vodja organizacijske enote, ki je pristojen za upravljanje sistema. Posnetki se hranijo za dva meseca nazaj, nakar se samodejno presnamejo.

Na podlagi zbranih ugotovitev in dokazov oseba, ki preverja pritožbo, sestavi poročilo, v katerem se predstavi skladnost ravnanja policista z normativnega vidika.

Če vodja organizacijske enote ali pooblaščenec ministra, ki vodi postopek reševanja pritožbe, ugotovi, da:

- se pritožnik ni odzval vabilu na razgovor vodje organizacijske enote v pomiritevem postopku oziroma po pozivu iz 20. člena tega pravilnika ni pisno sporočil, da želi nadaljevati pritožbeni postopek,
- je pritožnik odstopil od pritožbe in je o tem podal pisno ali ustno izjavo na zapisnik,
- gre za pritožbo, o kateri je bilo v pritožbenem postopku že odločeno,
- je o vsebini zadeve, ki je predmet pritožbe, že pravnomočno odločeno pred drugim organom,

---

³ 10. člen Strokovnega navodila o uporabi videonadzornih sistemov pri varovanju in nadziranju policijskih objektov, prostorov in okolišev teh objektov.

- je bila pritožba vložena prepozno ali
- je pritožbo vložila neupravičena oseba,

se pritožbeni postopek zaključi. Vodja organizacijske enote pripravi predlog, da se pritožbeni postopek zaključi in ga skupaj s celotno pritožbeno zadevo pošlje pristojni notranji organizacijski enoti ministrstva. Ta predlog preuči in odloči, ali se pritožbeni postopek zaključi. O zaključku pritožbenega postopka vodja pristojne notranje organizacijske enote ministrstva obvesti pritožnika.

Če so podani razlogi za zavržbo ali ustavitev pritožbenega postopka, mora vodja organizacijske enote policije ukrepati v skladu z opisano ureditvijo pravilnika, saj nima diskrecijske pravice oziroma ne more odločati, ali bo kljub navedenim razlogom pritožbo reševal po pravilniku. Kljub temu, da v primeru zavržbe ali ustavitve postopka ni uveden pritožbeni postopek, je policija dolžna preveriti navedbe v pritožbah, ki se nanašajo na domnevno nepravilno ravnanje policistov, ter ugotoviti skladnost in zakonitost policistovega ravnanja. Kot sem že navedel, je potrebno take zadeve preveriti s strokovnega vidika, kršenja delovne discipline ali kodeksa policijske etike (Klarič 2002, 70).

3.7.3 Razgovor s pritožnikom, policistom in pričami pred obravnavo

Oseba, ki preverja pritožbo, je dolžna na podlagi 14. člena pravilnika na razgovor pisno povabiti policista, zoper katerega je bila pritožba podana, da se izjasni o pritožbeni zadevi. Vabilu je potrebno priložiti tudi kopijo pritožbe. Policistu je potrebno zagotoviti najmanj tridnevni rok, ki mora preteči od dneva vročitve vabila do izvedbe razgovora o pritožbi, ki se lahko po potrebi in s policistovim soglasjem tudi skrajša. Tako policist kot pritožnik lahko v postopku preverjanja pritožbe predložita listine in druge dokaze, ki se nanašajo na pritožbo. V primeru, ko gre za listine in dokaze, ki jih hrani policija, jih mora na njihovo zahtevo pridobiti vodja organizacijske enote policije in jim omogočiti vpogled v dokumentacijo.

Oseba, ki vodi obravnavo pritožbe pri vodji organizacijske enote, lahko v postopku preverjanja pritožbe na podlagi 16. člena pravilnika, še pred razpisano obravnavo, z vabilom na razgovor povabi pritožnika, pričo, policista, zoper katerega je bila podana pritožba in druge osebe, ki bi lahko kaj vedele o dogodku, ter jih po potrebi sooči. Včasih je potrebno v razgovoru pritožniku, še pred razpisanim pomiritvenim postopkom, le pojasniti pooblastila, katera so izvajali policisti, pa jih pritožnik ni poznal. Mnenja sem, da bi bilo potrebno pred obravnavo pritožbe pri vodji

organizacijske enote s pritožnikom opraviti razgovor s ciljem predstavitve uporabljenih pooblastil, saj so pritožniki pogosto neuki prava in podajo pritožbo zaradi nevednosti, ali je lahko policist določeno pooblastilo uporabil v konkretnem primeru ali ne.

V pritožbenem postopku ne gre za "klasično pričo", ki jo poznajo drugi pravni postopki, v katerih se odloča o pravicah, obveznostih in tudi o odgovornosti udeležencev postopkov. Če se vabljen priča ne udeleži pomiritvenega postopka, zaradi neudeležbe ne more biti posledic (Marinkovič 2006b, 21).

3.7.4 Vabljenje pritožnika in policista na obravnavo

Pritožnika je potrebno na obravnavo pritožbe pri vodji organizacijske enote povabiti ustno ali z vabilom. V primeru, da se ustno vabljeni pritožnik obravnave ne udeleži, ga moramo povabiti pisno. Zaradi subsidiarne uporabe določil ZUP-a glede vabljenja oseb je potrebno spoštovati roke. Pri tem je potrebno upoštevati 15-dnevni rok za osebno vročitev, če osebi ob prvem poskusu vročanja pisanje ni vročeno po pravilih obveznega osebnega vročanja. V kolikor pisanje ni bilo osebno vročeno, vročevalec pusti v hišnem predalčniku ali izpostavljenem hišnem predalčniku sporočilo, kje se dokument nahaja in ga mora naslovnik prevzeti v 15 dneh. Na sporočilu in dokumentu vročevalec napiše vzrok takšnega vročanja, datum vročanja in se podpiše. Dan, ko naslovnik prevzame dokument na podlagi obvestila, se šteje za dan vročitve. Po preteku 15-dnevnega roka vročevalec dokument pusti v hišnem ali izpostavljenem hišnem predalčniku naslovnika. S tem velja, da je vročitev opravljena. Od tega dne dalje pričnejo teči vsi zakoniti prekluzivni roki. Če naslovnik nima hišnega predalčnika ali je ta uničen, vročevalec vrne dokument pošiljatelju.

V kolikor se pritožnik ne odzove vabilu na obravnavo pritožbe, lahko v petih dneh od vročitve vabila pisno sporoči, ali želi, da se pritožbeni postopek nadaljuje z obravnavo na senatu. Istočasno se ga opozori tudi, da se bo njegov molk štel za odstop od pritožbe.⁴

Če je pritožnik tujec, se mu vabilo na razgovor pri vodji organizacijske enote ali na sejo senata pošlje le v primeru, če ima izdano dovoljenje za začasno ali stalno prebivanje na območju Republike Slovenije ali se nahaja na območju Republike Slovenije in je znano njegovo prebivališče. V nasprotnem primeru pa se opravi obravnavo pritožbe brez prisotnosti pritožnika,

---

⁴ 2. odstavek 20. člena Pravilnika o reševanju pritožb.

v tem primeru pa se piše poročilo o ugotovitvah v zvezi s pritožbo.

V 20. členu pravilnika je določeno, da je pri razgovoru vodje organizacijske enote s pritožnikom obvezno prisoten policist, zoper katerega je bila vložena pritožba. Obvezna prisotnost policista pa ne pomeni, da obravnave pritožbe ni možno uspešno zaključiti v primerih opravičene ali neopravičene odsotnosti policista. 20. člen pravilnika tudi odpravlja določbo, da se pritožnika v pisnem ali ustnem vabilu seznanijo, da se vabilu ni dolžan odzvati, in da bo pritožba v tem primeru odstopljena v reševanje na ministrstvo.

3.7.5 Obravnava pritožbe pri vodji organizacijske enote

Obravnavo pritožbe pri vodji organizacijske enote policije, kjer dela policist, zoper katerega je podana pritožba, izvede njegov predstojnik. Ta postopek enačimo z neformalnim reševanjem pritožbe, ki se od klasičnega postopka reševanja pritožb razlikuje že po svojem bistvu. Namen celotnega postopka je ugotavljanje dejanskega stanja in odgovornosti policista. Po končanem preverjanju pritožbe vodja organizacijske enote izvede obravnavo pritožbe, na katero se pritožnika predhodno pisno ali ustno povabi na razgovor. V kolikor se pritožnik na ustno vabilo ne zgleda na obravnavo, ga je potrebno povabiti pisno. V kolikor se pritožnik vabilu na razgovor odzove, se ga seznanijo z ugotovitvami in izvedenimi ukrepi. V spremembah in dopolnitvah pravilnika z dne 27. decembra 2005 je bilo dodano pojasnilo, in sicer, da v postopku reševanja pritožbe zoper policista, ki je bil napoten na delo oziroma v pomoč drugi organizacijski enoti izven enote, v kateri je zaposlen, obravnava pritožbo vodja organizacijske enote, v kateri je policist izvajal naloge, na katerega se pritožba nanaša. O obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote se piše zapisnik, v katerem se zabeleži bistvene ugotovitve in skladna ravnanja policista z veljavno zakonodajo. V zapisnik se ne navaja, ali je pritožba utemeljena ali ne, saj je odločanje o utemeljenosti pritožbe v prisotnosti senata. V zapisnik se navedejo ukrepi, ki so bili izvedeni, izjave pritožnika, policista, zoper katerega je bila vložena pritožba, in prič, v kolikor so vabljeni. V kolikor se pritožnik strinja s predstavljenimi ugotovitvami, mu oseba, ki vodi postopek, predlaga, da se postopek reševanja pritožbe zaključi s tem razgovorom, ter to navede v zapisniku. Zapisnik podpišeta oseba, ki je vodila obravnavo pritožbenega postopka in pritožnik, kateremu se na njegovo željo izroči izvod zapisnika. Tako se postopek zaključi. Predpisan rok za zaključek postopka z izvedbo obravnave je 15 dni od prejema pritožbe. Vendar je ta rok inštrukcijski in ni predpisane sankcije, v kolikor postopek pri vodji organizacijske enote ni končan. V kolikor postopek iz objektivnih razlogov ne bi bil zaključen v 15 dneh, mora vodja organizacijske enote pritožnika o tem obvestiti.

Vodja organizacijske enote pripravi predlog, da se pritožbeni postopek zaključi in ga skupaj s celotno pritožbeno zadevo pošlje pristojni notranji organizacijski enoti ministrstva, to je DPDVN. Ta predlog preuči in odloči, ali se pritožbeni postopek zaključi. O zaključku pritožbenega postopka vodja pristojne notranje organizacijske enote ministrstva obvesti pritožnika. Zoper to odločitev ni pritožbe.

Pritožbeni postopek, v katerem se pritožba rešuje zoper komandirja policijske postaje, izvede direktor PU ali njegov pooblaščenec. Zoper direktorja PU pa postopek izvede generalni direktor policije ali njegov pooblaščenec. Enak postopek zoper generalnega direktorja izvede minister ali njegov pooblaščenec.

Ko gre za uporabo znakovnega jezika in sporazumevanje z invalidnimi osebami, imajo te osebe pravico spremljati potek obravnave po tolmaču ali po tolmaču za znakovni jezik, o čemer jih mora oseba, ki vodi obravnavo pritožbenega postopka, poučiti. Isto pravico imajo osebe, ki ne znajo uradnega jezika, ne glede na status državljanstva ali tujca.

Kot navajata Kodermanova in Žaberl (2006, 718), v prvi vrsti postopek pri vodji organizacijske enote omogoča relativno hitro rešitev pritožbe in ne zahteva velikih stroškov. Policistu omogoča, da se na ta način seznanijo s pričakovanji državljanov glede policijskega dela in izboljša svoj pristop do državljanov ter tako prepreči ponovno podajanje pritožb.

3.7.6 Možnost (ne)uporabe mediacije v postopku reševanja pritožbe

Mediacija je posredovanje v primerih, ko je potrebno med določenimi subjekti, med katerimi je prišlo do medsebojnega konflikta, opraviti pomiritev. Zaradi tehnik, metod in načina izvajanja je mediacija uporabna v vseh oblikah sporov, pa tudi za izvedbo obravnave pritožbe pri vodji organizacijske enote, ko gre za spore med policistom in pritožnikom. Ko govorimo o mediaciji, moramo poudariti, da govorimo o mirnem reševanju sporov brez posredovanja državnih institucij, sodišč ali podobnih represivnih institucij. Mirno reševanje sporov je alternativna oblika sodnemu ali drugemu represivnemu reševanju sporov (Kovač in Murtič 2006, 114).

Mediacija v postopku reševanja pritožbe predstavlja eno izmed alternativnih metod reševanja sporov, pomeni alternativo sodnim postopkom. Cilj mediacije je ob pomoči tretje nevtralne osebe, t. i. mediatorja, razčistiti sporna vprašanja in oblikovati sporazumen dogovor, ki bo zadovoljil potrebe obeh strani. Mediator torej strankama pomaga rešiti spor, pri čemer ne vsiljuje

nikakršnih svojih rešitev. Pomeni postopek neformalnega, prostovoljnega in alternativnega poravnavanja sporov in je nekakšna alternativa pravno-formalnemu postopku. Je proces, v katerem se sprti strani ob pomoči mediatorja, nepristranske osebe, ki olajšuje komunikacijo, soočita, da bi rešili spor, in temelji na prostovoljnosti. Pri tem pa je pomembna uporaba pogajalskih tehnik in sklepanje kompromisov. Pri mediaciji so bolj kot procesna pomembna etična pravila. Praktično je možen dogovor o vsem, dokler se ne pride v nasprotje z zakonom. Predvsem je cenejša od pravnih postopkov in bolj prijazna do uporabnikov.

Kot je zapisal Marinkovič (2005, 4), je formalni rezultat mediacije poravnava, ki ima izvršilni naslov za nadaljnje pravne postopke. V pomiritvenem postopku pa pomeni zaključek pritožbenega postopka na tej ravni.

Kot sta pojasnila (Kovač in Murtič 2006, 115), mora mediator paziti, da pri pritožniku ali policistu ne sproži predsodkov ali ocenjevanja. Prav tako v razgovoru ne sme dovoliti medsebojnih izrekanih žalitev, groženj, obrekovanj, ali pa se jih celo sam posluževati. Medsebojne žalitve, grožnje in podobno so elementi, ki v pogovoru neizogibno vodijo k neuspehu pomiritve.

Izrednega pomena za uspešnost postopka reševanja pritožbe je tudi to, da ima oseba, ki ta postopek vodi, v glavi vnaprej (vsaj okvirno) izdelan načrt, kako bo potekal razgovor s pritožnikom. Ta načrt mora vključevati tudi pripravo na razgovor, in sicer za vsak konkreten primer posebej. Pri tem je lahko v pomoč model,⁵ ki je razdeljen na naslednje faze:

- uvodna faza, ki vključuje pristop do pritožnika, vzpostavitev zaupanja, nazorna obrazložitev pomiritvenega postopka in predstavitev cilja razgovora;
- faza opredelitve strank do pritožbenega postopka (pritožnik in policist predstavitva vsak svoj zorni kot in stališča v zvezi z nastalim konfliktom);
- faza osvetlitve konflikta, kjer je pomembna natančna razjasnitev vseh okoliščin v zvezi s konfliktom, z namenom odkriti, kaj je pravzaprav srž problema. To fazo bi lahko imenovali tudi faza identifikacije problema;
- faza rešitve spora, ki vključuje iskanje sporazumnih rešitev in pogajanje;
- faza dogovora vključuje podrobnejšo formulacijo zapisnika in podpis zapisnika.

Menim, da večina tistih, ki obravnavajo pritožbe na I. stopnji, še vedno niso dojeli bistva obravnave pritožbe pri vodji organizacijske enote, ki ni samo ugotavljanje strokovnosti in

---

⁵ Petstopenjski model so pripravili v Sektorju za pritožbe DPDVN in služi kot pripomoček pri vodenju pomiritvenih postopkov.

zakonitosti policijskega postopka, temveč gre za sproščen razgovor s pritožnikom (v stilu "čaj in piškoti"), kjer se poleg reševanja spora na sporazumen način ustvarjajo dragocene možnosti za približevanje policije skupnosti.

Prav tako je oblika mediacije kot alternativa reševanja spora med pritožnikom in policistom, glede uporabe mediacije na drugih delovnih področjih, kjer se lahko uporablja, za policijo specifična. V postopku namreč ni tretje osebe - mediatorja, ki bi bila nevtralna, saj vlogo mediatorja prevzame vodja organizacijske enote. S tem pa mediacija nima pravih učinkov, saj se poskuša z mediacijo vplivati na pritožnika, da popusti v svojih pritožbenih razlogih z namenom rešitve spora.

Strinjam se s teoretiki, ki opisujejo mediacijo kot najprimernejši način reševanja sporov, vendar ima uporaba mediacije poleg pozitivnih učinkov, kot so preizkušene metode, načini izvajanja mediacije in pogajalske tehnike, tudi negativne učinke. Med negativnimi učinki je najpomembnejši ta, da se rešitev spora doseže s popuščanjem oziroma s sklepanjem kompromisov ene ali obeh strani. V kolikor je popuščanje na strani pritožnika, ni v postopku nič narobe. V kolikor pa bi vodja organizacijske enote, ki vodi obravnavo pritožbe, popuščal v tem, da bi zaradi rešitve problema med pritožnikom in policistom opustil izvršitev naloge, ki jo mora opraviti na podlagi 3. člena ZPol (odpravil plačilni nalog, odločbo o prekršku itd.), pa je takšno popuščanje v nasprotju z zakonom ter posledično pomeni kazensko odgovornost vodje organizacijske enote. Literatura o mediaciji navaja, da se o človeških pravicah ni mogoče pogajati. Posledično se postavlja vprašanje, ali je sploh mogoče izvajati postopke reševanja pritožb, saj se vse pritožbe nanašajo na kršitve pravic in svoboščin.

3.7.7 Zapisnik o obravnavi pritožbe

V zapisnik o obravnavi pritožbe vodja organizacijske enote oziroma oseba iz četrtega odstavka 18. člena pravilnika zabeleži bistvene ugotovitve in predstavi skladnost ravnanja policista z veljavnimi predpisi. V zapisniku ni potrebno navajati, ali je bila pritožba pritožnika utemeljena ali ne. Navedejo se ukrepi, ki so bili izvedeni in kaj je na to izjavil pritožnik.

Iz zapisnika o obravnavani pritožbi morajo biti razvidni naslednji podatki:

- navzoče osebe pri razgovoru s pritožnikom,
- podatki o sprejeti pritožbi, pritožniku in udeleženi policistih,
- pritožbeni razlogi,

- ukrepi za ugotovitev dejanskega stanja,
- ugotovitve,
- mnenje,
- dokazi,
- ukrepi,
- ugotavljanje skladnosti ravnanja policista z veljavnimi predpisi,
- predstavitev ugotovitev pritožniku in njegova izjava,
- izjava pritožnika o strinjanju z načinom rešitve pritožbe,
- podpis vodje organizacijske enote, ki rešuje pritožbo, oz. pooblaščenec osebe in pritožnika.

V primeru, da se pritožnik strinja z ugotovitvami vodje organizacijske enote, se mu predlaga, da se postopek reševanja pritožbe zaključi s tem razgovorom. To se zabeleži v zapisniku o obravnavi pritožbe. V kolikor pa se z zapisnikom ne strinja, se mu ne more in ne sme predlagati zaključitve pritožbenega postopka in v takem primeru se zapisnik ne sme zaključiti s podpisom pritožnika, kot je določeno v 22. členu pravilnika. Če pa pritožnik kljub nestrinjanju z ugotovitvami vodje organizacijske enote želi, da se pritožbeni postopek zaključi, se njegova odločitev smatra kot odstop od podane pritožbe. V takem primeru mora pritožnik o odstopu od pritožbe podati pisno ali ustno izjavo na zapisnik. Nato je potrebno preko Sektorja za pritožbe predlagati zaključek pritožbenega postopka skladno z določili 12. člena pravilnika. Pritožniku se na njegovo željo izroči izvod zapisnika (PU Krško 2008).

3.7.8 Obveščanje Sektorja za pritožbe in SNPPP GPU o poteku obravnave

Vodja organizacijske enote oziroma oseba iz četrtega odstavka 18. člena zapisnik o obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote pošlje Sektorju za pritožbe in policijski upravi. Policijska uprava odstopi zapisnik Sektorju za notranje preiskave in pomoč policistom. V kolikor pa se pritožnik z ugotovitvami ne strinja, predstojnik ne more nadaljevati s postopkom, ampak zaključi zapisnik s to ugotovitvijo in zadevo odstopi v nadaljnjo reševanje Sektorju za pritožbe, kamor priloži celotno dokumentacijo, ki je nastala tekom postopka.

3.8 REŠEVANJE PRITOŽBE NA SENATU ZA PRITOŽBE

Z novim pritožbenim postopkom je odločanje o pritožbah preneseno na senat za pritožbe, ki ga izvaja Sektor za pritožbe. Senat sestavljajo trije člani: pooblaščenec ministrice za notranje zadeve – vodja senata in dva predstavnika javnosti. Predstavniki javnosti so imenovani za dobo

štirih let z možnostjo ponovnega imenovanja. Pred potekom dobe so predstavniki javnosti lahko razrešeni z liste članov senata na lastno željo, na obrazloženo zahtevo predlagatelja in s sklepom ministra, če se član senata neupravičeno ne udeleži dveh zaporednih sej senata. Predstavnikom javnosti, ki sodelujejo na sejah senata, pripada za udeležbo sejnina v višini zneska dnevnice za službeno potovanje v trajanju nad 12 ur, ki velja za delavce in funkcionarje v državnih organih Republike Slovenije. Na podlagi zahtevka pripada članom senata za prihod na sejo povračilo prevoznih stroškov z javnim prevoznim sredstvom oziroma povračilo kilometrine v višini, ki je določena za primer povračila prevoza na in z dela. Na podlagi zahtevka delodajalca se članu senata povrne tudi znesek plače, ki bi ga prejel za čas, ko je sodeloval na seji senata. Občine predlagajo število predstavnikov javnosti na seji senata glede na število prebivalcev občine po ključu, in sicer občinam do 20.000 prebivalcev pripada en predstavnik.

Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja objavi poziv političnim strankam in morebitni neodvisni listi, zastopani v občinskem (mestnem) svetu, da predlagajo kandidata za predstavnika javnosti na senatih za reševanje pritožb zoper policiste. Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja prispele predloge obravnava in predlaga občinskemu (mestnemu) svetu kandidata za predstavnika javnosti na senatih za reševanje pritožb zoper policiste.

Predstavnike javnosti, ki sodelujejo pri reševanju pritožb nad delom policistov z GPU, na predlog organizacij civilne družbe, organizacij strokovne javnosti in nevladnih organizacij po javnem pozivu, ki se objavi v sredstvih javnega obveščanja, kjer se objavi potrebno število predstavnikov javnosti za člane senata, imenuje na listo in razrešuje minister s sklepom. Pri izboru imajo prednost kandidati, ki so jih predlagale organizacije, ki se ukvarjajo z varstvom človekovih pravic in svoboščin (Murtič 2006a, 56).

MNZ (2008a) je na svoji spletni strani v javnem pozivu organizacijam civilne družbe, organizacijam strokovne javnosti in nevladnim organizacijam objavilo, da predlagajo predstavnike javnosti v senatih za reševanje pritožb, ki jih lahko podajo posamezniki, če menijo, da so bile s policistovim dejanjem ali opustitvijo dejanja kršene njihove pravice ali svoboščine, ter da morajo pri predlogih za imenovanje predstavnikov javnosti v senatih za reševanje pritožb upoštevati naslednje kriterije:

- polnoletni državljan Republike Slovenije,
- ni v kazenskem postopku,

- ni bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti,
- aktivno obvlada slovenski jezik.

Aktivni predstavniki policije in funkcionarji reprezentativnih sindikatov policistov ne morejo biti predstavniki javnosti v senatih.

Pritožbena zadeva se dodeli v reševanju vodji senata. Pri pritožbah, ki so jih preverjali na policijski postaji in iz katerih ne izhaja sum storitve kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, kjer obravnava na I. stopnji ni bila uspešno zaključena, je vodja senata dolžan po preučitvi zadeve oceniti, ali je bil izpeljani postopek ustrezen. Če meni, da je zadeva razjasnjena, predlaga vodji pristojne enote ministrstva takojšnjo obravnavo pritožbe na senatu, poročevalec na seji senata pa je v tem primeru vodja organizacijske enote policije. V nasprotnem primeru predsednik senata predlaga vodji Sektorja za pritožbe, da določi poročevalca, ki ga zadolži za dodatno preverjanje pritožbe in pripravo poročila za obravnavo na senatu.

Kot je pojasnil Marinkovič (2004b, 35), je poročevalec v skladu s pravilnikom lahko uslužbenec policije (imenuje jih generalni direktor policije na predlog direktorja PU) ali pa uslužbenec ministrstva (za posamezen primer ali trajno jih s sklepom imenuje minister), slednji za razliko od prvega nima policijskih pooblastil. Pooblastila vodje senata so izenačena s pooblastili, ki jih ima poročevalec pri preverjanju pritožbe pri vodji organizacijske enote in izhajajo iz 16. člena pravilnika. V sedanji ureditvi pritožbenega postopka je skladno s 4. odstavkom 25. člena pravilnika poročevalec na seji senata praviloma uslužbenec ministrstva, vendar se v praksi dogaja ravno obratno, saj je poročevalec iz policije.

3.8.1 Postopek na senatu za pritožbe

V postopku reševanja pritožbe v senatu se pritožbena zadeva dodeli v reševanje vodji senata, ki zadevo temeljito prouči. Če ugotovi, da je bil postopek pri vodji organizacijske enote korektno izpeljan in so razjasnjena vsa vprašanja in dileme, predlaga vodji Sektorja za pritožbe takojšnjo obravnavo pritožbe v senatu. V tem primeru je poročevalec na seji senata vodja organizacijske enote policije, ki je vodil obravnavo pritožbe na I. stopnji.

Če vodja senata oceni, da je za razjasnitev posameznih dejstev in dokazov potrebno zbrati še dodatne dokaze oziroma izvesti še dodatne aktivnosti za razjasnitev dejanskega stanja, od

vodje organizacijske enote zahteva izvedbo dodatnih ukrepov oziroma od poročevalca zahteva izvedbo dodatnih ukrepov za razjasnitev dejstev o pritožbi oziroma dopolnitev poročila. V primeru, da je potrebno ponoviti posamezne postopke ali celoten postopek preverjanja pritožbe, pooblaščenec ministra predlaga vodji pristojne notranje organizacijske enote ministrstva, da ta določi poročevalca, ki se ga zadolži za preveritev pritožbe in pripravo poročila za obravnavo na senatu. V primerih, ko iz pritožbe izhaja sum storitve KD policista, ki se preganja po uradni dolžnosti, se v vsakem primeru določi poročevalca iz ministrstva, ki pritožbo celovito preveri. Vendar so v praksi poročevalci iz policije, in sicer inšpektorji iz posamezne službe direktorja PU.

3.8.2 Odločanje o utemeljenosti pritožbe in odgovor pritožniku

Na sejo senata se s pisnim vabilom povabi tudi pritožnika in policista, zoper katerega je bila podana pritožba. V vabilu se ju opozori, da bo senat odločal o podani pritožbi tudi, če se seje senata ne udeležita, in da stroške udeležbe na seji senata krijeta sama. Na seji senata lahko predstavita svoja dejstva o vsebini pritožbe. Na obravnavo se lahko povabi tudi strokovnjake z različnih delovnih področij, nikjer pa ni določeno, da se vabijo tudi priče.

Člani senata imajo skladno s Pravilnikom o reševanju pritožb pravice, da:

- postavljajo vprašanja poročevalcu, vabljenim strokovnjakom, pritožniku in policistu, pogledajo v pritožbeno zadevo in predlagajo izvedbo dodatnih ukrepov za ugotovitev dejanskega stanja,
- pred sejo senata vpogledajo v pritožbeno zadevo,
- predlagajo izvedbo dodatnih ukrepov za ugotovitev dejanskega stanja, o čemer nato senat odloča z večino glasov,
- predlagajo novega poročevalca, o čemer odloči vodja pristojne enote ministrstva,
- glasujejo o utemeljenosti pritožbe.

Vodja senata skrbi na seji senata za red in dostojanstvo. Ima pravico opomniti tiste, ki motijo delo senata in odrediti, kar je treba, da se red ohrani. Vodja senata posameznika, ki kljub opominu moti delo senata ali se nedostojno obnaša, odstrani s seje senata. Ukrep odstranitve s seje senata vpiše v zapisnik, ki ga piše na seji senata (Grilc in Zajc 2006, 673).

Kot je navedel Klarič (2002, 76), se na željo pritožnika ne sme posredovati osebnih podatkov članov senata. V kolikor to zahteva sodišče, je policija na podlagi 10. člena Zakona o pravdnem

postopku dolžna sodišču posredovati take podatke. Take podatke ima pravico zahtevati tudi varuh človekovih pravic.

Po obravnavi pritožbene zadeve v senatu ta z glasovanjem odloči o utemeljenosti pritožbe. Vodja senata skladno z odločitvijo v senatu, ki je lahko sprejeta soglasno ali z večino glasov s preglasovanjem, pripravi in podpiše pisni odgovor pritožniku. Mnenja sem, da je odločanje s preglasovanjem neustrezno določeno. Glede na to, da sta člana senata predstavnika javnosti, ki lahko preglasujeta vodjo senata in sta na področju policijskih pooblastil laika, ter odločata po vesti, nista obvezana spoštovati pravila policijskih pooblastil in zakone. Zavzemam se, da bi se odločitve v senatu sprejemale soglasno s konsenzom. Tako ne bi prihajalo do neustreznih odločitev. V pisnem odgovoru, ki ga pritožniku na podlagi odločitve senata napiše vodja senata, mora odločitev senata vsebinsko obrazložiti, kar pomeni, da je potrebno pritožniku obrazloženo odgovoriti na posamezni pritožbeni razlog. Odgovor pritožniku predstavlja zaključek reševanja pritožbe na MNZ in mora biti posredovan v 30 dneh od zaključka postopka pri vodji organizacijske enote policije. Na koncu odgovora se pritožnika opozori, da je pritožbeni postopek zaključen, pritožnik pa ima na razpolago še vsa pravna in druga sredstva za varstvo svojih pravic in svoboščin. Zaključen pritožbeni postopek nima neposrednih posledic na delovno razmerje policista, saj sta pritožbeni postopek in disciplinski postopek dva povsem ločena in medsebojno neodvisna postopka. O disciplinski odgovornosti policista na prvi stopnji odloča generalni direktor policije oziroma direktor policijske uprave, o pritožbi zoper takšno odločitev pa Komisija za pritožbe iz delovnega razmerja, katere sestavo in delovanje ureja Zakon o javnih uslužbencih.

3.8.3 Evidentiranje pritožb, nadzor in poročanje

V poglavju, ki se nanaša na evidentiranje pritožb, je določeno, da je policija na podlagi 61. člena ZPol dolžna vse pritožbe takoj vnesti v evidenco pritožb. V zvezi s tem je bilo izdano navodilo: Pritožbe - Strokovno navodilo za vodenje evidence, katerega je izdelal Jernej Klarič (GPU 2006a). V poglavju 2.1 Evidentiranje določa, da se vse pritožbe takoj po sprejemu evidentirajo v evidenco in se nato evidenca tekoče dopolnjuje glede na posamezno fazo postopka reševanja. Le tako bo imela evidenca svoj namen in bo izkazovala dejansko stanje sprejetih pritožb, pritožb, ki so v reševanju pri vodji organizacijske enote ali v senatu MNZ, kakor tudi rešenih pritožb. GPU je prav tako izdala priročnik uporabe aplikacije vnosa pritožb (GPU 2006c).

Centralno evidenco pritožb vodi pristojna služba GPU. Namen evidentiranja je v dolžnosti in možnosti analitičnega spremljanja utemeljenosti pritožb v določenem obdobju za celotno republiko, za posamezno policijsko upravo ali policijsko postajo. Policijska postaja mora kopijo prejete pritožbe nemudoma odstopiti službi direktorja PU. Inšpektor službe direktorja PU poskrbi za vnos posamezne pritožbe. Na takšen način se omogoča ugotavljanje nepravilnosti in možnost pravočasnega predlaganja določenih ukrepov za doseganje višje strokovnosti oziroma zakonitosti dela policije.

Nadzor nad reševanje pritožb na senatih izvaja pooblaščenec ministrice. Nadzor nad reševanjem pritožb pri vodji organizacijske enote izvajajo poleg inšpektorjev službe direktorja posamezne PU, tudi delavci SNPPP GPU in DPDVN.

3.8.4 Varstvo podatkov

Vsi sodelujoči v postopku reševanja pritožbe so podatke, s katerimi se seznanijo tekom pritožbenega postopka in se nanašajo na pritožbo, dolžni varovati v skladu z Zakonom o varstvu osebnih podatkov in Zakonom o tajnih podatkih in drugimi predpisi, ki urejajo to področje. O tem se po končani obravnavi pritožbe opozori vse prisotne, opozorilo pa se vpiše v zapisnik o obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote.

3.9 VPRAŠANJA IN DILEME PRI REŠEVANJU PRITOŽB

3.9.1 Nekatera mnenja in priporočila Amnesty International Slovenije

Mednarodna nevladna organizacija Amnesty International Slovenije (AIS), ki se poleg ostalih organizacij ukvarja z varstvom človekovih pravic in svoboščin, zelo budno bdi nad spoštovanjem človekovih pravic in svoboščin. Ima pomembno vlogo pri nadzoru nad policijo, saj v vsakoletnem poročilu obširno obravnava kršitve človekovih pravic tudi s področja policije. Tako je v septembru 2004 v okviru projekta Državlanski nadzor nad policijo - priporočila za Slovenijo podala številne ugotovitve in pripombe glede državljanskega nadzora nad reševanjem pritožb zoper policijo. V imenu AIS jih je v knjigi predstavila avtorica knjige Nadzor nad policijo in reševanje pritožb zoper njeno delo, Katarina Zidar.

Policija kot represivni organ, ki posega neposredno v človekove pravice, mora biti podvržena učinkovitemu nadzoru. To prepričanje v povezavi z dejstvom, da so tudi v povezavi z dejstvom, da so tudi v Sloveniji zabeleženi primeri domnevnega policijskega nasilja, je AIS spodbudilo k izvedbi projekta »Državlanski nadzor nad policijo - priporočila za Slovenijo« (Naglič 2004, 38).

Njegov namen je bil proučiti razmere na področju državlanskega nadzora nad policijo v Sloveniji in na podlagi domačih in mednarodnih standardov varstva človekovih pravic, primerjalno-pravnih ureditev ter ugotovitev stroke opozoriti na pomanjkljivosti v obstoječi ureditvi in predlagati načine za okrepitev te oblike nadzora nad policijo v Sloveniji (Zidar 2004a, 9–10).

Predlagali so tudi izhodišča za nadaljnje urejanje področja reševanja pritožb zoper policiste, ki so se glede na mednarodne standarde, stroko in izkušnje drugih držav izkazala za najbolj ustrezna. Pritožbeni mehanizem mora biti legitimen in uživati podporo tako javnosti kot tudi policije. Biti mora neodvisen od policije in ministrstva, pristojnega za policijo, ter po možnosti odgovoren parlamentu. Pravica do vložitve pritožbe ne sme biti omejena samo na osebo, ki naj bi ji policija kršila pravice, ampak mora zajemati širši krog oseb, tudi priče dogodka. Prav tako mora biti možno vložiti pritožbo, ki se nanaša na nezakonito in neetično ravnanje policista, ki pa ne predstavlja nujno kršitve pravic pritožnika (Zidar 2004b, 503).

Kot je zapisal Kečanović (2004, 1011), civilna družba, posamezniki in nevladne organizacije izvajajo nadzor nad policijo predvsem z vlaganjem pritožb in peticij na nepravilno delo policijskih uslužbencev ali posameznih organizacijskih enot policije ter z aktivnim sodelovanjem pri oblikovanju nacionalnih varnostnih strategij, ki zadevajo delo policije na državni, regionalni in lokalni ravni.

3.9.2 Nekatera mnenja komisarja za človekove pravice

Komisar za človekove pravice Gil-Robles Alvaro je v svojem tretjem obisku v Sloveniji med 11. in 14. majem 2003 o svojih ugotovitvah pripravil poročilo, v katerem je opozoril tudi na problematiko v zvezi s policijo in pritožbami zoper postopke policistov. V poročilu, ki je bilo posredovano v obravnavo Odboru ministrov in Parlamentarni skupščini Sveta Evrope, je zapisal, da je med njegovim obiskom v Sloveniji od predstavnikov nevladnih organizacij izvedel za številne pritožbe, ki so bile usmerjene zoper nasilna dejanja organov prisile in so nezdržljive z načeli človekovih pravic. Zapisal je, da je večina posameznikov, s katerimi se je pogovarjal, izpostavila pristranskost, površnost in naglico, s katero so se vodile uradne preiskave o

pritožbah zoper grdo ravnanje. Poudaril je, da je za Slovenijo odločilnega pomena, da izboljša učinkovitost komisij za pritožbe, pristojnih za obravnavo primerov policijskih zlorab. Predvsem je podal pripombe na sestavo takratne komisije, ki je obravnavala pritožbe zoper policiste, saj so jo sestavljali uslužbenci policije, predstavnik policijskega sindikata in predstavnik nevladnih organizacij.

Komisar za človekove pravice je v poročilu poudaril, da bi si morala vlada prizadevati za spremembe pravil o imenovanju članov komisije. Po njegovem mnenju bi vlada ravnala pravilno, če bi privolila v predloge številnih slovenskih nevladnih organizacij in med člane uvrstila tudi njihove predstavnike. Postopek imenovanja bi vlada in nevladne organizacije lahko oblikovale skupno, kar bi istočasno okrepilo njihovo sodelovanje. Poleg zahtevanega ukrepanja oblasti pri obravnavanju pritožb državljanov se mu je zdelo nujno spremeniti tudi celoten pristop policistov do širše javnosti. Navedel je, da bi policija morala bolj spoštljivo obravnavati navadne državljane, saj naj bi nekateri policisti pri opravljanju svojih dolžnosti še naprej neupravičeno uporabljali silo. Zapisal je, da so takšni primeri nasilja sicer redki, vendar pa je vsakršno neupravičeno nasilje oseb, ki so zavezane ravnati po zakonu in zagotavljati red, nedopustno (Gil-Robles 2003, 15).

Pripombe komisarja za človekove pravice je Republika Slovenija upoštevala in pripravila zakonodajo, v kateri so upoštevana njegova priporočila. Tako je bilo v Poročilu o spremljanju napredka Slovenije (2003–2005): Izvajanje priporočil komisarja Sveta Evrope za človekove pravice navedeno, da je bil spremenjen 28. člen Zakona o policiji, ki opredeljuje metodo obravnave pritožb in preverjanja dejstev, ki sedaj določa, da je treba pritožbe obravnavati na dveh stopnjah. Na prvi stopnji pritožbo preveri vodja organizacijske enote policije, ki opravi tudi tako imenovani "poravnalni postopek". V tem postopku je pritožnik seznanjen z ugotovljenimi dejstvi in policijskimi pooblastili. Če se pritožnik z ugotovitvami ne strinja, je potrebno pritožbo odstopiti MNZ, drugače pa je pritožba zaključena (Gil-Robles 2006, 14).

Pri predlaganih spremembah ZPol in pravilnika je stališče DPDVN takšno, da bi se vse pritožbe, iz katerih izhaja sum storitve KD, odstopile skupaj z obravnavanim KD v nadaljnjo obravnavo Specializiranemu oddelku.

4 OBLIKE NADZORA NAD POLICIJO

Pri obravnavi pomena nadzora moram najprej na splošno omeniti nekaj o pomenu in vsebini nadzora. Po predstavitvi splošnega pomena in vsebine nadzora bom v nadaljevanju opisal vsebino državnega in nevladnega nadzora nad policijo.

Nadzorstvo je pojem in fenomen, ki se v dnevnem življenju, pa tudi v različnih znanstvenih teorijah pojavlja v različnih zvezah in pomenih (Anžič 1997, 68). Pri proučevanju pojma nadzor tako ugotovimo, da je pojem nadzor sinonim za pojem kontrole, ki se izraža preko nekaterih pomenov (upravljanje, pregled, omejitev, nadrejenost, potrjevanje in vodenje), da je to nek družbeni odnos, ki opredeljuje intenzivnost, različnost in posledičnost njegovega delovanja. Nujno je prisoten pri načelu odgovornosti, saj brez njega ni mogoče razviti in utrditi nobene učinkovitosti. Vsak proces nadzora mora imeti svoj zaključek, na podlagi katerega je lahko rezultat nadzora pohvala, graja ali celo sankcija. Če bo nadzorovani subjekt pohvaljen ali nagrajen, bo to še ena dodatna vzpodbuda za še boljše in bolj kvalitetno delo. Pri sankcioniranju oziroma grajanju se mora nadzirani subjekt zavedati, da je nadzor namenjen dvigu kvalitete dela.

Kot navaja Goldsmith (1988, 63), predstavlja "*Civilian External Supervisory*" stopnjo, ko je policija še vedno odgovorna za preiskavo pritožbe in določanje disciplinskih ukrepov, organizacijsko ločeno zunanje telo pa nadzoruje postopek. Zunanje telo sicer lahko zahteva, da policija izvede ustrezen postopek, vendar pa sta rezultat postopka in disciplinska sankcija še vedno odvisna od policije.

4.1 DRŽAVLJANSKI NADZOR NAD POLICIJO

Državljanski nadzor nad policijo je mogoče razumeti kot obliko zunanjega nadzora nad policijo, predvsem v procesu oziroma obliki sodelovanja javnosti pri reševanju pritožb (Terrill 1998, 51).

Državni nadzor nad delom policije je sinonim za obliko zunanjega nadzora. Ta vrsta nadzora nad delom policije je v današnji demokratični družbi zelo pomembna. Na tem mestu bi se lahko pridružil tudi mnenju Evropskega sodišča za človekove pravice in nekaterih nevladnih organizacij s področja varstva človekovih pravic, da je treba zagotoviti in zagotavljati stalen učinkovit državni nadzor nad delovanjem policije. Predvsem tako, da se vanj vključi tudi

predstavnike strokovne javnosti in civilne družbe. Na ta način se zagotavlja večja nepristranskost in zanesljivost komisij za reševanje pritožb.

Evropski kodeks policijske etike določa, da mora biti policija za svoje delo odgovorna državi, državljanom in njihovim predstavnikom in da mora biti podvržena učinkovitemu zunanjemu nadzoru.⁶ Evropski kodeks precej natančno določa etične standarde za odgovornost policije, pri čemer deli odgovornost policije na odgovornost državi in odgovornost državljanom.

Državni nadzor nad delom policije je potreben in nujen iz dveh razlogov, in sicer kot kontrola notranje discipline in da se javnost prepriča, da policija ni zaprta organizacija. Vseeno pa ne sme biti substitut za notranjo kontrolo, notranjo disciplino, saj služi drugačnim ciljem kot notranji predpisi. Policija je represiven organ države in kot taka mora biti javna in stalno pod nadzorom. Iz navedenih razlogov ne more biti izključena pred državnim nadzorom nad svojim delom.

Izmed raznih nadzorov se nad policijo opravlja tudi strokovni nadzor na podlagi Pravilnika o usmerjanju in nadzoru policije, izdanega na podlagi ZPol. Namen nadzora je ugotavljanje zakonitosti, strokovnosti, obsega, kakovosti in pravočasnosti opravljanja nalog, usklajevanje delovnih nalog, ugotavljanje uspešnosti in učinkovitosti dela policijskih enot ali posameznih delovnih področij ter uravnavanje policijskega delovanja glede na ugotovljeno uspešnost in učinkovitost.

V okvir državnega nadzora nad delom policije sodijo naslednje oblike nadzora:

- nadzor parlamenta,
- nadzor vlade,
- nadzor pravosodnih organov,
- nadzor Ustavnega sodišča,
- nadzor varuha človekovih pravic,
- nadzor Evropskega sodišča za človekove pravice,
- nadzor Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja.

---

⁶ 59. člen Evropskega kodeksa policijske etike.

4.2 NEVLADNI NADZOR NAD POLICIJO

Že samo ime nevladne organizacije pove, da gre za organizacije, ki delujejo neodvisno od vlad, političnih ideologij, gospodarskih interesov in vere, kar jim zagotavlja kredibilnost in učinkovitost. Nevladne organizacije dosegajo v današnjem svetu vedno večji vpliv, v pomoč pri tem pa jim je medsebojno sodelovanje. Nevladne organizacije izvajajo poseben nadzor nad delovanjem policije. Pri nas delujejo številne nevladne organizacije, kot so Pravno-informacijski center, Helsinški monitor in Papiilon, najbolj poznana pa je organizacija Amnesty International. Vizija organizacije je svet, v katerem vsaka oseba uživa vse pravice, zajete v Splošni deklaraciji o človekovih pravicah in svoboščinah in v drugih mednarodnih standardih s področja človeških pravic. Da bi uresničila svojo vizijo in poslanstvo, Amnesty International raziskuje primere posameznih kršitev človekovih pravic (Zidar 2003, 49).

Državlanski nadzor policije večinoma ni neposreden (razen v kontekstu pravice do vložitve pritožbe, pobude), ampak se izvaja preko specifičnih teles, v katerih delujejo posamezniki kot predstavniki javnosti ali pa kot profesionalci (nepolicisti). Izraz »specifičnost« je uporabljen zato, ker ne gre za organe, ki v demokratičnih državah tradicionalno zagotavljajo odgovornost javne oblasti (sodišča, parlament ...), ampak telesa oziroma neformalne oblike vplivanja, ki so nastale kot posledica svojevrstnega razmerja med policijo (policijskimi pooblastili) in človekovimi pravicami, ki za druge državne organe ni značilno ali ne v takšni meri (Zidar 2004a, 31).

Druga stran razmerja med policijo in javnostjo je prav tako kritično sodelovanje javnosti in sredstev javnega obveščanja – medijev. Ni dovolj, da policija le obvešča javnost o svojih dejavnostih, za učinkovit nadzor je potreben tako odziv javnosti kot tudi mnenje. Javnost ima možnost preko posameznikov vlagati peticije in pritožbe zoper postopke policistov. Zelo pomembno je sodelovanje neodvisnih novinarjev, ki javnost nepristransko obveščajo o delu, napakah in resničnih uspehih policije. Kritičen pristop povzroči zavedanje lastnih napak znotraj policije in posledično tudi prizadevanje za njihovo odpravo.

V okvir nevladnega nadzora nad delom policije sodijo naslednje oblike nadzora:

- nadzor nevladnih organizacij,
- nadzor javnosti,
- nadzor sredstev javnega obveščanja.

Moj namen ni bil podrobneje opisati posamezne oblike nadzorov nad delom policije, saj to ni vsebina mojega magistrskega dela. Namen je bil le predstaviti, kateri državni organi in nevladne organizacije izvajajo različne oblike nadzora.

5 PRIMERJALNI VIDIK OBRAVNAVANJA PRITOŽB V EVROPSKIH DRŽAVAH

S sprejemom Zakona o policiji je v Republiki Sloveniji na področju obravnavanja in reševanja pritožb prišlo do velike spremembe. Vključevanje javnosti v obravnavanje pritožb namreč pomeni poseg in vpogled javnosti v delo policije, pri tem pa ima javnost možnost ocenjevati strokovnost in zakonitost dela policije. Seveda pa Republika Slovenija ni prva država, ki je vzpostavila takšen način reševanja pritožb, zato menim, da je prav, da v tem poglavju na kratko predstavim, kako se pritožbe zoper delo policije rešujejo v ostalih evropskih državah, kjer javnost že dalj časa sodeluje pri reševanju pritožb zoper delo policistov.

5.1 REŠEVANJE PRITOŽB V AVSTRIJI

Urad za notranje zadeve pri Zveznem ministrstvu za notranje zadeve v Avstriji zbira in preverja pritožbe, ki se nanašajo na kazniva dejanja uradnih oseb pri opravljanju službenih dolžnosti, preiskuje korupcijska kazniva dejanja in druge posebne primere kaznivih dejanj. Urad deluje v okviru sekcije za pravne zadeve, nadzor in upravne novosti. Pristojen je za vse službe notranjega ministrstva. Po potrebi so jim na razpolago sodelavci in oprema drugih služb. Vsaka služba, ki izve, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katerega preiskovanje je pristojen urad, mora o zaznavi obvestiti urad v pisni obliki. Ko urad prevzame določeno zadevo, njegovi sodelavci preiskujejo, ne glede na položaj in naziv preiskovanca, tako da pri opravljanju svojih nalog niso vezani na nikogaršnja navodila. Urad je pristojen predvsem za kazniva dejanja, ki jih storijo državni uradniki (javni funkcionarji). Preiskujejo kazniva dejanja zlorabe službenega položaja, sprejemanja daril, kršitev uradne tajnosti in druga kazniva dejanja, pri katerih je zlorabljen uradni položaj. Preiskujejo tudi določene druge primere kaznivih dejanj in hujših kršitev službenih dolžnosti, kot npr. predstojnikovo spolno nadlegovanje in drugo.

Urad ni pristojen za disciplinske in službene zadeve splošnega značaja. Prav tako ne vodi preiskav samo zoper uslužbenca notranjega ministrstva, temveč tudi uslužbenca na ravni zveznih dežel in občin, ki opravljajo naloge na področju varnostne (uniformirane) ali kriminalistične policije. Vodja urada za notranje zadeve pripravi vsako leto poročilo o posameznih primerih iz preteklega leta ter ga predloži notranjemu ministrstvu (GPU 2002, 22).

Avstrijski »varnostno-polijski zakon« (Sicherheitspolizeigesetz, v nadaljevanju: SPG, 88. in 89. člen), ki je začel veljati 1. maja 1993, določa, da mora zvezna vlada parlamentu predložiti letno

varnostno poročilo, ki mora vključevati tudi statistike o pritožbah proti organom javne varnosti. V 88. členu določa, da ima vsakdo, ki so mu bile kršene pravice s strani policije, pravico, da pritožbo vloži neposredno na Neodvisni upravni senat, ki odloča o takšnih pritožbah na podlagi splošnega upravnega postopka. Posameznik pa ima v skladu s Smernicami za posredovanje organom javne varnosti (1993) možnost, da vloži pritožbo tudi pri nadrejenem organu, kadar meni, da je policist omenjene smernice kršil. Če pritožnik ni zadovoljen s posredovanjem nadrejenega, lahko zahteva še obravnavo pred neodvisnim upravnim senatom, ki v tem primeru odloča enako kot v prvem primeru po splošnem upravnem postopku (Zidar 2004a, 128–129).

5.2 REŠEVANJE PRITOŽB V ITALIJI

Pristojnosti policije pri preiskovanju kaznivih dejanj se zelo razlikujejo od ureditve v Republiki Sloveniji. Pri njih vse aktivnosti v zvezi z raziskovanjem kaznivega dejanja vodi javni tožilec. Policija ga mora takoj po zaznavi kaznivega dejanja o tem obvestiti. Na podlagi obvestila policije tožilec odpre mapo oziroma dosje kaznivega dejanja, v katerega vlaga vse spise in dokaze v zvezi s posameznim kaznivim dejanjem. Tožilec odloča o ukrepih pri raziskovanju kaznivega dejanja in policijo vodi oziroma usmerja ter ji odreja posamezne ukrepe pri preiskovanju kaznivega dejanja. Njihov kazenski postopek ne pozna faze preiskave, prav tako nimajo predkazenskega postopka. Vsi ukrepi tožilca in policije po njegovih odredbah oziroma ugotovitve in zbrani dokazi imajo formalno dokazano vrednost na kasnejši glavni obravnavi. Po končani preiskavi tožilec predloži zbrane dokaze sodniku, ki oceni, ali je zadeva »zrela za glavno obravnavo«. Enako ravnata policija in tožilec v primeru, ko gre za raziskavo kaznivega dejanja, ki ga je osumljen policist (Gorenak in drugi 2003, 34–35).

Policija o zaznavi in ugotovitvah kaznivega dejanja obvesti tožilca, ki odreja nadaljnje ukrepe. V njegovi pristojnosti je odločanje o tem, katere policijske sile bo angažiral in kakšna dejanja bo izvajal pri preiskovanju kaznivega dejanja, ki ga je osumljen policist. Zelo natančno imajo urejen disciplinski postopek in določene disciplinske kršitve. Policista, ki je osumljen kaznivega dejanja, za isto dejanje obravnavajo tudi v disciplinskem postopku praviloma šele potem, ko je pravnomočno obsojen za izvršitev kaznivega dejanja. To večinoma traja zelo dolgo, zato policista lahko suspendirajo. Poznajo preventivni suspenz do šest mesecev in suspenz do pet let (za primere, ko je treba čakati na izid kazenskega postopka). Kvestor (predstojnik policijske uprave) pa lahko v primeru hujšega kaznivega dejanja odloči tudi o prenehanju policistovega delovnega razmerja. Vsak policist lahko kvestorju pisno prijavi nepravilnosti svojega

nadrejenega ali podrejenega policista. Če kvestor iz pisnega poročila zazna sum kaznivega dejanja policista, preda zadevo sodni policiji, ta pa naprej sodnim oblastem oziroma tožilcu, ki ukrepa naprej, tako kot je navedeno zgoraj. Podobno ukrepa, če policista prijavi državljan. Za isto dejanje oziroma policistovo kršitev uvede kvestor vzporedno disciplinski postopek, v katerem mora posebej in neodvisno od kazenskega postopka izvajati dokaze. Kvestor odloča o suspenzu in o prenehanju delovnega razmerja v policiji. Disciplinske kazni so: opomin, strožji opomin (posledica je enoletno zadržanje vseh napredovanj), denarna kazen, suspenz in prenehanje delovnega razmerja (Gorenak in drugi 2003, 35).

Posebnega postopka za reševanje pritožb državljanov ne poznajo in torej tudi ne posebnega akta, ki bi urejal pritožbeni postopek. V kvesturi imajo poseben urad za stike z javnostjo, ki sprejme pritožbo državljana in jo pošlje v obravnavo kvestorju. Sprejemajo le pisne pritožbe znanega pritožnika, saj anonimne ne obravnavajo. S tem dosledno upoštevajo kontradiktornost postopka (brez tožnika ni sodnika). Težje disciplinske kršitve obravnava sam kvestor, za obravnavo drugih pa so pristojni vodje oddelkov. Kvestor ali vodja oddelka pokliče na zagovor pritožnika in policista ter ju zasliši. Na podlagi njunih izjav in izjav eventualnih prič ter dokazov odloči o policistovi disciplinski odgovornosti. Državljanom (pritožnikom) praviloma ne odgovarjajo na njihove pritožbe. Odgovarjajo jim le izjemoma zaradi prijaznega odnosa državnega organa do državljana. Posebnega preventivnega notranjezaščitnega sistema nimajo. Vse sume kršitev policistov obravnavajo v smislu kazenskega, disciplinskega in postopka o prekršku. Drugih postopkov in ukrepov za zaščito policije kot sistema in za ugotavljanje nepravilnosti policistov ne poznajo. V policiji nimajo posebnega preventivnega protikorupcijskega programa. Imajo pa svoj kodeks policijske etike. Pravno pomoč policistom zagotavljajo na podoben način kot pri nas (GPU 2002, 21).

5.3 REŠEVANJE PRITOŽB NA MADŽARSKEM

Služba za zaščito agencij pregona pri Ministrstvu za notranje zadeve Republike Madžarske je pristojna za 40.000 zaposlenih v ministrstvih in 90.000 zaposlenih v policiji. Služba je bila ustanovljena z vladnim odlokom leta 1995 in podpora ministrov za notranje zadeve, pravosodje in finance. Pristojna je za delavce mejne straže, carine, finančne službe, davčne policije, zaporov in civilne zaščite.

Pristojni so za obravnavo kaznivih dejanj uslužbencev, storjenih v službi ali v zvezi z delom in tudi za vsa druga kazniva dejanja, ki so jih osumljeni ti delavci, vendar ne obravnavajo vseh

primerov. Obravnava kaznivih dejanj, ki jih odkrijejo in raziščejo pristojne policijske enote, se tudi zaključijo v teh enotah. Njihova služba pa je pristojna za preiskovanje kaznivih dejanj, ki jih policijske enote niso raziskale, predvsem takrat, kadar je potrebna uporaba prikritih metod in ukrepov. Kriteriji za sprejem v njihovo službo so zelo visoki. Kadrujejo kriminaliste z različnih področij dela. Poslužujejo se tudi strokovnjakov oziroma izvedencev posameznih strok iz »civilnih struktur«. Zato lahko preiskujejo praktično vse vrste kaznivih dejanj. Pri njihovem delu je zelo pomembno konspirativno-prikrito delovanje. Pri realizacijah oziroma prijetjih storilcev jim po potrebi pomaga specialna enota, vendar pripadnikom te enote ne povedo, da je osumljenec policist oziroma delavec drugega ministrstva (GPU 2002, 17–18).

5.4 REŠEVANJE PRITOŽB V NEMČIJI

V Hamburgu, centru zvezne dežele Hamburg, od leta 1995 obstaja decernat za notranje preiskave (D.I.E.), ki je po mnenju Zveznega kriminalističnega urada najboljša protikorupcijska enota v Nemčiji. Decernat je podrejen neposredno državnemu svetu hamburških notranjih organov in velja za vzor ustanovam v drugih policijskih službah. Vodja je neposredno odgovoren ministru za notranje zadeve. Bil je ustanovljen po škandalu v policijskem oddelku, ki je vodil preiskave v lastnih vrstah. Danes ima skoraj 50 sodelavcev, ki ne preiskujejo samo sume kaznivih dejanj policistov, temveč tudi primere korupcije v celotni hamburški javni upravi. Funkcionalno, teritorialno in materialno so neodvisni od policije. Tesno sodelujejo s tožilci, ki se ukvarjajo s korupcijo. Pri svojem delu uporabljajo klasične in posebne metode za raziskavo. Člani so iz vrst policije, strokovnjaki za posamezna področja in so motivirani za to delo. Po določeni dobi se vrnejo v policijo na odgovorna delovna mesta. Letno obravnavajo od 600 do 700 zadev, od tega približno tretjino kaznivih dejanj telesne poškodbe pri opravljanju službene dolžnosti (Marinkovič 2002b, 22).

5.5 REŠEVANJE PRITOŽB NA SLOVAŠKEM

V slovaški policiji imajo ustanovljeno službo notranje kontrole v ministrstvu za notranje zadeve. Vodja službe je odgovoren ministru. Služba je pristojna za kazniva dejanja policistov, za katera je zagrožena kazen zapora do 3 leta. Za obravnavo hujših kaznivih dejanj je pristojna kriminalistična služba. Služba ima izpostave v štirih regijah (Marinkovič 2002b, 20).

5.6 REŠEVANJE PRITOŽB V VELIKI BRITANJI

V Veliki Britaniji je policija sama nad seboj opravljala nadzor vse do leta 1976 (Terrill 1998, 53–54). V letu 1976 je parlament sprejel nov policijski zakon, v katerem je bilo določeno, da se ustanovi Uprava za pritožbe nad policijo. Bila je sestavljena iz članov, ki niso bili zaposleni polni delovni čas, njihova prisotnost pa je bila zgolj pasivni nadzor nad reševanjem pritožb. Zaradi tega je bila uprava deležna pogostih kritik, ki so navajale, da uprava nima potrebne moči v pritožbenem procesu. Vse pogostejše kritike so privedle do nadomestitve obstoječe uprave z Uradom za pritožbe proti policiji, imenovanim Police Complaints Authority (PCA), ki je bil ustanovljen leta 1984. V praksi se je urad neuradno obveščal tudi o »manj resnih« pritožbah, predvsem takrat, ko je šlo za disciplinske postopke ali celo kazenske ovadbe zoper policiste. V takšnih primerih je urad nadziral delo policijske enote, ki je preiskovala pritožbo. Kot je navedeno v Police Review (2004, 23), v PCA niso mogle biti zaposlene osebe, ki so bile kadarkoli zaposlene v policiji, niti se niso mogle zaposliti v policiji, če so bile v preteklosti zaposlene v PCA. S tako ureditvijo delovanja PCA, ki se ukvarja z nadzorno in preiskovalno funkcijo, je bila zagotovljena neodvisnost preiskovalnega organa. V tistem obdobju so se policijski vodje vse bolj posluževali zahteve, da je urad za pritožbe nad policijo nadziral preiskavo pritožbe državljana. Razlog je bil predvsem v tem, da si je policijski vodja želel prisotnosti javnosti v preiskavi, saj je bila na enak način zagotovljena nepristranskost obravnavanja posamezne pritožbe.

Vse ostale pritožbe je reševala policijska enota v procesu znotraj le-teh. Pritožbo je bilo mogoče vložiti pisno na kateri koli policijski postaji v roku enega leta od dogodka. Rok za rešitev pritožbe je bil 120 dni. O sprejeti pritožbi je morala policijska enota, takoj po sprejetju zapisnika, obvestiti Urad za pritožbe proti policiji, ki deluje na območju Walesa in Anglije. Po končani preiskavi je urad sprejel zaključno poročilo in se odločil o primernosti izvedenega postopka preiskave. V primeru, da se urad v postopke ni vključil, je policijska enota odredila častnika, ki je preveril navedbe v pritožbi. Ne glede na to pa je moral policijski vodja z zaključnim poročilom o vsaki rešeni pritožbi seznaniti Urad za pritožbe nad policijo. Urad je lahko zahteval ponovno ali dodatno preiskavo pritožbe, če se ni strinjal z izvedenimi ukrepi oziroma s prvotno preiskavo.

Po končani preiskavi o pritožbi, v kateri je bilo ugotovljeno, da je policist storil kaznivo dejanje, je šef policije izrekel kazen. Ugotovitve je poslal v obliki pisnega poročila PCA, s katerim je urad seznanil z dejanskim stanjem ter izrečeno kaznijo. Hkrati je z zadevo o storjenem kaznivem dejanju seznanil direktorja javnega tožilstva.

Leta 2004 je bila ustanovljena s Police Reform Act (2002) Angleška neodvisna komisija za pritožbe zoper policijo - Independent Police Complaints Commission (IPCC), ki je začela delovati 1. aprila 2004. Značilnost IPCC je bila, da se je v njej lahko zaposlil tudi javni uslužbenec, ki je do tedaj delal v policiji. Ob ustanovitvi je IPCC vodil direktor, zaposlena sta bila še 2 namestnika, 15 regionalnih komisarjev, izvršilni direktor, 8 starejših preiskovalcev in 70 preiskovalcev.

Imela je pooblastilo uvesti lastno preiskavo pritožb. Lahko pa je preiskavo prepustila policiji, pri čemer je imela pooblastilo voditi preiskavo ali jo samo nadzorovati. Neodvisni komisiji je bilo potrebno obvezno posredovati podatke o primerih, v katerih je kdo umrl v policijskem pridržanju, prometne nesreče s smrtnim izidom, v katerih so bila udeležena policijska vozila, uporabi strelnega orožja, resna korupcijska in druga KD z zagroženo kaznijo zapora in zatrdano rasistično ravnanje policistov (Home Office 2004, 140). Poleg tega omenjeni organi poročajo neodvisni komisiji tudi o zadevah, za katere menijo, da bi jih morala obravnavati zaradi njihove teže ali izjemnih okoliščin ter v primerih, ko tako zahteva neodvisna komisija, čeprav niso izpolnjeni pogoji za neposredno posredovanje.

5.7 REŠEVANJE PRITOŽB NA HRVAŠKEM

Republika Hrvaška, ki je ob reorganizaciji policijskega sistema v zakonu iz leta 2000 vzpostavila podobno organizacijsko obliko policije kot organa v sestavi, je nadzorne mehanizme nad njenim delom, vključno z uporabo policijskih pooblastil, obdržala na Ministrstvu za notranje zadeve (Kečanović 2003, 9). Zakon o policiji (MUP RH 2000) v 6. členu ureja pritožbeni postopek zoper delo policistov. Oddelek za notranjo kontrolo Ministrstva za notranje zadeve Hrvaške, ki deluje v kabinetu ministra, obravnava pritožbe posameznikov in pravnih oseb, ki se nanašajo na neprofesionalno in nezakonito ravnanje zaposlenih na ministrstvu. Ločijo med pritožbami in prijavi, pristojni so tudi za reševanje anonimnih pritožb in prijavi. V zvezi z reševanjem pritožb imajo na svoji spletni strani (MUP RH) objavljene vrste nepravilnosti, zoper katere se odvijajo dejavnosti, usmerjene v zunanji in notranji nadzor nad delom policije.

Oddelek za notranjo kontrolo Ministrstva za notranje zadeve Hrvaške prijavitelje obvešča o ugotovljenih dejstvih, analizah, ocenjuje zakonitost in vodi kriminalistično preiskavo zaposlenih v ministrstvu, vendar le za kazniva dejanja, storjena v službi. Pristojni so za preiskovanje kaznivih dejanj vseh zaposlenih v ministrstvu in za pritožbe, vendar dejansko na terenu pritožbe preverjajo inšpektorji policijskih uprav, ki so primarno pristojni za ocenjevanje uporabe pooblastil

in prisilnih sredstev. Po lastni presoji lahko prepustijo preiskovanje posameznega primera suma kaznivega dejanja kriminalistični službi ministrstva ali policijske uprave. Pristojni so tudi za kontrolo namenske porabe finančnih sredstev. Vodja službe je načelnik, ki je neposredno odgovoren ministru in ima precejšnja pooblastila pri organiziranju službe, odrejanju dela, odločanju o delu, podpisovanju in drugo. Za prekrške so policisti obravnavani glede na krajevno in stvarno pristojnost policijskih enot. Vodja službe za notranjo zaščito, direktor policijske uprave ali glavni ravnatelj policije (generalni direktor) lahko odločijo, da bo policista za kaznivo dejanje ali prekršek zaradi zagotovitve nepristranske obravnave obravnavala druga in ne matična enota (GPU 2002, 19–20).

5.8 ZNAČILNOSTI IN NAČINI REŠEVANJA PRITOŽB V TUJINI

Teoretiki na področju policijskega dela omenjajo različne vzroke, ki privedejo do različnih načinov obravnavanja pritožb zoper delo policije (Terrill 1998, 54), kljub temu pa se lahko ugotavlja nekatere bistvene značilnosti držav, ki so do sedaj pristopile k aktivnemu vključevanju javnosti v reševanje pritožb zoper delo policije.

Prva je gotovo vloga demokracije v družbi. Ta je močno povezana s pravicami posameznika, ki jih ima pri aktivnem sodelovanju pri vodenju vlade in izvajanju državne oblasti. Le-to je v največji meri mogoče v sistemu delujoče lokalne samouprave, kjer deluje tudi policija na lokalni ravni. Tu pa seveda prihaja do državljanskega nadzora nad delom policije, ki se kaže predvsem v anglosaksonskem decentraliziranem sistemu.

Druga značilnost je pravni sistem v državi. Pravni sistem bistveno pripomore k aktivnemu vključevanju javnosti v nadzor nad delom policije. Zakonske razprave v anglosaksonskem sistemu temeljijo na medsebojnem primerjalnem spopadu dveh nasprotnikov (državljanom in državnim uradnikom) pred sodnikom. V kontinentalnem sistemu se spore rešuje s preiskavo, ki jo v večini opravljajo državni uslužbenci. Takšen način vodenja spora pa ni ugoden za državljana, ki podaja pritožbo zoper policijo, saj se v tem primeru spor rešuje znotraj iste organizacije.

Tretja značilnost je način vodenja pravosodnega sistema in policije. V anglosaksonskem sistemu teži k decentralizaciji, v kontinentalnem sistemu pa k centralizaciji. Decentralizacija teži k delitvi

oblasti ter vzpodbuja lokalni pravosodni sistem in policijo k uveljavljanju norm skupnosti, hkrati pa državljanom nudi nadzor nad delom policije.

V okviru javnega nadzora policije, ki je povezan z reševanjem pritožb zoper delo policije, je pri tujih policijah organiziranih več različnih služb. Te so v večini organizirane tako, da se neposredno vključujejo v reševanje pritožb ali pa le posredno nadzorujejo službe, ki so odgovorne za reševanje pritožb. Sem uvrščamo kazenska sodišča, sodišča civilnega prava, varuha človekovih pravic, različne nadzorne odbore in komisije državljanov, ki se ustanovljajo pri različnih lokalnih, mestnih ali drugih skupnostih, njihovo delo pa je obravnavanje pritožb državljanov zoper delo policistov. Ostajajo tudi druge možnosti za zagotavljanje človekovih pravic in svoboščin, kot so različne komisije, odbori, društva in vloga političnih strank.

V Republiki Sloveniji se pritožbe zoper policiste rešujejo na podlagi veljavne zakonodaje in podzakonskih predpisov. V prvi fazi se pritožba rešuje v pritožbenem postopku, ki ga vodi predstojnik organizacijske enote, kjer dela policist, v drugi fazi pa pritožbo rešuje senat za pritožbe, kjer pa je v reševanje pritožbe vključena javnost preko članov senata, ki so predstavniki javnosti.

Tudi v Republiki Sloveniji so se uveljavile nekatere komisije in odbori za reševanje človekovih pravic in svoboščin. Vloga teh komisij in odborov je zlasti nadzorstvenega značaja, saj nadzirajo delo državnih organov in s tem tudi policije. S svojim delom rešujejo konflikte med občani in policisti, hkrati pa s svojo aktivnostjo nalagajo policiji večjo odgovornost pri opravljanju svojega dela. Dalj časa v Republiki Sloveniji s sprejetjem Zakona o varuhu človekovih pravic deluje tudi varuh človekovih pravic, ki skrbi za varstvo človekovih pravic in svoboščin, o svojem delu pa izdaja letno poročilo.

Iz opisanih primerov reševanja pritožb v tujini je mogoče razbrati, da je nedvomno najobjektivnejši način reševanja pritožb prav sistem, v katerem pri reševanju pritožbe sodeluje tudi zunanja javnost. V takšnih pritožbenih postopkih smejo predstavniki javnosti podajati svoja mnenja in zahteve za dopolnitev pritožbenega postopka. Hkrati imajo vpogled v celotno dokumentacijo ter možnost zahtevati posamezna preiskovalna opravila. Zaradi tako obsežnih možnosti se zmanjšujejo dvomi javnosti v objektivnost reševanja pritožb, a se krepi zaupanje v policijo. Takšen sistem reševanja pritožb je vpeljan tudi pri reševanju pritožb zoper policiste v Republiki Sloveniji.

6 RAZISKAVA O ZADOVOLJSTVU S POSTOPKOM REŠEVANJA PRITOŽB

6.1 RAZISKOVALNE METODE IN HIPOTEZE

Podatki, ki sem jih analiziral v magistrskem delu, so bili zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika, poslanega po pošti vodjem senata, predstavnikom javnosti, ki sodelujejo na sejah senata, ter poročevalcem. Anketa je bila izvedena od sredine avgusta do sredine septembra 2009, vanjo je bilo vključenih 312 anketirancev, od tega 160 poročevalcev, 145 predstavnikov javnosti in 7 vodij senata.

Na podlagi teoretičnih razprav sem oblikoval naslednje hipoteze, ki sem jih testiral s pomočjo anketnega vprašalnika:

H1: postopek reševanja pritožbe pri vodji organizacijske enote policije je primeren za rešitev konflikta med policistom in pritožnikom;

H2: pritožbeni postopek nad delom policije je neodvisen, saj je odločanje o utemeljenosti pritožbe po novi ureditvi preneseno iz Policije na Ministrstvo za notranje zadeve;

H3: na nepristransko odločanje o pritožbi vplivata tudi predstavnika javnosti, ki sta člana senata.

Podatke sem kvantitativno analiziral s pomočjo programskega orodja SPSS 14.0, ki je namenjeno statistični obdelavi podatkov. Domneve sem preverjal z univariatnimi statističnimi metodami. Za ugotavljanje razlik sem uporabil t-test (*t-test nam pove: ali je povprečna vrednost iste spremenljivke v eni skupini enot različna ali enaka od povprečne vrednosti v drugi skupini enot*).

6.2 ZASNOVA IN IZVEDBA RAZISKAVE

Preden sem poslal anketne vprašalnike, sem se na GPU in pri vodji službe direktorja posamezne PU pozanimal, koliko poročevalcev imajo v posamezni notranji organizacijski enoti PU. Anketne vprašalnike v GPU sem poslal predstojnikom notranjih organizacijskih enot. Raziskava po policijskih upravah je bila izvedena tako, da sem zaradi lažje distribucije vprašalnikov le-te posredoval v ustreznem številu vodji službe direktorja posamezne PU, ki jih je

razdelil anketirancem. Da je bila zagotovljena anonimnost predstavnikov javnosti, je vprašalnike predstavnikom javnosti poslal Sektor za pritožbe. Z raziskavo je bila zagotovljena zaupnost vrnjenih vprašalnikov ter anonimnost udeležencev raziskave. Rezultati so prikazani le v zbirni obliki, tako da ni mogoče identificirati odgovorov posameznih anketirancev.

Od skupno 312 poslanih je bilo vrnjenih 164 anketnih vprašalnikov, od tega 1 prazen, torej je bilo vrnjenih 163 izpolnjenih vprašalnikov, odziv pa je bil 52,2-odstoten. Na podlagi števila vrnjenih vprašalnikov sklepam, da je bil odziv zelo dober. Vzorec je tako dovolj širok, da sem lahko na podlagi reprezentativnega vzorca prišel do določenih ugotovitev in tako ovrgel ali sprejel hipoteze, ki se nanašajo na raziskavo. Celoten anketni vprašalnik zajema 52 vprašanj in trditev ter je sestavljen iz štirih sklopov.

V prvem delu so demografska vprašanja ter mnenja glede pritožbenega postopka in reševanja pritožb, v drugem sklopu so navedene trditve in določbe pravilnika o reševanju pritožb, ki opredeljujejo način reševanja pritožb zoper policiste, v tretjem sklopu so trditve, ki ocenjujejo vlogo in delo predstavnikov javnosti v senatu, zadnji, četrti sklop trditev se nanaša na vlogo in delo vodje senata. Na koncu anketnega vprašalnika je bilo zastavljeno še odprto vprašanje, ki pa ni posebej vplivalo na rezultate analize, zato ga v nalogi nisem posebej analiziral.

Anketiranci so na zadnje tri sklope odgovarjali s pomočjo petstopenjske lestvice od 1 do 5, s pomočjo katere so izražali svoje strinjanje oziroma nestrinjanje s trditvami, pri čemer 1 pomeni najnižjo vrednost (popolnoma neprimerno oziroma sploh se ne strinjam), 2 nekoliko višjo vrednost (neprimerno oziroma se strinjam v manjši meri), 3 srednjo vrednost (niti primerno niti neprimerno oziroma se strinjam v srednji meri), 4 drugo najvišjo vrednost (primerno oziroma se strinjam v veliki meri), ocena 5 pa je pomenila najvišjo vrednost (strinjam se v zelo veliki meri).

Drugi vsebinski sklop vprašalnika zajema 12 trditev glede določb pravilnika o reševanju pritožb, ki opredeljujejo način reševanja pritožb zoper policiste. Ugotoviti sem želel, v kakšni meri se anketirani strinjajo oziroma ne strinjajo s trditvami in določbami. Sklop sem združil v eno od združenih spremenljivk, poimenoval sem jo »Določbe pravilnika« – DOLPRAV.

Tretji vsebinski sklop zajema 19 trditev, kjer je potrebno oceniti vlogo in delo predstavnikov javnosti na sejah senata. Ugotoviti sem želel, v kakšni meri se anketirani strinjajo oziroma ne

strinjajo s trditvami. Sklop trditev sem združil v združeno spremenljivko, poimenovano »Ocena vloge in dela predstavnikov javnosti na sejah senata« – PJAV.

Zadnji, četrti sklop zajema 11 trditev, kjer je potrebno oceniti vlogo in delo predsednika senata. Tudi tukaj sem želel ugotoviti, v kakšni meri se anketiranci strinjajo oziroma ne strinjajo s trditvami. Sklop sem prav tako združil v združeno spremenljivko, poimenovano »Ocena vloge in dela predsednika senata« – PSEN.

Podatke sem kvantitativno analiziral s pomočjo programskega orodja SPSS 14.0, ki je namenjeno statistični obdelavi podatkov. Domneve sem preverjal z univariatnimi statističnimi metodami. Za ugotavljanje razlik sem uporabil t-test. Rezultati so v nadaljevanju predstavljeni v tabelah.

Pri obdelavi vrnjenih anketnih vprašalnikov sem ugotovil, da posamezne kategorije anketirancev kljub napisanemu pojasnilu pred vsakim sklopom trditev, kdo ga izpolnjuje, niso izpolnile celotnega sklopa trditev ali posameznih trditev.

6.3 DOSEŽENI REZULTATI RAZISKAVE

6.3.1 Rezultati splošnih podatkov anketirancev

Podatke, potrebne za analizo, sem zbral s pomočjo že zgoraj omenjene ankete, ki je bila poslana anketirancem po pošti. V nadaljevanju bom predstavil vzorec anketirancev, na katerem sem izvajal analize. Ferligojeva (1995, 2) vzorec definira kot »... podmnožico populacije, na osnovi katere ponavadi sklepamo o lastnostih cele populacije«.

Izpolnjen anketni vprašalnik je vrnilo 140 moških (86 odstotkov) in 23 žensk (14 odstotkov), skupaj 163 anketirancev.

Starost anketirancev je bila od 25 in vse čez 61 let. V povprečju so anketiranci stari med 41 in 45 let. Največ anketirancev ima končano visoko strokovno izobrazbo (35,4 odstotka), sledijo tisti z univerzitetno (24,4 odstotka), srednjo ter višješolsko izobrazbo (12,8 odstotka) in magisterijem znanosti (9,1 odstotka). Na zadnjih mestih pa sta zastopana poklicna izobrazba (3,7 odstotka) in strokovni magisterij (1,8 odstotka) (Tabela 1).

Tabela 1: Izobrazba anketirancev

Izobrazba	N	%
1. Poklicna	6	3,7
2. Srednja	21	12,8
3. Višja	21	12,8
4. Visoka strokovna	58	35,4
5. Univerzitetna	40	24,4
6. Strokovni magisterij	3	1,8
7. Magisterij znanosti	15	9,1
Skupaj	164	100,0

Vir: Poštna anketa avgust 2009

Največ anketirancev je zaposlenih, in sicer 81 odstotkov, sledijo upokojeanci (14,7 odstotka), nekaj je podjetnikov, študentov, en kmetovalec ter en nezaposlen. Iz vrnjenih vprašalnikov sem ugotovil, da nekateri anketiranci niso odgovorili na nekatera vprašanja oziroma niso obkrožili številke, ki ustreza stopnji strinjanja s posamezno trditvijo. Izpolnjene anketne vprašalnike je vrnilo 7 vodij senata (4,3 odstotka), 83 predstavnikov javnosti (50,9 odstotka) in 73 poročevalcev (44,8 odstotka), (Tabela 2).

Tabela 2: Pri delu senata sodelujem kot

Pri delu senata sodelujem kot	N	%
1. Vodja senata	7	4,3
2. Predstavniki javnosti na seji senata	83	50,9
3. Poročevalec	73	44,8
Skupaj	163	100,0

Vir: Poštna anketa avgust 2009

6.3.2 Kje v pritožbenem postopku naj bo obvezna prisotnost policista, zoper katerega je podana pritožba

Zanimalo me je, kje v pritožbenem postopku naj bo obvezna prisotnost policista, zoper katerega je podana pritožba. Gledano v celoti se je največ anketirancev opredelilo, da je za policista (zoper katerega je bila podana pritožba) obvezna prisotnost v postopku pri vodji organizacijske enote in na seji senata (53,9 odstotka), za obvezno prisotnost na seji senata se je opredelilo

22,7 odstotka anketirancev, ostalih 12,3 odstotka se je opredelilo, da je obvezna prisotnost pri vodji organizacijske enote, 11,1 odstotka pa se ni opredelilo. Statistično gledano, pa se izkaže, da se poročevalci (47,7 odstotka) in predstavniki javnosti na seji senata (62,3 odstotka) v največji meri prav tako odločajo za obvezno prisotnost v postopku pri vodji organizacijske enote in na seji senata za pritožbe, vodje senata (57,1 odstotka) pa so se v največji meri opredelili za prisotnost na seji senata za pritožbe (Tabela 3).

($\chi^2 = 26,2$; $p = 0,000$)

Tabela 3: Kje v pritožbenem postopku naj bo obvezna prisotnost policista, zoper katerega je podana pritožba

		Pri delu senata sodelujem kot			Skupaj
		Vodja senata	Predstavniki javnosti na seji senata	Poročevalec	
v postopku pri vodji organizacijske enote (t.i. pomiritveni postopek)	f	0	5	14	19
	% sodelujem kot	0 %	7,2 %	17,9 %	12,3 %
na seji senata za pritožbe	f	4	20	11	35
	% sodelujem kot	57,1 %	29,0 %	14,1 %	22,7 %
v postopku pri vodji organizacijske enote in na seji senata za pritožbe	f	3	43	37	83
	% sodelujem kot	42,9 %	62,3 %	47,4 %	53,9 %
nikjer	f	0	1	16	17
	% sodelujem kot	0 %	1,4 %	20,5 %	11,0 %
Skupaj	f	7	69	78	154
	% sodelujem kot	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vir: Poštna anketa avgust 2009

6.3.3 V prisotnosti koga naj se rešuje pritožbe pri vodji organizacijske enote

Gledano v celoti, so se anketiranci odločili, naj se reševanje pritožbe pri vodji organizacijske enote skuša rešiti le v prisotnosti vodje organizacijske enote (50 odstotkov).

Prav tako ne prihaja do razlik med vodji senata (71,4 odstotkov) ter poročevalci (63,3 odstotkov), oboji se v večini strinjajo, naj se reševanje pritožbe pri vodji organizacijske enote skuša rešiti le v prisotnosti vodje organizacijske enote. Predstavniki javnosti pa se bolj nagibajo k temu, da naj bo ob reševanju pritožbe pri vodji organizacijske enote prav tako prisoten inšpektor službe direktorja PU. Takih je 36,4 odstotka (Tabela 4).

($\chi^2 = 29,6$; $p = 0,000$)

Tabela 4: V čigavi prisotnosti naj se rešuje pritožbe pri vodji organizacijske enote

		Pri delu senata sodelujem kot			Skupaj
		Vodja senata	Predstavniki javnosti na seji senata	Poročevalec	
samo vodje organizacijske enote	f	5	21	50	76
	% sodelujem kot	71,4 %	31,8 %	63,3 %	50,0 %
vodje organizacijske enote ob prisotnosti inšpektorja Službe direktorja policijske uprave	f	0	24	8	32
	% sodelujem kot	0 %	36,4 %	10,1 %	21,1 %
postopek naj vodi inšpektor SD PU	f	1	9	18	28
	% sodelujem kot	14,3 %	13,6 %	22,8 %	18,4 %
v postopku naj bo prisoten predstavnik javnosti	f	1	12	3	16
	% sodelujem kot	14,3 %	18,2 %	3,8 %	10,5 %
Skupaj	f	7	66	79	152
	% sodelujem kot	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vir: Poštna anketa avgust 2009

6.3.4 Splošno ocenjevanje pravne ureditve reševanja pritožb zoper policiste

Tabela 5: Kako na splošno ocenjujete pravno ureditev reševanja pritožb zoper policiste

		Pri delu senata sodelujem kot			Skupaj
		Vodja senata	Predstavniki javnosti na seji senata	Poročevalec	
1 - sploh ne	f	1	2	17	20
	% sodelujem kot	14,3 %	2,9 %	21,5 %	13,0 %
2 - v manjši meri	f	3	6	29	38
	% sodelujem kot	42,9 %	8,8 %	36,7 %	24,7 %
3 - v srednji meri	f	2	29	27	58
	% sodelujem kot	28,6 %	42,6 %	34,2 %	37,7 %
4 - v veliki meri	f	1	28	6	35
	% sodelujem kot	14,3 %	41,2 %	7,6 %	22,7 %
5 - v zelo veliki meri	f	0	3	0	3
	% sodelujem kot	0 %	4,4 %	0 %	1,9 %
Skupaj	f	7	68	79	154
	% sodelujem kot	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vir: Poštna anketa avgust 2009

Iz rezultatov je razvidno, da je reševanje pritožb zoper policiste na splošno ocenjeno dobro (37,7

odstotkov), zadostno (24,7 odstotkov) do prav dobro (22,7 odstotkov), le 1,9 odstotka vprašanih meni, da je odlično.

Prav tako prihaja do razhajanj med sodelujočimi v senatu, kar 42,9 odstotka vodij senata meni, da je ureditev reševanja pritožb zoper policiste zadostna, s tem se prav tako strinja tretjina poročevalcev (36,7 odstotka). Največ (42,6 odstotka) predstavnikov javnosti pa meni, da je le-to dobro in tako meni tudi 34,2 odstotka poročevalcev.

($\chi^2 = 45,2$; $p = 0,000$)

6.3.5 Osnovne statistike spremenljivk (univarianta analiza)

6.3.5.1 Ocena primernosti določb Pravidnika o reševanju pritožb

Na drugi sklop trditev so odgovarjali vsi anketiranci. Sklopu vprašanj, poimenovanih: »Določbe pravilnika« - DOLPRAV, je bilo postavljenih 12 trditev, ki opredeljujejo način reševanja pritožb zoper policiste. Zanimalo me je, v kolikšni meri se vprašanim trditve zdijo primerne (Tabela 6).

Tabela 6: Indikatorji spremenljivke DOLPRAV

	Povprečje	St. odklon
Pravilno je, da pritožbe z elementi KD obravnavajo inšpektorji službe direktorja policijske uprave.	3,32	1,486
Postopek reševanja pritožbe pri vodji organizacijske enote naj nadzira in usmerja policijska uprava.	3,14	1,359
Postopek pri vodji organizacijske enote je glede pisanja zapisnika o obravnavi procesno prezahtevno in ga je potrebno poenostaviti.	3,20	1,340
V primeru uspešno zaključenega postopka pri vodji organizacijske enote bi bilo potrebno napisati samo uradno zabeležko.	3,87	1,213
Zapisnik o obravnavi pritožbe vsebuje vse podatke, na podlagi katerih je mogoče na seji senata odločiti o pritožbi brez ponovne prisotnosti policista.	3,10	1,255
Prisotnost policista na obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote prispeva k uspešni rešitvi pritožbe.	3,52	1,275
<i>Pritožnik pogosto vloži pritožbo, ker se s tem poizkuša izogniti odgovornosti za kršitev zakonodaje.</i>	4,23	,975
Policist bi moral imeti v postopku reševanja pritožbe status stranke v postopku.	3,65	1,306
<i>V primeru, da se policist, v nasprotju od pritožnika, ne strinja z ugotovitvami v postopku, je pritožbeno zadevo potrebno odstopiti senatu za pritožbe.</i>	3,79	1,324
<i>Pri obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote, le-ta izpraša v zvezi s pritožbo vse osebe, ki bi karkoli vedele v zvezi s pritožbo.</i>	3,98	1,057
Policija pri reševanju pritožbe pri vodji organizacijske enote korektno in pravično prouči vse okoliščine.	3,81	,973
Pri obravnavi pritožbe na senatu mora biti član senata tudi predstavnik sindikata.	2,30	1,415

Vir: Poštna anketa avgust 2009

Spremenljivka DOLPRAV je nagnjena bolj v desno, se pravi, da se anketiranci v veliki meri strinjajo s trditvami. Najnižja vrednost (na lestvici od 1 do 5) je 2, kar pomeni, da gre za anketirance, ki se v manjši meri strinjajo s trditvami, najvišja vrednost pa je 5, kar pomeni, da gre za anketirance, ki se v zelo veliki meri strinjajo s trditvami. Povprečna vrednost je 3,61, kar pomeni, da se anketiranci v veliki meri strinjajo s trditvami. 59,4 odstotka vseh vprašanih se v srednji in veliki meri strinja s trditvami, v zelo veliki meri pa se strinja 1,9 odstotka, skupaj 61,3 odstotka anketiranih.

V primeru uspešno zaključenega postopka pri vodji organizacijske enote bi bilo potrebno napisati samo uradno zabeležko, s tem se v veliki ali zelo veliki meri strinja kar 68,1 odstotka vprašanih.

Kar 80,3 odstotka vprašanih se v zelo veliki in veliki meri strinja s trditvijo, da pritožniki v raznih pisanih velikokrat neobjektivno opisujejo ravnanja policistov, tako da iz vsebine le-teh izhajajo znaki kršitev pravic in svoboščin ter celo elementi KD, čeprav je bil primarni cilj teh pisanj maščevanje policistu za sankcionirani prekršek ali ublažitev sankcije zanj, ker se s tem poizkuša izogniti odgovornosti za kršitev zakonodaje (Tabela 7).

Tabela 7: Pritožnik pogosto vloži pritožbo, ker se s tem poizkuša izogniti odgovornosti za kršitev zakonodaje

	N	%
1 - sploh ne	2	1,2
2 - v manjši meri	10	6,2
3 - v srednji meri	20	12,3
4 - v veliki meri	46	28,4
5 - v zelo veliki meri	84	51,9
Skupaj	162	100,0

Vir: Poštna anketa avgust 2009

S trditvijo, da pri obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote le-ta izpraša v zvezi s pritožbo vse osebe, ki bi karkoli vedele v zvezi s pritožbo, se v zelo veliki in veliki meri strinja kar 73,5 odstotka vprašanih (Tabela 7). Potrebno je, da vodja organizacijske enote izpraša vse osebe, ki bi karkoli vedele v zvezi s pritožbo. S tem ugotovi dejstva, tako tista, ki gredo policistu v breme, kot tista, ki mu gredo v korist.

Tabela 8: Pri obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote le-ta izpraša v zvezi s pritožbo vse osebe, ki bi karkoli vedele v zvezi s pritožbo

	N	%
1 - sploh ne	5	3,1
2 - v manjši meri	12	7,4
3 - v srednji meri	26	16,0
4 - v veliki meri	58	35,8
5 - v zelo veliki meri	61	37,7
Skupaj	162	100,0

Vir: Poštna anketa avgust 2009

Kar 42,9 odstotka vprašanih pa se ni strinjalo s trditvijo, da mora biti pri obravnavi pritožbe na senatu član senata tudi predstavnik sindikata. Glede na to, da v policiji delujeta dva sindikata, in sicer Policijski sindikat Slovenije (PSS) in novoustanovljeni Sindikat policistov Slovenije (SPS), ki je v mesecu novembru 2009 postal, kot je bil že pred tem PSS, tudi reprezentativen, se v anketi nisem namenoma opredelil za katerega od obeh sindikatov.

Iz tabele (Tabela 16.1) Indikatorji spremenljivke DOLPRAV (Priloga SPSS) lahko tudi ugotovimo, da spremenljivke niso bile normalno porazdeljene, saj koeficienta sploščenosti in asimetričnosti ne zavzemata le vrednosti med 1 in -1.

6.3.5.2 Ocena vloge dela predstavnikov javnosti v senatu

Na tretji sklop trditev so odgovarjali le predstavniki javnosti na seji senata. Le-teh je 50,9 odstotka vseh vprašanih anketirancev, od tega 73,9 odstotka moških in 26,1 odstotka žensk (Tabela 9).

Iz tabele (Tabela 9) je razvidno, da je spremenljivka PJAV nagnjena bolj v desno, se pravi, da se anketirani v veliki meri strinjajo s trditvami. Najnižja vrednost (na lestvici od 1 do 5) je 3, kar pomeni, da gre za anketiranca, ki se v srednji meri strinja s trditvami, najvišja vrednost pa je 5, kar pomeni, da gre za anketiranca, ki se v zelo veliki meri strinja s trditvami. Povprečna vrednost je 4,05, kar pomeni, da se anketiranci v veliki meri strinjajo s trditvami, in kar 95 odstotkov vseh vprašanih se v veliki ali zelo veliki meri strinja s trditvami.

Tabela 9: Indikatorji spremenljivke PJAV

	Povprečje	St. odklon
Za sodelovanje v senatu sem se odločil prostovoljno.	4,33	,980
Predstavljena mi je bila vloga in način dela v senatu.	4,14	,944
Predstavniki javnosti na seji senata zagotavljajo objektivnost in pravičnost obravnavanja pritožbe.	4,22	,688
Pred obravnavo na senatu sem bil ob prejemu vabila seznanjen s pritožbeno zadevo.	4,35	,806
Moji predlogi v razpravah na senatu se upoštevajo.	4,22	,688
V razpravah na seji senata kot predstavnik javnosti enakopravno sodelujem.	4,28	,775
Poročevalec na seji senata v zadostni meri opredeli skladnost ravnanja policista z danimi pooblastili.	4,18	,716
<i>Poročevalcu na senatu lahko postavljam vprašanja.</i>	4,56	,659
Do posameznih predlogov se lahko opredelim.	4,46	,745
Med vodjo senata in predstavnikom javnosti ne prihaja do razhajanj v odločitvah.	3,39	1,348
Vodja senata v zadostni meri upošteva mnenja članov senata.	4,26	,771
Odločitve o utemeljenosti pritožb na seji senata sprejemamo s konsenzom.	4,24	,895
Imam možnost opredelitve do predloga odgovora pritožniku.	4,29	,739
<i>Vodja senata je dovolj strokovno usposobljen za vodenje obravnave.</i>	4,57	,583
<i>Vodja senata bi moral imeti predpisano stopnjo smer izobrazbe.</i>	4,41	,851
Predstavniki javnosti v senatu bi moral opraviti usposabljanje s področja policijskih pooblastil.	3,19	1,213
Za delo na seji senata sem dovolj usposobljen.	3,82	,682
Z višino nadomestila stroškov za udeležbo na seji senata sem zadovoljen.	2,79	1,117
Pri odločanju svoje mnenje prilagajam mnenju ostalih dveh članov senata.	2,69	1,305

Vir: Poštna anketa avgust 2009

Za sodelovanje v senatu se je v veliki ali zelo veliki meri prostovoljno odločilo 88,4 odstotkov vseh vprašanih. Prav tako se večina (82,6 odstotka) strinja v veliki ali zelo veliki meri s tem, da sta jim bila vloga in način dela na senatu predstavljena. Kar 93,9 odstotka vseh vprašanih se v veliki ali zelo veliki meri strinja, da poročevalcu v senatu lahko postavijo vprašanja.

61,2 odstotka vseh vprašanih se v veliki ali zelo veliki meri strinja, da med predsednikom senata in predstavnikom javnosti ne prihaja do razhajanj pri odločitvah, 16,4 odstotka pa se s tem sploh ne strinja.

Kar 95,5 odstotka vseh vprašanih v veliki ali zelo veliki meri meni, da je predsednik senata dovolj usposobljen za vodenje obravnave. Prav tako se velika večina (91,2 odstotka) v veliki ali zelo veliki meri strinja, da bi moral vodja senata imeti predpisano stopnjo izobrazbe.

60,8 odstotka vprašanih se v veliki ali zelo veliki meri strinja, da bi predstavniki javnosti v senatu morali prav tako opraviti usposabljanje s področja policijskih pooblastil. Le 13,8 odstotka vseh vprašanih meni, da so v zelo veliki meri dovolj usposobljeni za delo na seji senata.

27,3 odstotka vprašanih je z višino nadomestila stroškov za udeležbo na seji senata v veliki ali zelo veliki meri zadovoljnih, kar 13,6 odstotka pa sploh ni zadovoljnih.

Na podlagi trditev lahko ugotovimo, da je velika večina vprašanih z delom predstavnikov javnosti v senatu zadovoljna v veliki ali zelo veliki meri.

6.3.5.3 Ocena vloge dela predsednika senata

Na četrti sklop trditev so odgovarjali vodje senata ter poročevalci na seji senata. Teh je bilo skupaj 80 oziroma 49,1 odstotka vseh vrnjenih vprašalnikov.

Iz tabele (Tabela 10) je razvidno, da je spremenljivka PSEN prav tako nagnjena bolj v desno, se pravi, da se anketirani prav tako v veliki meri strinjajo s trditvami. Najnižja vrednost (na lestvici od 1 do 5) je 3, kar pomeni, da gre za anketiranca, ki se v srednji meri strinja s trditvami, najvišja vrednost pa je 5, kar pomeni, da gre za anketiranca, ki se v zelo veliki meri strinja s trditvami. Povprečna vrednost je 3,56, kar pomeni, da se anketiranci v veliki meri strinjajo s trditvami, in kar 97,8 odstotka vseh vprašanih se v veliki ali zelo veliki meri strinja s trditvami.

Tabela 10: Indikatorji spremenljivke PSEN

	Povprečje	St. odklon
Ustanoviti je potrebno enotni senat za pritožbe zunaj MNZ, ki bo obravnaval pritožbe zoper policiste, carinike, paznike ...	3,20	1,681
Pritožnik bi moral ob vložitvi pritožbe plačati sorazmerno višino takse, ki bi mu bila vrnjena v primeru zanj ugodne rešitve pritožbe na seji senata.	4,02	1,431
Pritožnik bi moral v primeru neutemeljene pritožbe povrniti stroške postopka.	4,23	1,273
Prisotnost priče na seji senata je zaželena.	3,64	1,265
Pričo, ki se noče odzvati vabilu na pričanje na seji senata, je potrebno prisilno privedi.	1,95	1,431
V razpravah na seji senata morata biti prisotna pritožnik in policist.	3,53	1,490
Na seji senata za pritožbe, kjer iz pritožbe izhaja sum KD, ter ni rešena pri vodji organizacijske enote, mora biti na seji senata poročevalec iz Službe direktorja policijske uprave.	3,03	1,712
Navadne pritožbe in tiste, iz katerih izhaja sum storitve KD, naj se rešujejo pri vodji organizacijske enote.	3,08	1,584
Na seji senata dovolim, da predstavnik javnosti postavlja vprašanja pritožniku, poročevalcu, policistu in drugim vabljenim strokovnjakom.	3,63	1,341
Predsednik senata bi moral opraviti izpit iz policijskih pooblastil.	4,32	1,340
Delo poročevalcev, ki na senatu predstavijo ugotovitve pomiritvenega postopka, je objektivno in strokovno.	4,17	,867

Vir: Poštna anketa avgust 2009

Vprašani so se dokaj neenakomerno opredelili do trditve o ustanovitvi skupnega senata za pritožbe zunaj MNZ, ki bi naj obravnaval pritožbe zoper policiste, carinike, paznike... Kar 37,7 odstotka vprašanih se s trditvijo sploh ne ali le v manjši meri strinja, na drugi strani pa se z njo v veliki ali zelo veliki meri strinja kar 47,5 odstotka vprašanih. Če k njim prištejemo tiste, ki se s trditvijo strinjajo v srednji meri, je takih 62,3 odstotka. Iz tega bi lahko sklepali, da imajo poročevalci in predsedniki senata glede tega stališča zelo deljeno mnenje (Tabela 11).

Veliko bolj deljena so mnenja glede prisotnosti priče na seji senata, 55,7 odstotka jih meni, da je le-ta v veliki ali zelo veliki meri zaželena, 24,6 odstotka jih meni, da je le-ta v manjši ali srednji meri zaželena, 6,6 odstotka pa je takih, ki meni, da priča na seji senata sploh ni zaželena.

Mnenja so deljena prav tako glede prisotnosti pritožnika in policista, kar 14,5 odstotka jih meni, da pritožnik in policist v razpravah na seji senata sploh ne smeta biti prisotna, 54,8 odstotka vprašanih pa meni, da morata biti prisotna v veliki ali zelo veliki meri.

Tabela 11: Ustanoviti je potrebno skupni senatni organ za pritožbe zunaj MNZ, ki bo obravnaval pritožbe zoper policiste, carinike, paznike ...

	N	%
1 - sploh ne	17	27,9
2 - v manjši meri	6	9,8
3 - v srednji meri	9	14,8
4 - v veliki meri	6	9,8
5 - v zelo veliki meri	23	37,7
Skupaj	61	100,0

Vir: Poštna anketa avgust 2009

Zelo izenačena so mnenja glede plačila takse, velika večina vprašanih se strinja, da bi le-te morale biti vplačane sorazmerno ob vložitvi pritožbe ter vrnjene v primeru zanj ugodne rešitve pritožbe na seji senata.

Navadne pritožbe in tiste, iz katerih izhaja sum storitve kaznivega dejanja, naj se rešujejo pri vodji organizacijske enote, anketirani glede te trditve nimajo prav izenačenega mnenja, na eni strani se jih 26,2 odstotka vprašanih s trditvijo sploh ne strinja, na drugi strani pa se jih 29,5 odstotka vprašanih z njo strinja v zelo veliki meri.

Kar 90,6 odstotka vprašanih se v zelo veliki in veliki meri strinja, da bi moral vodja senata opraviti izpit iz policijskih pooblastil. Prav tako velika večina vprašanih (81,7 odstotka) meni, da je delo poročevalcev, ki v senatu predstavljajo ugotovitve pomiritvenega postopka, objektivno in strokovno.

Tabela 12: Povprečna ocena sklopov združenih spremenljivk

ZDRUŽENE SPREMENLJIVKE	Srednja vrednost	Standardni odklon
Določbe pravilnika – DOLPRAV	3,61	,622
Ocena vloge dela predstavnikov javnosti – PJAV	4,05	,384
Ocena vloge dela predsednika senata – PSEN	3,56	,546

Vir: Poštna anketa avgust 2009

Na podlagi analize sem ugotovil, da so anketiranci določbe pravilnika, ki so bile pisane v prvem sklopu trditev »Določbe pravilnika« - DOLPRAV anketnega vprašalnika in so se nanašale na vse vprašane, v povprečju ocenili z oceno 3,61. Tako lahko zaključim, da so določbe pravilnika po mnenju vprašanih v povprečju primerne. Nekoliko nižja je le ocena, da mora biti pri obravnavi pritožbe na senatu član senata tudi predstavnik sindikata, in sicer s povprečno oceno 2,30. Kot drugo najbolj neprimerno določitev pa so ocenili, da zapisnik o obravnavi pritožbe vsebuje vse podatke, na podlagi katerih je mogoče na seji senata odločiti o pritožbi brez ponovne prisotnosti policista. To določbo so ocenili s povprečno oceno 3,10.

Najbolj sta po mnenju vprašanih primerni trditvi, da pri obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote le-ta izpraša v zvezi s pritožbo vse osebe, ki bi karkoli vedele v zvezi s pritožbo. To trditev so ocenili s povprečno oceno 3,98 ter trditev, da bi bilo potrebno v primeru uspešno zaključenega postopka pri vodji organizacijske enote napisati samo uradno zabeležko. To trditev so ocenili s srednjo vrednostjo 3,87.

Analiza je pokazala, da so vprašani na drugi sklop trditev, ki se je nanašal na »Vlogo dela predstavnikov javnosti« – PJAV, v veliki ali zelo veliki meri zadovoljni, saj so jo ocenili s povprečno oceno 4,05. Najmanj so se strinjali s trditvijo, da pri odločanju svoje mnenje prilagajajo mnenju ostalih dveh članov senata (srednja vrednost 2,69). Najbolj pa so se strinjali s trditvijo, da je vodja senata dovolj strokovno usposobljen za vodenje obravnave (srednja vrednost 4,57).

Prav tako sem ugotovil, da so vprašani v tretjem sklopu trditev, ki so bile povezane z »Oceno vloge dela predsednika senata« – PSEN, nekoliko manj zadovoljni kot z vlogo javnosti, saj so ga ocenili s povprečno oceno 3,56. Najbolj so se vprašani strinjali s trditvijo, da bi vodja senata moral opraviti izpit iz policijskih pooblastil, trditev so ocenili s povprečno oceno 4,32. Najmanj pa so se strinjali s trditvijo, da je potrebno prič, ki se noče odzvati vabilu na pričanje na seji senata, prisilno privedi (srednja vrednost 1,95). Rezultati so prikazani v tabeli 12 (Povprečna ocena sklopov združenih spremenljivk).

6.3.6 Ugotavljanje povezanosti med združenimi spremenljivkami

S pomočjo Pearsonovega korelacijskega koeficienta sem želel ugotoviti, ali obstaja kakšna povezava med posameznimi združenimi spremenljivkami. Ugotovil sem, da so spremenljivke med seboj statistično značilno povezane (Tabela 13).

Tabela 13: Povezanost združenih spremenljivk

Združene spremenljivke	DOLPRAV	PJAV	PSEN
»Določbe pravilnika« - DOLPRAV	1		
»Ocena dela predstavnikov javnosti« - PJAV	0,778**	1	
»Ocena dela predsednika senata« - PSEN	0,860**	0,527**	1

**p = < 0,01

Vir: Poštna anketa avgust 2009

Iz tabele lahko razberemo, da so vprašani, ki bolj pozitivno ocenjujejo »Določbe pravilnika« - DOLPRAV, tudi bolj pozitivno ocenili »Vlogo dela predstavnikov javnosti« - PJAV in »Vlogo dela vodje senata« - PSEN kot tisti vprašani, ki manj pozitivno ocenjujejo »Določbe pravilnika« - DOLPRAV. To pomeni, da so tisti vprašani, ki so seznanjeni z »Določbami pravilnika« - DOLPRAV bolj pozitivno prepričani nad »Vlogo dela predstavnikov javnosti« - PJAV kot tudi »Vlogo dela vodje senata« - PSEN. Ugotovimo lahko tudi, da tisti, ki bolj pozitivno ocenjujejo »Vlogo dela predstavnikov javnosti« - PJAV, prav tako pozitivno ocenjujejo »Vlogo dela vodje senata« - PSEN kot tisti, ki manj pogosto pozitivno ocenjujejo »Vlogo dela predstavnikov javnosti« - PJAV. To pomeni, da tisti vprašani, ki so bolj zadovoljni z »Vlogo dela vodje senata« - PSEN, so prav tako bolj zadovoljni z »Vlogo dela predstavnikov javnosti« - PJAV.

6.3.7 Ugotavljanje statistično pomembnih razlik

V tem poglavju predstavljam rezultate analize, ali obstajajo statistično značilne razlike med posameznimi spremenljivkami glede na spol, področje sodelovanja pri delu senata ter glede na stopnjo izobrazbe. Hotel sem ugotoviti, ali se aritmetični sredini statistično značilno razlikujeta. S pomočjo t-testa sem ugotovil, da glede na spol obstajajo statistično značilne razlike pri združeni spremenljivki »Določbe pravilnika« - DOLPRAV. Spremenljivko »Določbe pravilnika« - DOLPRAV anketiranci moškega spola ocenjujejo bolj pozitivno (srednja vrednost 3,66) kot ženske (srednja vrednost 3,25), (Tabela 14).

Tabela 14: T-test spremenljivke DOLPRAV glede na spol

	N	Aritmetična sredina	Standardni odklon
Moški	140	3,66	,614
Ženska	23	3,25	,577

t = 2,518, stat. značil. = 0,003 (ob predpostavki, da sta varianci enaki)

Vir: Poštna anketa avgust 2009

Ugotovil sem, da prav tako glede na spol obstajajo statistično značilne razlike pri združeni spremenljivki »Ocena dela predstavnikov javnosti« - PJAV. Spremenljivko »Ocena dela predstavnikov javnosti« - PJAV anketiranci moškega spola ocenjujejo skoraj enako pozitivno (srednja vrednost 4,04) kot ženske (srednja vrednost 4,07), (Tabela 15).

Tabela 15: T-test spremenljivke PJAV glede na spol

	N	Aritmetična sredina	Standardni odklon
Moški	140	4,04	,614
Ženska	23	4,07	,577

$t = 2,518$, stat. značil. = 0,003 (ob predpostavki, da sta varianci enaki)

Vir: Poštna anketa avgust 2009

Analiza je tako pokazala, da se moški bolj strinjajo s trditvami oziroma določbami pravilnika o reševanju pritožb, ki opredeljujejo način reševanja pritožb zoper policiste. Ženske pa so bolje ocenile vlogo in delo predstavnikov javnosti v senatu. Na splošno pa lahko zaključim, da so tako moški kot ženske podali visoko oceno glede obeh sklopov določb pravilnika in trditev, ki so se nanašale na vlogo in delo vodje senata.

S pomočjo analize variance pa sem preveril, ali obstajajo statistično značilne razlike med posameznimi združenimi spremenljivkami glede na izobrazbo ter glede na zaposlitveni položaj. Glede na izobrazbo sem ugotovil, da razlike niso statistično značilne razlike.

7 DOSEŽENI REZULTATI IN CILJI RAZISKAVE

7.1 PREDSTAVITEV REZULTATOV RAZISKAVE

Na podlagi izvedene raziskave glede pritožbenega postopka kot oblike državlanskega nadzora nad delom policije je smiselno povzeti ugotovitve, ki jih je pokazala raziskava. Analiza rezultatov je pokazala, da je bila povprečna starost anketiranih med 41 in 45 let. Največ anketiranih je imelo visoko strokovno izobrazbo, sledijo jim tisti z univerzitetno, srednjo ter višješolsko izobrazbo. Slednji sta ocenjeni z enakim številom glasov. Preostale stopnje izobrazbe pa so neenakomerno porazdeljene.

Anketirani so z zelo visoko oceno ocenili, da je obvezna prisotnost policista, zoper katerega je podana pritožba, pri vodji organizacijske enote in v senatu. Vendar je pri podrobnejšem pregledu ocen potrebno poudariti, da so se poročevalci in predstavniki javnosti odločili, da je prisotnost policista obvezna tako pri vodji organizacijske enote kot v senatu, vodje senata pa so menili, da je obvezna le na seji senata.

Pri reševanju pritožb pri vodji organizacijske enote se vodje senata in poročevalci v večini strinjajo, naj se reševanje pritožbe skuša rešiti le v prisotnosti vodje organizacijske enote. Predstavniki javnosti pa se bolj nagibajo k temu, da naj bo ob reševanju pritožbe pri vodji organizacijske enote prav tako prisoten inšpektor službe direktorja policijske uprave. S tem se bolj nagibajo k temu, da bi bila s prisotnostjo inšpektorja službe direktorja PU zagotovljena višja stopnja objektivnosti reševanja pritožbe.

Splošne trditve glede določb pravilnika o reševanju pritožb, s katerimi je opredeljen način reševanja pritožb zoper policiste v prvem sklopu trditev, so vse tri kategorije anketirancev ocenile presenetljivo visoko. Z visokimi ocenami so ocenili, da pritožnik pogosto vloži pritožbo, ker se s tem poskuša izogniti odgovornosti za kršitev zakonodaje, ter da pri obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote le-ta izpraša v zvezi s pritožbo vse osebe, ki bi karkoli vedele v zvezi s pritožbo. Prav tako so se v zelo veliki meri strinjali, da bi bilo potrebno v primeru uspešno zaključenega postopka pri vodji organizacijske enote napisati samo uradno zabeležko. Nižji odstotek strinjanja pa je bil glede trditve, naj postopek reševanja pritožbe pri vodji organizacijske enote nadzira in usmerja PU. Najmanj, skoraj polovica anketirancev, pa se ni strinjala s trditvijo,

da bi moral biti član senata tudi predstavnik sindikata. V vprašalniku namenoma nisem imenoval imena sindikata, saj v policiji delujeta dva reprezentativna sindikata.

Na drugi sklop trditev, ki se nanašajo na oceno vloge in dela predstavnikov javnosti v senatu, so odgovarjali samo predstavniki javnosti v senatu. Anketiranci so se v zelo veliki meri strinjali s trditvami. Z visokimi ocenami so ocenili, da je vodja senata dovolj strokovno usposobljen za vodenje obravnave, prav tako so z zelo visoko oceno ocenili trditev, da poročevalcu v senatu lahko postavijo vprašanja. Sledi strinjanje s trditvijo, da med vodjo senata in predstavnikom javnosti ne prihaja do razhajanj v odločitvah, skoraj petina anketirancev se s tem sploh ni strinjala. Predstavniki javnosti so predvsem laična javnost, z različnimi stopnjami in vrstami izobrazbe, zato sem menja, da bi morali opraviti osnovno usposabljanje poznavanja policijskih pooblastil. Zelo veliko število anketiranih se je strinjalo s trditvijo, da bi vodja senata moral imeti predpisano stopnjo izobrazbe. S trditvijo, da bi morali predstavniki javnosti opraviti usposabljanje poznavanja policijskih pooblastil, se je v zelo veliki in v veliki meri strinjala več kot polovica anketirancev. Zelo malo anketirancev se je strinjalo s trditvijo, da so v zelo veliki meri usposobljeni za delo na seji senata. Najmanj anketirancev pa se je strinjalo s trditvijo, da so zadovoljni z višino nadomestila stroškov za udeležbo na seji senata. Na podlagi trditev lahko ugotovimo, da je velika večina vprašanih s svojim delom v senatu zadovoljna v veliki ali zelo veliki meri.

Na tretji sklop trditev, ki se nanašajo na oceno vloge in dela vodje senata, so odgovarjali vodje senata in poročevalci. Anketiranci so se v veliki meri strinjali s trditvami. Zelo me je zanimalo, kakšno mnenje imajo anketiranci glede ustanovitve enotnega senata za pritožbe zunaj MNZ, ki bi obravnaval pritožbe zoper policiste, carinike, paznike ..., skratka za javne uslužbence s posebnimi pooblastili, o čemer v svojem magistrskem delu tudi pišem. Vprašani so se dokaj neenakomerno opredelili do omenjene trditve. Več kot tretjina se jih s trditvijo ni strinjala, skoraj polovica pa se je s trditvijo strinjala v veliki ali zelo veliki meri. Iz tega sklepam, da imajo poročevalci in vodje senata glede tega stališča zelo deljeno mnenje. Zelo izenačena so mnenja glede trditve o plačilu takse, velika večina vprašanih se strinja, da bi le-te morale biti vplačane v sorazmerni višini ob vložitvi pritožbe ter vrnjene v primeru zanj ugodne rešitve pritožbe na seji senata. Med anketiranci so zelo deljena mnenja glede prisotnosti priče na seji senata, saj jih več kot polovica meni, da je njena prisotnost zaželeno. Več kot polovica se strinja s trditvijo, da morata biti prisotna v razpravah na seji senata pritožnik in policist. Glede obravnave navadnih in tistih pritožb, iz katerih izhaja sum storitve kaznivega dejanja, naj se rešujejo pri vodji

organizacijske enote, anketirani nimajo izenačenega mnenja, Malo manj kot tretjina se jih s to trditvijo ne strinja, na drugi strani pa se z njo strinja v zelo veliki meri skoraj tretjina anketirancev. Iz ankete je razvidno, da se pretežni del anketiranih strinja, da je delo poročevalcev, ki v senatu predstavljajo ugotovitve postopka obravnave pritožbe pri vodji organizacijske enote, objektivno in strokovno. Prav tako se zelo veliko število anketiranih strinja, da bi moral vodja senata opraviti izpit iz policijskih pooblastil.

7.2 PREVERITEV HIPOTEZ

V uvodu magistrskega dela sem skladno z načrtanimi problemi in predmetom raziskovanja postavil tri hipoteze, ki sem jih preveril v teoretičnem delu naloge z opravljeno raziskavo. Problematika, ki spremlja postopke reševanja pritožb, je predvsem dvom v objektivnost reševanja pritožb pri vodji organizacijske enote policije, ko predstojnik policista izvaja neformalno reševanje pritožbe ob predpostavki, da med policistom in pritožnikom obstaja spor, ki ga je mogoče rešiti s posredovanjem tretje, nevtralne osebe. Tak način reševanja sporov med javnostjo in policijo predlaga tudi Evropski kodeks policijske etike, ki v 62. členu navaja, da je treba »spodbujati mehanizme odgovornosti, ki temeljijo na komunikaciji in medsebojnem razumevanju«, pri čemer v komentarju omenjenega člena navaja, da bi morali biti takšni mehanizmi po možnosti »neodvisni od policije«.

Anketirance, ki so sodelovali v raziskavi, sem izbral načrtno. Poleg vodij senata in predstavnikov javnosti v senatu sem izmed poročevalcev izbral le tiste, ki so zaposleni v notranjih organizacijskih enotah GPU in PU kot predstojniki služb ali tisti, ki na podlagi predstojnikovega pooblastila obravnavajo pritožbe ter v senatu za pritožbe nastopajo v vlogi poročevalca. Na lokalni nivo policijskih postaj pa se z raziskavo nisem spuščal.

Na podlagi problema raziskovanja sem v magistrski nalogi preveril naslednje hipoteze:

1. HIPOTEZA: Postopek reševanja pritožbe pri vodji organizacijske enote policije je primeren za rešitev konflikta med policistom in pritožnikom.

Za potrditev te hipoteze sem analiziral rezultate prvega sklopa trditev, ki so se nanašale na določila Pravilnika o reševanju pritožb, na katere je odgovorilo 163 anketirancev. Prav tako sem za potrditev te hipoteze analiziral rezultate, ki so se nanašali na trditev, da pritožnik pogosto

vloži pritožbo, ker se s tem skuša izogniti odgovornosti za kršitev zakonodaje, na katero je odgovorilo skupaj v srednji, veliki in zelo veliki meri 150 anketirancev. Na trditev, da na obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote le-ta izpraša v zvezi s pritožbo vse osebe, ki bi karkoli vedele v zvezi s pritožbo, je odgovorilo skupaj v srednji, veliki in zelo veliki meri 145 anketirancev. Na podlagi rezultatov sem ugotovil, da so anketiranci z malo slabšimi ocenami izrazili zadovoljstvo s trditvijo, da bi postopek reševanja pritožb nadzirala in usmerjala PU ter da na obravnavi pritožbe v senatu ni potrebne ponovne prisotnosti policista, saj zapisnik o obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote policije vsebuje vse podatke. Da je obstoječi postopek reševanja pritožbe primeren, se s trditvijo v srednji, veliki in v zelo veliki meri strinja 62,3 odstotka anketiranih.

Na podlagi rezultatov analize in podatkov iz letnega poročila s področja reševanja pritožb za leto 2008, kjer je navedeno, da je bilo v postopkih reševanja pritožbe pri vodji organizacijske enote policije uspešno zaključenih več kot polovica pritožbenih postopkov, lahko potrdim prvo hipotezo, da je obstoječi postopek reševanja pritožb primeren za rešitev konflikta med policistom in pritožnikom. Konflikt se mora obravnavati in rešiti v tistem okolju, kjer je nastal. Po mojem mnenju bi bilo potrebno le podrobneje opredeliti potek posameznih dejanj, saj je postopek urejen pomanjkljivo. Pritožbeni postopek bi moral potekati po natančno določenih postopkovnih pravilih, kot je to urejeno v upravnih postopkih z Zakonom o splošnem upravnem postopku. Zaradi mnogih nedorečenosti ne bi prihajalo do situacij, ko se odloča na podlagi mišljenja posameznika, da je njegovo ravnanje skladno z zakonodajo. Pravilnik pa bi bilo potrebno dopolniti z namenom, da bi postopek poenostavili, saj je preveč procesno zapleten. V primeru uspešno zaključenega postopka pri vodji organizacijske enote bi bilo potrebno napisati samo uradno zabeležko, s čemer se v veliki ali zelo veliki meri strinja 68,1 odstotka anketiranih.

2. HIPOTEZA: Pritožbeni postopek nad delom policije je neodvisen, saj je odločanje o utemeljenosti pritožbe po novi ureditvi preneseno iz Policije na Ministrstvo za notranje zadeve.

Na trditev o neodvisnosti pritožbenega postopka je odgovorilo 83 anketiranih. Iz podatkov, pridobljenih z raziskavo, je razvidno, da se kar 95 odstotka anketiranih v veliki meri oziroma se v zelo veliki meri strinja, da je pritožbeni postopek reševanja pritožb nad delom policije po novi ureditvi neodvisen, saj je odločanje o utemeljenosti pritožbe preneseno iz Policije na MNZ, kjer o njeni utemeljenosti odloča tričlanski senat. S to ugotovitvijo potrjujem drugo hipotezo.

Visok rezultat strinjanja anketiranih s postavljeno hipotezo utemeljujem tudi z navedbami iz letnega poročila policije s področja reševanja pritožb za leto 2008, kjer je navedeno, da je bilo od skupnega števila 229 obravnavanih pritožb v senatu, ki niso bile uspešno rešene pri vodji organizacijske enote, samo 28 utemeljenih pritožb, kar predstavlja 12,2 odstotka. Na senatni obravnavi je bilo ugotovljeno, da je od 147 pritožb utemeljenih le 18 pritožb. Senat je poleg 147 neuspešno rešenih pritožb pri vodji organizacijske enote obravnaval še 82 pritožb, iz katerih je izhajal sum storitve KD policista, ki se preganja po uradni dolžnosti, skupaj 229 pritožb.

3. HIPOTEZA: Na nepristransko odločanje o pritožbi vplivata tudi predstavnika javnosti, ki sta člana senata.

Na trditev o nepristranskem odločanju o pritožbi je odgovorilo 80 anketiranih. Podatki kažejo, da se anketirani v povprečju strinjajo s trditvijo, da na nepristransko odločanje o pritožbi, o kateri odloča senat, vplivata predstavnika javnosti (srednja vrednost 4,05). Glede na to, da se je 97,8 odstotka anketiranih v veliki meri oziroma v zelo veliki meri strinjalo s trditvijo, da na nepristransko odločanje o pritožbi v senatu vplivata tudi predstavnika javnosti, lahko potrdim tretjo hipotezo. Da bi bilo potrebno ustanoviti enotni senat za pritožbe zunaj MNZ, ki bi obravnaval pritožbe zoper policiste, carinike, paznike ..., se je v srednji, veliki in zelo veliki meri strinjalo 62,9 odstotka anketiranih.

Glede na sestavo senata, ki obravnava pritožbo po neuspelem pritožbenem postopku pri vodji organizacijske enote policije, ima glede sestave pritožbenega senata in njegovega načina odločanja o utemeljenosti pritožbe odločilno vlogo javnost. Večinsko zastopana javnost, ki po sedanji ureditvi sprejme dokončno odločitev o utemeljenosti in neutemeljenosti pritožbe, predstavlja jamstvo, da bo v postopku močnejše prevladoval »objektivni javni interes«.

7.3 PRIČAKOVAN PRISPEVEK RAZISKOVANJA K STROKI IN ZNANOSTI

Ob uveljavitvi dopolnjenega načina reševanja pritožb zoper policiste leta 2006, ki jih je prinesel Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o reševanju pritožb, je bil temeljiteje predpisan način vodenja pritožbenega postopka vodje organizacijske enote v primerih, ko mora sam predlagati zaključek pritožbenega postopka zaradi neaktivnosti pritožnika v primerih, če se

pritožnik ni odzval ustnemu ali pisnemu vabilu na razgovor, pa svojega izostanka ni opravičil. Po tem datumu postopek reševanja pritožb ni bil dopolnjen ali spremenjen. Ob uveljavitvi dopolnitev je bila javnost naklonjena dopolnitvam. Vendar pa je bilo s časom ugotovljeno, da postopek ne dosega več tistih pričakovanj, kot so bila pričakovanja ob uveljavitvi dopolnitev.

S pomočjo znanstvenih metod sem v magistrskem delu prikazal mnenje in ocene anketirancev, ki se nanašajo na primernost zakonodaje glede pritožbenega postopka v Sloveniji, ter kako ocenjujejo prenos pritožbenega postopka iz Policije na MNZ, ko postopek pri vodji organizacijske enote ni bil uspešno zaključen. Prav tako sem prikazal, kako ocenjujejo vlogo predstavnikov javnosti na seji senata za pritožbe.

V magistrskem delu sem na podlagi analize rezultatov ugotovil, v kolikšni meri so anketiranci zadovoljni z veljavno zakonodajo na področju, ki ureja pritožbeni postopek zoper policiste, saj je bil cilj raziskave pridobiti njihovo mnenje in s tem podatke, ki bodo lahko skupaj z drugimi ugotovitvami, ki so predstavljene v magistrskem delu, v pomoč snovalcem sprememb na področju pritožbenega postopka. Skozi vsebino sem predstavil svoje videnje odprtih vprašanj na tem področju, prav tako sem kritično navedel predloge za še boljšo ureditev pritožbenega postopka, ki jo v bodoče vidim z zakonsko ureditvijo in ne podzakonskim aktom, kot je to urejeno sedaj. S podzakonskim predpisom ni mogoče v veliki meri urejati pravil upravnega postopka, ki so določena z Zakonom o splošnem upravnem postopku. V kolikor pa bi bilo, pa bi to pomenilo, da bi morala oseba, ki vodi pritožbeni postopek in odloča o upravičenosti pritožbe zoper policista, opraviti strokovni izpit iz upravnega postopka. Takšno ureditev poznajo v Generalni carinski upravi, kjer je subsidiarna uporaba določil ZUP-a določena v Pravilniku o reševanju pritožb v carinski službi. Za razliko od obravnave pritožbe pri vodji organizacijske enote vodi v Generalni carinski upravi vse pritožbene postopke na I. stopnji isti javni uslužbenec, ki ima opravljen strokovni izpit iz ZUP-a. V komisiji je še predstavnik Ministrstva za finance in predstavnik reprezentativnega sindikata. Vendar pa je število obravnavanih pritožb zoper delo carinikov neprimerno manjše kot zoper delo policistov.

7.4 UPORABNOST REZULTATOV RAZISKAVE

Ob izbiri vsebine, naslova in zastavljenem cilju v magistrskem delu sem se vprašal, kakšna bo uporabnost rezultatov analize oziroma magistrskega dela v celoti. Zavedal sem se, da je za

ustrezno zakonsko in podzakonsko ureditev pritožbenega postopka potrebno veliko prizadevanj in volje, ne nazadnje tudi politične.

Cilj raziskave je bil pridobiti mnenja in ocene anketirancev, s tem pa tudi podatke, ki bi jih lahko skupaj z drugimi ugotovitvami, predstavljenimi v magistrskem delu, uporabili pri spremembi zakonodaje oziroma za usmeritve pri delu na področju pritožbenega postopka, saj sem v magistrskem delu dobil oceno zadovoljstva anketirancev s sedaj veljavno zakonodajo na področju, ki ureja pritožbeni postopek zoper policiste. Z izvedeno anketo so bila ugotovljena stališča anketirancev glede ustreznosti oziroma pomanjkljivosti veljavne ureditve.

Če bodo pristojne službe pri spreminjanju predpisov glede pritožbenega postopka zoper policiste preučile ali vsaj delno upoštevale predstavljene predloge ter mnenje in ocene anketirancev, bo namen magistrskega dela dosežen. Ugotovitve bodo na voljo vsem subjektom, ki se s tem področjem ukvarjajo oziroma so zanj zainteresirani. Predstavljeni rezultati so lahko osnova za poglobljeno proučevanje.

Policija se do sedaj ni ukvarjala z rezultati opravljenih raziskav v magistrskih delih in doktorskih disertacijah, čeprav so bile v njih opravljene kvalitetne in obširne raziskave, ki jih ne bi bilo potrebno kasneje financirati iz proračunskih sredstev. V večini primerov pa obširne in zahtevne raziskave opravljajo zunanji strokovnjaki ob sodelovanju uslužbencev MNZ. Dosledno in z veliko mero pozornosti pa se odziva zgolj na podane vloge za zbiranje različnih baz podatkov o posameznih pojavih, ki jih Policija vodi na podlagi zakona. Zato bi bilo potrebno v Policiji ustanoviti stalno delovno komisijo, ki bi se ukvarjala z usmerjanjem študentov, zbiranjem in vrednotenjem rezultatov analiz v raziskavah, katere pa slabo ali sploh ne uporablja. Trenutno se s tem poleg svojega poslanstva, za katerega je bila ustanovljena, ukvarja stalna delovna skupina za policijska pooblastila.

8 PREDLOG SPREMEMB IZVEDBE PRITOŽBENEGA POSTOPKA

Pritožba zoper postopek policije je na podlagi 28. člena ZPol pomemben institut državlanskega nadzora nad delom policije. Hkrati pa gre za alternativno reševanje sporov med policijo na eni ter posamezniki in skupnostjo na drugi strani, ki sicer ne more nadomestiti pravnega sredstva, je pa lahko oblika satisfakcije posamezniku, ki skozi pritožbeni postopek ugotovi, ali so bile njegove pravice in svoboščine kršene ali pa se je le motil.

Zadovoljen sem, da lahko ob zaključku magistrskega dela sklenem nekatere bistvene ugotovitve, ki se nanašajo na reševanje pritožb zoper policiste. V magistrskem delu sem si za glavni cilj zastavil pridobiti ocene anketirancev, ki bi jih lahko skupaj z drugimi ugotovitvami, predstavljenimi v magistrskem delu, uporabili snovalci sprememb predpisov s področja reševanja pritožb zoper policiste. V raziskavi sem ugotavljal, kako so anketiranci zadovoljni z obstoječim pravnim redom, ki ureja reševanje pritožb zoper policiste v Republiki Sloveniji.

Sedaj, ko končujem magistrsko delo, MNZ pripravlja spremembe in dopolnitve ZPol, ki so potrebne zaradi predlaganih sprememb določil pritožbenega postopka, pooblastil itd. SNPPP GPU je že pred letom dni v mesecu decembru 2008 podal pobudo za spremembo 28. člena ZPol (GPU 2008b). Predlogu policije sta bili priloženi dve verziji sprememb in dopolnitev 28. člena. V prvem primeru je bil dopolnjen in nekoliko spremenjen veljavni 28. člen, v drugem primeru pa je v 28. členu predstavljena nova skrajšana oblika, kar pomeni, da bi ostale podrobnosti postopka urejal pravilnik. S tem bi se izognili nadaljnjim spremembam 28. člena, saj bi bil pritožbeni postopek podrobneje urejen s pravilnikom. Pri primerjavi obeh predlogov sem mnenja, da je boljši prvi predlog, zato sem ga podrobneje opisal. Drugi predlog ureditve 28. člena se mi zdi pomanjkljiv, ker podrobnosti reševanja pritožb prepušča izključno pravilniku.

Predlog čistopisa I. odstavka 28. člena ZPol:

»Če posameznik meni, da so bile s policistovim dejanjem ali opustitvijo dejanja pri izvajanju policijskih pooblastil kršene njegove pravice ali svoboščine, se lahko v 30 dneh od trenutka, ko je izvedel za kršitev, pritoži na ministrstvo ali policijo. Pritožnik je dolžan sodelovati v pritožbenem postopku, saj se v nasprotnem primeru šteje, da je od pritožbe odstopil«.

V prvem odstavku je dodano besedilo »*pri izvajanju policijskih pooblastil*«. Omenjeni tekst je nujno potreben, saj se rešujejo le pritožbe, ki se nanašajo na dejanje ali opustitev dejanja v zvezi

z izvajanjem policijskih nalog oziroma pooblastil. Po prejšnjem tekstu je obstajala možnost, da so se v praksi reševale tudi pritožbe iz privatnega življenja. Na koncu prvega odstavka je dodan nov stavek: »Pritožnik je dolžan sodelovati v pritožbenem postopku, saj se v nasprotnem primeru šteje, da je od pritožbe odstopil«. S tem bi se izognili neaktivnosti pritožnika, ko se izmika vročitvi vabila za obravnavo pri vodji organizacijske enote in raznim špekulativnim namenom, ki jih s postopkom hočejo doseči pritožniki (izogniti se izrečeni sankciji, maščevanje policistu itd.). Kljub temu da si anketiranci iz vrst policije prizadevajo uvesti takso za vložitev pritožbe, je predlagana ureditev glede neaktivnosti pritožnika mnogo boljša. Z njo bi zagotovili aktivnost pritožnika skozi celoten postopek reševanja pritožbe. Z uvajanjem takse se ljudi spravlja v neenakopraven položaj, saj manj premožni zaradi slabše finančne sposobnosti v času trenutne gospodarske situacije niso enakovredni premožnejšim. Z uvajanjem takse bi pritožnike prikrajšali za ustavno pravico do vložitve pritožbe na kršitev njihovih pravic ali svoboščin.

Predlog čistopisa II. odstavka 28. člena ZPol:

»Vsako pritožbo, podano zoper policista, mora najprej obravnavati in preveriti vsa dejstva v zvezi z njo vodja organizacijske enote policije, v kateri dela policist, na katerega se pritožba nanaša, ali od njega pooblaščen policist. Z ugotovitvami seznaniti pritožnika. V primeru, da se strinja z ugotovitvami vodje organizacijske enote, je postopek reševanja pritožbe zaključen. O obravnavi pritožbe se piše zapisnik, v katerem se povzame bistvene ugotovitve vodje organizacijske enote, ki ga podpiše tudi pritožnik. Ta postopek mora biti zaključen v 30 dneh od prejema pritožbe«.

V drugem odstavku je 15-dnevni rok za rešitev pritožbe pri vodji organizacijske enote podaljšan na »30 dni«. V praksi je zelo težko pritožbo rešiti v 15 dneh, še posebej če so upoštevani vsi roki v zvezi z vabljenjem policista na razgovor in seznanitev policista s pritožbo (upoštevanje 3-dnevnega roka za pripravo zagovora). Prav tako je potrebno upoštevati določila o vročanju zahtev za dopolnitev nerazumljive ali nepopolne vloge in vabila, s katerim vabimo pritožnika na obravnavo pritožbe pri vodji organizacijske enote. Ker pritožniki mnogokrat ne prevzamejo dokumenta v 15 dneh, velja vročitev za opravljeno z dnem preteka tega roka, ko vročevalec pusti dokument v hišnem ali izpostavljenem hišnem predalčniku naslovnika. Od takrat naprej prične teči zakoniti prekluzivni rok; če ga pritožnik zamudi, izgubi pravico do uveljavljanja procesnega dejanja v postopku, vodja organizacijske enote pa je vezan na spoštovanje tega roka po uradni dolžnosti. Dopolnjen oziroma skrajšan je tudi tekst glede ugotovitve vodje in pisanja zapisnika, ki se glasi: »Z ugotovitvami seznaniti pritožnika. V primeru, da se strinja z

ugotovitvami vodje organizacijske enote, je postopek reševanja pritožbe zaključen. O obravnavi pritožbe se piše zapisnik, v katerem se povzame bistvene ugotovitve vodje, ki ga podpiše tudi pritožnik«.

V sedaj veljavnem ZPol je potrebno črtati tretji in četrti odstavek. Tretji odstavek določa primer, če se pravilno vabljeni pritožnik vabilu na razgovor ne odzove ..., se njegov molk šteje za odstop od pritožbe. Nesodelovanje v pritožbenem postopku je sedaj opisano v prvem odstavku predloga 28. člena, kjer je v dodanem zadnjem stavku predviden odstop od pritožbe. Četrti odstavek pa določa nestrinjanje pritožnika z ugotovitvami vodje organizacijske enote policije in primere, ko iz pritožbe izhaja sum storitve kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti. Z navedeno spremembo bi omogočili, da celoten pritožbeni postopek na I. stopnji vodi policija sama. V praksi so v službi direktorja PU in SNPPP GPU sistemizirana delovna mesta inšpektorjev za reševanje pritožb. Inšpektorji med drugim nastopajo v vlogi poročevalcev in zberejo vsa potrebna obvestila v zvezi s pritožbo. Sestavijo tudi poročilo in nato nastopajo kot poročevalci na seji senata. Z novostjo bi zadevo poenostavili, kajti v primerih, ko pritožba vsebuje tudi utemeljene razloge za sum storitve uradno pregonljivih KD, bi pritožbeni postopek prav tako vodil vodja organizacijske enote.

Predlog čistopisa III. odstavka 28. člena ZPol:

»V primeru, da se pritožnik ali policist ne strinjata ali ne soglašata z ugotovitvami vodje organizacijske enote policije, lahko v 8 dneh ugovarjata na Ministrstvo za notranje zadeve. Reševanje pritožb na ministrstvu se izvaja v senatih, ki jih sestavljajo trije člani, in sicer pooblaščenec ministra in dva predstavnika javnosti. Predstavnike javnosti, ki sodelujejo pri reševanju pritožb nad delom policistov, na predlog lokalnih skupnosti, organizacij civilne družbe, organizacij strokovne javnosti in nevladnih organizacij z območja posamezne policijske uprave imenuje in razrešuje minister za dobo štirih let z možnostjo ponovnega imenovanja«.

V nadaljevanju je dodan tekst: »Pritožnik in policist lahko na rešitev v 8 dneh ugovarjata na ministrstvo za notranje zadeve«. S tem je zagotovljena neodvisna II. stopnja, prav tako je izenačen položaj pritožnika in policista, saj se z ugotovitvami vodje organizacijske enote včasih ne strinja tudi policist. S tem bi se policistu v postopku priznal položaj stranke v postopku z vsemi pravicami in dolžnostmi. Pritožba se obravnava izven policije v senatu. V pravilnik pa bi sodil tudi tekst, da senat sprejema odločitve soglasno s konsenzom, s čimer bi se izognili raznim špekulativnim odločitvam članov senata. V nadaljevanju predlaga črtanje teksta: »Predstavnike

javnosti, ki sodelujejo pri reševanju pritožb nad delom delavcev policije na generalni policijski upravi, na predlog organizacij civilne družbe, organizacij strokovne javnosti in nevladnih organizacij imenuje in razrešuje minister«. Namesto črtanega teksta bi bilo potrebno dodati: »Predstavnike javnosti, ki sodelujejo pri reševanju pritožb nad delom policistov, na predlog lokalnih skupnosti, organizacij civilne družbe, organizacij strokovne javnosti in nevladnih organizacij z območja posamezne policijske uprave imenuje in razrešuje minister za dobo štirih let z možnostjo ponovnega imenovanja«. Črtati je potrebno tekst: »nad delom delavcev policije« in ga nadomestiti s tekstom: »... nad delom policistov«, saj izraz delavec policije pomeni tudi reševanje pritožb podanih zoper osebe, ki nimajo statusa policista (strokovno-tehnično osebje).

Predlog čistopisa IV. odstavka 28. člena ZPol:

»Postopek reševanja pritožbe na ministrstvu se zaključi s posredovanjem odgovora pritožniku in policistu v 60 dneh od podanega ugovora. Z odgovorom je pritožbeni postopek zaključen, pritožnik in policist pa imata na razpolago še vsa pravna in druga sredstva za varstvo svojih pravic in svoboščin«.

V tem odstavku bi bilo potrebno črtati tekst: »zaključka postopka pri vodji organizacijske enote policije« in ga zamenjati s tekstom: »v 60 dneh od podanega ugovora«. S tem bi podaljšali rok za rešitev pritožbe v senatu za pritožbe s 30 na 60 dni.

Predlog čistopisa V. odstavka 28. člena ZPol:

»Podrobnejši postopek reševanja pritožb predpiše minister«, kot je to že določeno v sedaj veljavnem ZPol.

S predvideno novostjo bi se pritožbeni postopek spremenil tako, da bi se začel in končal na I. stopnji pri vodji organizacijske enote policije, pritožbe in postopki se ne bi ločili na pritožbe, iz katerih je razbrati indice uradno pregonljivega KD in na tiste, iz katerih indicev ni razbrati. V kolikor pritožnik ali udeleženi policist s postopkom ne bi bila zadovoljna, bi imela možnost podaje ugovora na II. stopnjo, kjer bi se pritožba reševala v senatu za pritožbe. S tem bi v postopku reševanja pritožbe izenačili oba udeleženca. Postopek bi se na I. stopnji začel in končal v policiji (sedaj je odgovornost za pravilno vodenje postopka med policijo in MNZ neločljiva), zmanjšali bi stroške in povečali učinkovitost postopka. Postopek pri vodji organizacijske enote bi imenovali postopek na I. stopnji, postopek v senatu za pritožbe pa postopek na II. stopnji. Končni cilj

obravnave pritožb na II. stopnji je, da država z zakonodajo za vse javne uslužbence ustanovi skupni senatni organ za obravnavo pritožb pri Vladi Republike Slovenije.

S spremembo 28. člena ZPol bi bilo potrebno posledično spremeniti obstoječi pravilnik, saj je kar nekaj pravnih praznin, ki so zapolnjene s pisnimi usmeritvami, okrožnicami in ustnimi napotili. Pri tem je potrebno upoštevati dejstvo, da se ne sme preveč posegati v obseg sprememb, saj bi pristojna služba pri vladi zahtevala izdajo novega pravilnika, kar pa bi se časovno preveč zavleklo. Ob upoštevanju tega dejstva policija spremembe razvršča v dve kategoriji, in sicer v "nujne spremembe" in "predlog nadaljnjih sprememb". V predlogu osnutka so zajete tudi spremembe, ki so bile na SNPPP GPU pripravljene že 10. aprila 2008 in se nanašajo na 3., 8., 23. in 25. člen. V 1. in 8. členu so bile naknadno opravljene še manjše korekcije glede na ostale vsebinske spremembe. Vse predlagane spremembe v ničemer neposredno ne posegajo in spreminjajo določbe, ki so vezane na sejo senata oziroma delo Sektorja za pritožbe.

S predlogom bi bilo potrebno v vseh členih pravilnika (kjer je omenjen) črtati pojem "pomiritveni postopek", saj ga 28. člen ZPol nikjer ne imenuje in je bil uveden s spremembo pravilnika iz leta 2005. Ravno zato je ta pojem uporabljen samo v določenih členih in je v nekaterih delih v nasprotju z vsebino in pomenom. Glede na način ureditve pritožbenega postopka je primernejši pojem "postopek reševanja pritožbe pri vodji organizacijske enote".

V zadnjem odstavku 12. člena pravilnika je potrebno tekst: »Obvestilo se pošlje pritožniku, generalni policijski upravi«, dopolniti še z besedama »policijski upravi« in nato nadaljevati: »In enoti, ki je zaključek postopka predlagala«. PU mora biti seznanjena z zaključnim poročilom, saj le tako lahko izvaja nadzorno funkcijo in opravi vnos pritožbe v evidenco. Sedaj je bila zadeva urejena z dodatnimi usmeritvami.

V drugi alineji prvega odstavku 13. člena bi bilo potrebno za tekstom »uslužbenec ministrstva«, črtati besedo »ali policije«. V nadaljevanju bi se stavek zaključil s tekstom: »Ali trajno s sklepom imenuje minister«, nadaljnji tekst »predstavnike policije« pa bi bilo potrebno črtati. Pojem pomiritveni postopek je že obrazložen v 3. členu. Policija poročevalcev v skladu s predvidenimi spremembami ne bo več potrebovala. Poročevalci bodo vodje organizacijske enote ali od njih pooblaščenici policisti, ki so pritožbe reševali. V kolikor pa bo pooblaščenec ministra odredil poročevalca, ga bo v skladu s spremembo 25. člena odredil iz vrst ministrstva.

S spremembo 14. člena bi poenostavili postopek vabljenja policista in procesna opravila v zvezi s pisanjem zapisnika. Vabljenje policista je trenutno enako vabljenju pritožnika (20. člen pravilnika) na obravnavo pritožbe pri vodji organizacijske enote. Policista bi vabili pisno ali ustno, da se izjasni o pritožbi. Vodji organizacijske enote ne bi bilo potrebno več pisati zapisnika o razgovoru s policistom, zoper katerega je vložena pritožba, namesto tega bi napisal uradni zapis, katerega bi podpisal samo vodja organizacijske enote. S tem bi se poenostavila možnost pridobitve izjave od policista, ki tako ne bo več vezana na uradne prostore ter takojšnjo izdelavo pisnega akta v zvezi s tem.

Kot navaja Klarič (2008, 10–11), je potrebno postopku s pritožnikom nameniti vso pozornost. Taki osebi moramo nameniti vso pozornost, si vzeti potreben čas, se z njo pogovoriti, pojasniti določene predpise, zakonodajo, skratka poskusiti razrešiti nastali problem. Po potrebi bi zraven pritožnika povabili tudi policista, ki je vodil sporni postopek. Že v tej fazi bi soočili nezadovoljnega občana in policista. Vsaj v polovici primerov bi na tak način razrešili nastali problem, pritožnik bi bil zadovoljen s pojasnilom, opravičilom, imel bi občutek, da smo se rešitvi nastale situacije posvetili. V nadaljevanju pa bi se s tem izognili vodenju formalnega postopka reševanja pritožbe na I. stopnji. Po moji oceni je to "pomiritveni postopek", s katerim razrešimo problem še pred podajo pritožbe.

Prav je, da se s spremembo 20. člena policista obvezno povabi na obravnavo pritožbe pri vodji organizacijske enote, saj se mu s tem zagotovi glede sodelovanja v pritožbenem postopku enaka možnost kot pritožniku. Mnenja sem, da ni pravilno zapisano, da se mora policist »obvezno« udeležiti tega postopka, saj pravilnik ne predvideva sankcije, prav tako je to obveznost v praksi večkrat težko zagotoviti. Takšna prisila zoper policista ne učinkuje pozitivno, temveč kvečjemu doseže nasprotni učinek.

Glede spremembe 22. člena sem mnenja, če bi bila pritožba uspešno rešena pri vodji organizacijske enote, zapisnika o obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote ne bi bilo potrebno poslati Sektorju za pritožbe.

Prav tako policija predlaga spremembo prvega stavka 40. člena, ki govori o nadzoru nad reševanjem pritožb pri vodji organizacijske enote, kjer bi črtali tekst »pristojna notranja organizacijska enota ministrstva«. Tekst bi se nadaljeval: »Generalna policijska uprava in policijska uprava«. Nadzor nad reševanjem pritožb pri vodji organizacijske enote bi opravljala

izključno GPU in PU. MNZ bi lahko opravil nadzor nad delom policije v skladu s Pravilnikom o usmerjanju in nadzoru policije.

V postopku bi bilo potrebno opredeliti tudi, katera določila ZUP-a se v pritožbenem postopku uporabljajo subsidiarno, kot je to podobno določeno v Pravilniku o reševanju pritožb v carinski službi. V pravilniku je subsidiarna uporaba ZUP-a določena v drugem odstavku 3. člena, kjer je navedeno: »Za vprašanja postopka, ki niso urejena s tem pravilnikom, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek«. Podobno bi bilo lahko urejeno s spremembami Pravilnika o reševanju pritožb. Glede uporabe ZUP-a mislim na opredelitev razlogov in postopek izločitve vodje organizacijske enote, poročevalca in članov senata, saj se sedaj subsidiarno uporablja 35. člen ZUP-a, ki v tem členu določa absolutne izločitvene razloge. Prav tako bi bilo potrebno opredeliti način vročanja v tujino. Predlagam, da se pisanja v tujino vroča skladno z 92. členom ZUP, ne pa po diplomatski poti, saj je diplomatska pot dolgotrajna in draga. Vrnjena podpisana mednarodna poštna vročilnica pa služi kot dokazilo o vročitvi. Za vročitev po diplomatski poti se zahteva, da mora biti spis, ki naj bi se vročil določeni osebi v tujini, preveden v jezik zaprosene države, ki ga opravi in potrdi sodni tolmač. Dopolniti bi bilo potrebno določilo pravilnika v tistem delu, ki govori o obveznosti podpisa zapisnika seje senata s strani poročevalca skladno z 78. členom ZUP. Glede na to, da v ZPol in pravilniku ni nikjer določeno ravnanje z vloženimi pritožbami, ki so napisane v tujem jeziku in so pogosto naslovljene na policijsko postajo, katere policist je imel postopek s pritožnikom, predlagam, da je potrebno opredeliti, ali se v teh primerih pisanje, napisano v tujem jeziku, da prevesti na stroške službe ali se poda zahteva za dopolnitev vloge ob spoštovanju subsidiarne uporabe določil 67. člena ZUP, ki govori o ravnanju z nepopolno vlogo. Po sedaj veljavni zakonodaji ni v nobenem pravnem aktu, ki določa potek pritožbenega postopka, precizno določeno ravnanje prejemnika take pritožbe, vodje organizacijskih enot pa se s to problematiko vse pogosteje srečujejo. Uporabljajo se ustna napotila, da je potrebno vsako vlogo prevesti, ker s tem organ dobi povratno informacijo o kvaliteti opravljenega dela in pripombi glede "opravljene storitve". Pri tem pa se ne spoštuje ustave, ki v 11. členu govori o uporabi slovenskega jezika na območju Republike Slovenije, razen na območjih, kjer živi italijanska in madžarska narodna skupnost, in določil 67. člena ZUP, ki govori o nepopolni vlogi, v kolikor je napisana v tujem jeziku.

Menim, da bi bilo potrebno v zakonodaji urediti obravnavanje pritožb v primeru, ko pritožnik med postopkom umre. Po mojem mnenju v takšnih primerih ni ustrezna subsidiarna uporaba ZUP-a, ki v 50. členu govori, da se postopek nadaljuje tudi, če stranka umre in gre v postopku za

pravico, obveznost ali pravno korist, ki lahko preide na naslednike. S to določbo so določeni pogoji za nadaljevanje in ne za zaustavitev postopka.

Mnenja sem, da bi bilo potrebno ob spremembah in dopolnitvah pravilnika predpisati tudi kriterije za imenovanje predstavnikov javnosti, saj splošno znano dejstvo, da gre za osebe vredne zaupanja, ne zadostuje. Prav tako bi bilo potrebno pri predstavnikih javnosti nadgraditi poznavanje zakonodaje s področja reševanja pritožb in zakonodaje, s katero se srečujejo pri obravnavanju pritožb v senatu.

Ne nazadnje bi morala država v bližnji prihodnosti razmisliti, da bi zaradi zagotovitve ustavne pravice enakosti pred zakonom bili v pritožbenih postopkih na II. stopnji enako obravnavani vsi javni uslužbenci, in ne samo tisti, ki pri delu izvršujejo posebna pooblastila. Ker bi bilo v začetku delovanja težje zagotoviti prostore za delovanje skupnega senatnega organa, za katerega predlagam, da bi bil ustanovljen pri Vladi po vzoru Komisije za pritožbe iz delovnega razmerja ali kot je ustanovljen Specializirani oddelek pri Ministrstvu za pravosodje, bi v začetku skupni senatni organ za obravnavo vseh pritožb zoper javne uslužbenke, ki niso bile uspešno rešene na I. stopnji, deloval ločeno tako, kot je to urejeno s sedaj veljavno zakonodajo. Čez čas, morda v obdobju dveh let, pa bi bili za delo pridobljeni skupni prostori. Senatne obravnave bi bile izključno na sedežu skupnega senatnega organa v Ljubljani. Kadrovski potencial v MNZ in policiji, ki je organ v sestavi MNZ, je zagotovljen. Potrebno bi bilo le vzpodbuditi interesente za zasedbo prostih delovnih mest, tako iz DPDVN kot iz policije, za obravnavo pritožb, ki bi bile podane zoper javne uslužbenke MNZ, da bi lahko v primeru ustanovitve skupnega senatnega organa takoj zapolnili prosta delovna mesta.

Že dejstvo, da je z obstoječim načinom reševanja pritožb zoper policiste zadovoljnih v veliki ali zelo veliki meri 60,4 odstotka anketiranih, sem mnenja, da je potrebno pravilnik le dopolniti, ni pa potrebe po izdaji novega pravilnika. V letu 2008 je bilo podanih 373 pritožb zoper policiste, od tega je bilo pri vodji organizacijske enote uspešno rešenih 226 pritožb, kar predstavlja 65 odstotkov. 147 pritožb pa ni bilo uspešno rešenih, kar predstavlja 35 odstotkov. Odstopljene so bile v obravnavo senatu za pritožbe. Na senatni obravnavi je bilo ugotovljeno, da je od 147 pritožb utemeljenih 18 pritožb. Senat je poleg 147 neuspešno rešenih pritožb pri vodji organizacijske enote obravnaval še 82 pritožb, iz katerih je bilo razbrati sum storitve KD. Od skupnega števila 229 obravnavanih pritožb je bilo 28 pritožb utemeljenih, kar znaša 12,2 odstotka. Od 82 podanih pritožb zaradi suma storitve KD je bilo 10 pritožb utemeljenih. V

primerjavi z letom 2007 je bilo zoper policiste v letu 2008 podanih 67 pritožb več, kar predstavlja dvig vloženih pritožb za 21,9 odstotka.

Glede na to, da je trenutna zakonodaja, ki se nanaša na delo senata za pritožbe, urejena tako, da mora vodja senata voditi posamezno sejo senata izven Ljubljane v prostorih posamezne PU, je vsaka pot izven Ljubljane povezana z veliki materialnimi stroški in izgubo časa. Zato se zavzemam, da bi bilo potrebno čimprej, dokler ne bi ustanovili skupnega senatnega organa, spremeniti tekst člena, na podlagi katerega bi se seje senata za pritožbe odvijale izključno na sedežu Sektorja za pritožbe v Ljubljani. S tem pa bi moral pritožnik stroške prihoda na obravnavo plačati sam, saj bi štelo, da si je povzročil nepotrebne stroške sam, v kolikor bi bila pritožba neupravičena. Do njih pa bi bil upravičen samo v primeru utemeljene pritožbe.

9 ZAKLJUČEK

Pritožbeni postopek predstavlja eno izmed oblik nadzora nad policijo s strani javnosti. Gre za kontrolo, ki prihaja od zunaj. Pomembno je, da državljski nadzor skupaj z ostalimi oblikami kontrole, tako zunanje kot notranje, tvori funkcionalni sistem nadzora nad policijo. Pretirana kontrola lahko bržkone onemogoči učinkovitost policije, pomanjkanje produktivnega nadzora pa po drugi strani pripelje do prekoračitve pooblastil, kršenja človekovih pravic in do samovolje v policiji. Cilj policijskega delovanja je ravno v njihovem zagotavljanju, varovanju in preprečevanju njihovih kršitev.

V večini držav na svetu velja pravilo, da policija sprejme pritožbo nad ravnanjem svojih uslužbencev, nato pa pristojne službe to pritožbo preverijo. Na podlagi ugotovitev oziroma rezultata tako imenovane notranje preiskave se nato v policiji tudi odločijo o ukrepu oziroma o kazni, če preiskava ali postopek preverjanja pokaže, da je policist ravnal nepravilno, nestrokovno ali celo nezakonito. Državljski nadzor nad policijo pa je mogoče razumeti kot obliko zunanjega nadzora nad policijo, predvsem v procesu oziroma obliki sodelovanja javnosti pri reševanju pritožb.

Obstoječa ureditev pritožbenega postopka pri nas omogoča, da od 29. novembra 2000 na podlagi takrat veljavnega Navodila o reševanju pritožb pri odločanju o utemeljenosti pritožb aktivno sodelujeta predstavnik javnosti. Z uveljavitvijo Pravilnika o reševanju pritožb, ki se je pričel uporabljati 27. februarja 2004, pa se je obravnavanje pritožb, ko postopek pri vodji organizacijske enote ni bil uspešno zaključen, preneslo iz Policije na Ministrstvo za notranje zadeve. Glede na to, da je odločanje o pritožbah preneseno iz Policije na MNZ, pa se večkrat pri ljudeh in nevladnih organizacijah pojavlja dvom, ali je v pritožbenem postopku dosežene večja stopnja objektivnosti ali ne. Pojavlja se tudi dilema, ali ljudje sploh ločujejo med policijo in ministrstvom in ali s takim postopkom res bistveno prispevamo k objektivnosti postopka, saj je minister nadrejen policiji in s tem posledično odgovoren za njeno delo in ugled. Vsekakor pa je dober korak k večanju državljskega nadzora nad delom policije v sestavi senata, kjer za razliko od Navodila o reševanju pritožb, kjer je sodeloval le eden predstavnik javnosti, po uveljavitvi Pravilnika o reševanju pritožb, sodelujeta v senatu dva predstavnika javnosti, ki enakopravno sodelujeta pri odločanju in imata v odnosu do uslužbenca ministrstva prevladujočo vlogo.

V opravljene analizi vrnjenih vprašalnikov ni bilo zaznati razlik med predstavniki javnosti, ki so na senatu za pritožbe v letu 2009 do oddaje anketnega vprašalnika sodelovali enkrat, dvakrat ali trikrat. Pri predstavnikih javnosti, ki so na sejah senata sodelovali večkrat, ni bilo ugotovljeno, da bi zaradi tega ugodneje ocenili reševanja pritožb v policiji.

Kot sem opisal v magistrskem delu, bi bilo potrebno v prihodnosti ustanoviti skupni senatni organ za obravnavo pritožb na drugi stopnji. Podrobnejša opredelitev sestave organa in način delovanja ter ostale opredelitve pa je zaradi še do sedaj neobdelanega področja, tematika za samostojno magistrsko delo. Dejansko je zaradi zagotovitve ustavne pravice enakosti pred zakonom potrebno zagotoviti vsem javnim uslužbencem enako obravnavo pritožb in ne samo tistim, ki pri delu izvršujejo posebna pooblastila. Zavedam pa se, da bi bilo v predlagani način obravnave pritožb zaradi specifičnega dela zelo težko vključiti zdravnike, katerih pritožbe obravnava Zdravniška zbornica.

Upam, da bodo predstavljene ugotovitve in moja razmišljanja, katere sem preveril in podkrepil z izkušnjami uslužbenca SNPPP SGDP Jerneja Klariča, ki se s tovrstno problematiko profesionalno ukvarja zadnjih 18 let, pri snovalcih politik na DPDVN MNZ, naletele na plodna tla. Spreminjanje ureditve pritožbenega postopka je zahtevno opravilo, ki pa ne dopušča prepogostega spreminjanja zakona in podzakonskih aktov.

10 LITERATURA IN VIRI

10.1 KNJIGE, PUBLIKACIJE IN ČLANKI

1. Anžič, Andrej. 1997. Nadzorstvo kot oblika in vsebina odnosov med državnim in zasebnim varstvom. *Zbornik strokovno znanstvenih razprav*. Ljubljana. Visoka policijsko-varnostna šola: 67–85.
2. Anžič Andrej in Gaber Marija. 2004. Pritožbe - sredstvo za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin v predkazenskem postopku. *Zbornik 5. slovenski dnevi varstvoslovja (elektronski vir)*, ur. Branko Lobnikar, 184–193. Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
3. Bavcon, Ljubo. 1992. *Človekove pravice in temeljne svoboščine v novi ustavi Republike Slovenije*, 42–48. Ljubljana: Pravna fakulteta, Društvo za ustavno pravo Slovenije.
4. Brezovšek, Marjan. 1994. Večrazsežnost človekovih pravic in dolžnosti. *Teorija in praksa* 31 (3–4): 394–395.
5. --- 1998. Politični sistem in temeljne človekove pravice. V *Človekove pravice in svoboščine v tranziciji: primer Slovenije*. ur. Milan Zver, 47–67. Ljubljana: Državni svet Republike Slovenije in Urad varuha človekovih pravic.
6. Butala, Aleš. 2002. Vzpostavljanje učinkovitih pritožbenih poti. *MNZ: Praksa* 2 (6): 31–37.
7. Ferligoj, Anuška. 1995. *Osnove statistike na prosojnicah*, 1. izdaja, ponatis, Ljubljana: samozaložba Z. Batagelj, Fakulteta za družbene vede.
8. Gaber, Marija. 2002. Pritožbe na postopke policistov. *Pravna praksa* 19: 30.
9. Goldsmith. Andrew J. 1988. New directions in police complaints procedures: Some conceptual and cooperative departures. V *Police Studies*, 11.1, 60–71.
10. Gorenak Vinko, Lobnikar Branko in Alojz Senčar. 2003. *Delo pritožbenih senatov - stališča članov: raziskovalno poročilo*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
11. Gorenak Vinko in Lobnikar Branko. 2004. Reševanje pritožb zoper delo policistov: analiza dela pritožbenih senatov. Ljubljana: *Varstvoslovje* 6 (3): 207–215.
12. GPU MNZ. 2002 Organizacija in pristojnosti služb za pritožbe in notranjo varnost v tujih policijah. *Praksa* VI (I): 17–23. Ljubljana: MNZ.
13. --- MNZ. 2003. *Predlog Pravilnika o reševanju pritožb - pripombe policije*, šifra 2021-4-009/193-06-2003 (30. oktober 2003).
14. --- MNZ. 2004. *Katalog standardov policijskih postopkov* (marec 2004).
15. --- MNZ. 2006a *Pritožbe - Strokovno navodilo za vodenje evidence*, št. 1000-51/2006/4 (202-2) (15. maj 2006).

16. --- MNZ. 2006b. *Obravnavanje vpisov v knjigo pripomb in pohval - obvestilo*, št. 007-797/2006/17 (202-2) (13. december 2006).
17. --- MNZ. 2006c. *Pritožbe: Priročnik za uporabo aplikacije*, št. 3821-1/2006/5 (7. junij 2006).
18. --- MNZ. 2006d. *Reševanje pritožb, delovne usmeritve – prečiščeno besedilo*, št. 007-797/2006/15 (202-2) (13. december 2006).
19. --- MNZ. 2006e. *Ugotovljene nepravilnosti in pomanjkljivosti v pritožbenih postopkih - obvestilo*, št. 007-797/2006/12 (202-2) (28. november 2006).
20. --- MNZ. 2007a. *Strokovno navodilo o uporabi videonadzornih sistemov pri varovanju in nadziranju policijskih objektov, prostorov in okolišev teh objektov*, št. 007-501/2007/21 (283-14) (28. december 2007).
21. --- MNZ. 2007b. *Obravnavanje policistov s strani Specializiranega oddelka v skupini državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala - usmeritve*, št. 024-99/2007/10 (202-1, 2021-1), (30. oktober 2007), številka 024-93/2007/8 (22-13) (22. februar 2008), številka 024-99/2007/28 (202-1) (25. februar 2008).
22. --- MNZ. 2008a. *Spremembe pritožbenega postopka - opomnik*, št. 2600-23/2008/4 (202-2) (29. januar 2008).
23. --- MNZ. 2008b. *Pobuda za spremembo in dopolnitev 28. člena Zakona o policiji*, št. 2600-23/2008/9 (202-2) (10. december 2008).
24. --- MNZ. 2008c. *Pravna pomoč policistom – obvestilo*, št. 2601-11/2008/1 (2021-1) (12. februar 2008).
25. --- MNZ. 2008d. *Reševanje pritožb pri vodji organizacijske enote – delovne usmeritve*, št. 2600-237/2006 (202-2).
26. Grilc, Boris in Zajc, Tanja. 2006. Ugotovitve, ki izhajajo iz utemeljenih pritožb in s svojo vsebino najbolj posegajo v kršitve človekovih pravic ali svoboščin ter novosti pravilnika o reševanju pritožb zoper policiste. *Zbornik 7. slovenski dnevi varstvoslovja (elektronski vir)*. ur. Branko Lobnikar, 669–678. Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
27. Home Office. 2004. *Complaints Against Police: Framework for a New System*. Točka 27. V *Nadzor nad policijo in reševanje pritožb zoper njeno delo*, 140. Ljubljana: Društvo Amnesty International Slovenije.
28. Kečanović, Bečir. 2003. Uravnotežen nadzor nad policijo. *Pravna praksa* 22 (29): 9–10.
29. --- Bečir. 2004. Demokratična kontrola policije. *Zbornik 5. slovenski dnevi varstvoslovja (elektronski vir)*. ur. Branko Lobnikar, 1011. Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
30. Klarič, Jernej. 2001. Novo reševanje pritožb. *Policija: Varnost* 51 (5): 4–6.

31. --- Jernej. 2002. Navodilo za reševanje pritožb: ugotavljanje pomanjkljivosti iz prakse in napotila za nadaljnje delo. GPU: *Praksa* 6 (2): 67–79.
32. --- Jernej. 2007. *Pritožbena praksa: Gradivo - opomnik za izobraževanje inšpektorjev. Gotenica*. GPU, št. 007-797/2006/17 (202-2) (13. december 2006).
33. --- Jernej. 2008. *Reševanje pritožb pri vodji organizacijske enote: Opomnik za nadaljnje delo*. GPU (18. oktober 2008).
34. Koderman Vesna in Žaberl Miroslav. 2006. Pritožbe zoper policiste - analiza primerov, rešenih v pomiritvenem postopku. *Zbornik 6. slovenski dnevi varstvoslovja (elektronski vir)*. ur. Branko Lobnikar, 711–719. Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
35. Kovač, Jožef in Murtič, Sašo. 2006. Uporaba pravil mediacije pri vodenju pomiritvenega postopka kot dela pritožbenega postopka po 28. členu Zakona o policiji. *Javna uprava* 42 (1): 113–124.
36. Marinkovič, Drago. 2004a. Nov postopek reševanja zaradi ravnanja policistov. *Policija: Varnost* 53 (1–3): 4–6.
37. --- 2004b. Večja vloga civilne družbe: nov način reševanja pritožb zoper policiste. *Slovenska uprava* 4 (3): 34–36.
38. --- 2005. Reševanje pritožb zoper policiste. *Zbornik 6. slovenski dnevi varstvoslovja (elektronski vir)*. ur. Branko Lobnikar, 1–12. Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
39. --- 2006a. Spremembe postopka o reševanju pritožbe zoper policiste. *Policija: Varnost* 54 (1): 15–16.
40. --- 2006b. Vloga priče v postopku reševanja pritožb zoper policiste. *Pravna praksa* 25 (36): 21.
41. MNZ DPDVN. 2004a. *Usmeritve za izvajanje novega pritožbenega postopka in obrazce - pošiljamo*, št. 143-1-012-1/2004 (15. april 2004).
42. --- DPDVN. 2004b. *Usmeritve za reševanje pritožb zoper policiste*, št. 143-1-012-1/ 2004/2 (27. maj 2004).
43. --- DPDVN. 2005. *Spremembe pravilnika o reševanju pritožb*, št. 016-1/2005 (143-01) (27. december 2005).
44. --- DPDVN. 2008. *Ugotovitve pri preverjanju pritožbenih zadev - obvestilo*, št. 2600-627/2008/3 (143-8) (18. september 2008).
45. Murtič, Sašo. 2006a. Sodelovanje predstavnikov lokalne skupnosti pri reševanju pritožb po 28. členu Zakona o policiji. Ljubljana. V: *Lex localis: Revija za lokalno samoupravo* 4 (4): 49–57.
46. Murtič, Sašo. 2006b. Nekatera pojasnila o reševanju pritožb po 28. členu Zakona o policiji. Ljubljana: *Varstvoslovje* 8 (2): 140–144.

47. Naglič, Metka. 2004. Reševanje pritožb zoper policijo. *Pravna praksa* 23 (36): 38.
48. Phillips, Emma in Trone, Jennifer. 2002. *Building Public Confidence in Police Through Civilian Oversight*. New York: Vera Institute of Justice.
49. *Police Review*. 2004. Highs and lows, 22–24, (19. marec).
50. PU Krško. *Reševanje pritožb na postopke policistov, opozorilo in pojasnilo - pošiljamo*, št. 2600-40/2008/2 (3D12-02) (9. oktober 2008).
51. Rover, Cees de. 2002. *Služimo in varujemo: človekove pravice in humanitarno pravo za policijo in varnostne sile*. Ženeva: Mednarodni odbor rdečega križa.
52. Sencio, William J. 1993. Razreševanje pritožb. Prevod Danica Hanžič. V *Revija Policija* 13 (6): 519–524.
53. Terrill, Richard J. 1998. Državlanski nadzor nad policijo: razvoj na zahodu. V *Proučevanje in primerjalni vidiki policijske dejavnosti v svetu*, ur. Milan Pagon in Andrej Anžič, 50–60. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
54. Varuh človekovih pravic RS. *Letno poročilo 2008*. Ljubljana (30. junij 2009).
55. Vindiš, Simon. 2004. *Dileme normativne ureditve pravice do pritožbe in postopka reševanja pritožb zoper Policijo*. Ljubljana: Dignitas 23-24: 138–149.
56. Walker, Samuel. 2001. *Police Accountability: The Role of Citizen Oversight*. Belmont: Wadsworth.
57. Zidar, Katarina. 2003. *Poslanstvo in delovanje Amnesty International na področju policije in človekovih pravic*. GPU: *Praksa* 7 (2): 49–52.
58. Zidar, Katarina. 2004a. *Državlanski nadzor nad policijo - priporočila za Slovenijo: Nadzor nad policijo in reševanje pritožb zoper njeno delo*. Ljubljana: Amnesty International Slovenije.
59. Zidar, Katarina. 2004b. Državlanski nadzor nad policijo - predlogi za Slovenijo. *Zbornik 5. slovenski dnevi varstvoslovja*. ur. Branko Lobnikar, 498–507. Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.

10.2 PRAVNI PREDPISI

1. *Evropski kodeks policijske etike*. 2003. Priporočilo Rec. (2001). Policija.
2. *Kazenski zakonik (KZ-1)*. Ur. I. RS 55/2008 (4. junij 2008), 66/2008-popr. (1. julij 2008).
3. *Kodeks policijske etike*. 1992. Policija.
4. *Kodeks policijske etike*. 2008. Policija (9. oktober 2008).

5. *Kodeks ravnanja javnih uslužbencev*. Ur. l. RS 8/2001 (2. februar 2001).
6. *Navodilo o reševanju pritožb občanov, organizacij združenega dela in drugih organizacij zoper postopke miličnikov*. 1976. RSNZ, št. 21/5-S-22/40-B-47/76 (26. junij 1976).
7. *Navodilo o načinu reševanja pritožb občanov, organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti zoper postopke delavcev milice*. 1987. RSNZ, št. 21/5-3/3-S-2240-B-1/87 (22. april 1987).
8. *Navodilo o reševanju pritožb zoper pooblašcene uradne osebe organov za notranje zadeve*. 1992. MNZ, št. 0001/5-1-S-16/85-92 (27. november 1992).
9. *Navodilo o spremembah in dopolnitvah navodila o reševanju pritožb zoper pooblašcene uradne osebe organov za notranje zadeve*. 1997. MNZ, št. 0001/5-1-009/111-97 (oktober 1997).
10. *Navodilo za reševanje pritožb - usmeritve za delo*. 2000. GPU, št. 0202/P-4-S-005/2-2000/6 (19. december 2000).
11. *Navodilo o reševanju pritožb*. Ur. l. RS 103/2000 (14. november 2000).
12. *Pravilnik o policijskih pooblastilih*. Ur. l. RS 40/2006 (14. april 2006), 56/2008 (6. junij 2008).
13. *Pravilnik o poravnavanju v kazenskih zadevah*. Ur. l. RS 114/2004 (2. oktober 2004).
14. *Pravilnik o reševanju pritožb*. Ur. l. RS 1/2004 (9. januar 2004), 117/2005 (23. december 2005), 111/2006 (27. oktober 2006).
15. *Pravilnik o reševanju pritožb v carinski službi*. Ur. l. RS 40/2005 (21. april 2005).
16. *Pravilnik o usmerjanju in nadzoru policije*. Ur. l. RS 97/2004 (3. september 2004).
17. *Pravilnik o zagotavljanju pravne pomoči policistom*. Ur. l. RS 72/2009 (2. oktober 2009).
18. *Uredba o načinu poslovanja organov javne uprave s strankami*. Ur. l. RS 22/2001 (29. marec 2001), 81/2003 (18. avgust 2003).
19. *Uredba o sodelovanju državnega tožilstva in policije pri odkrivanju in pregonu storilcev kaznivih dejanj*. Ur. l. RS 52/2004 (10. maj 2004).
20. *Uredba o upravnem poslovanju*. Ur. l. RS 20/2005 (3. marec 2005), 106/2005 (25. november 2005), 86/2006 (11. avgust 2006), 32/2007 (10. april 2007), 63/2007 (13. julij 2007), 31/2008 (28. marec 2008).
21. *Ustava Republike Slovenije*. 1991. Ur. l. RS 33I/1991-I (25. junij 1991), 42/1997 (17. junij 1997), 66/2000 (26. julij 2000), 24/2003 (7. marec 2003), 69/2004 (24. junij 2004), 68/2006 (30. junij 2006).
22. *Zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah*. Ur. l. SRS 47/1972 in 23/1976.

23. *Zakon o državnem tožilstvu (ZDT-UPB1)*. Ur. l. RS 14/2003 (13. februar 2003), 14/2007 (16. februar 2007), 40/2007 (7. maj 2007).
24. *Zakon o javnih uslužbencih (ZJU-UPB3)*. Ur. l. RS 63/2007 (13. junij 2007).
25. *Zakon o kazenskem postopku (ZKP-UPB4)*. Ur. l. RS 32/2007 (10. april 2007), 68/2008 (8. julij 2008).
26. *Zakon o notranjih zadevah*. Ur. l. RS 13/1967.
27. *Zakon o notranjih zadevah*. Ur. l. SRS 47/1972.
28. *Zakon o notranjih zadevah*. Ur. l. RS 28/1980, 38/1988, 27/1989, 8/1990, 19/1991, 4/1992 (22. januar 1992), 58/1993 (13. oktober 1993), 87/1997 (27. december 1997).
29. *Zakon o policiji (ZPol-UPB6)*. Ur. l. RS 107/2006 (17. oktober 2006).
30. *Zakon o pravdnem postopku (ZPP-UPB3)*. Ur. l. RS 73/2007 (13. avgust 2007).
31. *Zakon o prekrških (ZP-1-UPB4)*. Ur. l. RS 4/2007 (12. januar 2007), 17/2008 (19. februar 2008), 21/2008 (29. februar 2008), 108/2009 (28. december 2009).
32. *Zakon o ratifikaciji konvencije proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju*. Mednarodne pogodbe št. 7. Ur. l. RS 24/1993 (14. maj 1993).
33. *Zakon o ratifikaciji konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin*. Mednarodne pogodbe št. 7. Ur. l. RS 33/1994 (13. junij 1994).
34. *Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP-UPB2)*. Ur. l. RS 24/2006 (7. marec 2006), 126/2007 (31. december 2007), 65/2008 (30. junij 2008).
35. *Zakon o tajnih podatkih (ZTP-UPB2)*. Ur. l. RS 50/2006 (16. maj 2006).
36. *Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1-UPB1)*. Ur. l. RS 94/2007 (16. oktober 2007).
37. *Zakon o zunanjih zadevah (ZZZ-1-UPB1)*. Ur. l. RS 113/2003 (20. november 2003), 76/2008 (25. julij 2008).

10.3 INTERNETNI VIRI

1. Gil-Robles, Alvaro. 2003. *Poročilo komisarja za človekove pravice o njegovem obisku v Sloveniji: v obravnavo Odboru ministrov in Parlamentarni skupščini Sveta Evrope*. Comm DH (2003) 11. Strasbourg (15. oktober 2003). Dostopno prek: http://www.coe.si/sl/dokumenti_in_publikacije/dokumenti_v_slovenscini/#1304 (23. marec 2009).

2. Gil-Robles, Alvaro. 2006. *Poročilo o spremljanju napredka Slovenije (2003–2005)* Comm DH (2006) 8. Strasbourg (29. marec 2006). Dostopno prek: http://www.coe.si/sl/dokumenti_in_publikacije/dokumenti_v_slovenscini/#1304 (23. marec 2009).
3. DPDVN MNZ. 2008a. *Javni poziv MNZ* (11. januar 2008). Dostopno prek: <http://www.mnz.gov.si/nc/si/splosno/cns/novica/article/12027/5683/> (20. avgust 2008).
4. --- MNZ. 2008b. *Temeljne usmeritve za pripravo srednjeročnega načrta razvoja in dela policije v obdobju 2008–2012*. Dostopno prek: http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/DPDVN/usmeritve/temeljne_usmeritve_2008_2012.doc (11. december 2009).
5. MUP Republike Hrvaške. (2005). *Unutarnji i vanjski nadzor nad policijom*. Dostopno prek: <http://policija.hr/mup.hr/UserDocsImages/Policija%20i%20gradjani.pdf> (20. avgust 2008).
6. *Police Complaints Authority*. 2003. London: Report of the Police Complaints Authority. Dostopno prek: <http://www.ipcc.gov.uk/> (31. avgust 2009).
7. SGDP GPU. 2008a. *Poročilo o reševanju pritožb zoper policiste v letu 2007*. Dostopno prek: <http://www.mnz.gov.si> (20. junij 2008).
8. --- GPU. 2008b. *Sektor za notranje preiskave in pomoč policistom*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/portal/organiziranost/sgdp/snppp/snppp.php> (20. avgust 2008).
9. --- GPU. 2009. *Poročilo o reševanju pritožb zoper policiste v letu 2008*. Dostopno prek: <http://www.mnz.gov.si> (20. junij 2009).
10. *Splošna deklaracija človekovih pravic*. New York. Generalna skupščina Združenih narodov (10. december 1948). Dostopno prek: <http://www.varuh-rs.si/index.php?id=102> (20. februar 2009).
11. Varuh človekovih pravic. *Letno poročilo 2003*. Ljubljana. Dostopno prek: <http://www.varuh-rs.si/index.php?id=452&L=0> (19. januar 2009).
12. Varuh človekovih pravic. *Letno poročilo 2008*. Ljubljana. Dostopno prek: <http://www.varuh-rs.si>. (19. januar 2009).
13. Zakon o policiji. 2000. MUP Republike Hrvaške. Dostopno prek: <http://www.mup.hr/131.aspx> (17. november 2008).

10.4 PREOSTALI VIRI

1. *Leksikoni Cankarjeve založbe*. Pravo. 1984. Ljubljana: Cankarjeva založba.
2. *Leksikoni Cankarjeve založbe*. Pravo. 2003. Ljubljana: Cankarjeva založba.
3. *Veliki splošni leksikon v osmih knjigah*. 1997. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

11 PRILOGE

- PRILOGA A - Indikatorji spremenljivke DOLPRAV
- PRILOGA B - Porazdelitev spremenljivke DOLPRAV
- PRILOGA C - Porazdelitev spremenljivke PJAV
- PRILOGA D - Porazdelitev spremenljivke PSEN
- PRILOGA E - Indikatorji spremenljivke PJAV
- PRILOGA F - Indikatorji spremenljivke PSEN
- PRILOGA G - Spremni dopis predstavnikom javnosti na senatu za pritožbe
- PRILOGA H - Spremni dopis poročevalcem na seji senata
- PRILOGA I - Anketni vprašalnik
- PRILOGA J - Potek pritožbenega postopka

PRILOGA A

Osnovne statistike – DOLPRAV

	N	Min	Max	Srednja vrednost	Standardni odklon
Pravilno je, da pritožbe z elementi KD obravnavajo inšpektorji službe direktorja policijske uprave.	158	1	5	3,32	1,486
Postopek reševanja pritožbe pri vodji organizacijske enote naj nadzira in usmerja policijska uprava.	161	1	5	3,14	1,359
Postopek pri vodji organizacijske enote je glede pisanja zapisnika o obravnavi procesno prezahtevno in ga je potrebno poenostaviti.	160	1	5	3,20	1,340
V primeru uspešno zaključenega postopka pri vodji organizacijske enote bi bilo potrebno napisati samo uradno zabeležko.	163	1	5	3,87	1,213
Zapisnik o obravnavi pritožbe vsebuje vse podatke, na podlagi katerih je mogoče na seji senata odločiti o pritožbi brez ponovne prisotnosti policista.	163	1	5	3,10	1,255
Prisotnost policista na obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote prispeva k uspešni rešitvi pritožbe.	161	1	5	3,52	1,275
Pritožnik pogosto vloži pritožbo, ker se s tem poizkuša izogniti odgovornosti za kršitev zakonodaje.	162	1	5	4,23	,975
Policist bi moral imeti v postopku reševanja pritožbe status stranke v postopku.	162	1	5	3,65	1,306
V primeru, da se policist v nasprotju od pritožnika ne strinja z ugotovitvami v postopku, je pritožbeno zadevo potrebno odstopiti senatu za pritožbe.	160	1	5	3,79	1,324
Pri obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote, le-ta izpraša v zvezi s pritožbo vse osebe, ki bi karkoli vedele v zvezi s pritožbo.	162	1	5	3,98	1,057
Policija pri reševanju pritožbe pri vodji organizacijske enote korektno in pravično prouči vse okoliščine.	162	1	5	3,81	,973
Pri obravnavi pritožbe na senatu mora biti član senata tudi predstavnik sindikata.	163	1	5	2,30	1,415
Skupaj	150				

PRILOGA B

	N	%	Kumulativni %
2 - v manjši meri	4	2,7	2,7
3 - v srednji meri	57	38,0	40,7
4 - v veliki meri	82	54,7	95,3
5 - v zelo veliki meri	7	4,7	100,0
Skupaj	150	100,0	
manjka	14		
Skupaj	164		

PRILOGA C

	N	%	Kumulativni %
3 - v srednji meri	3	4,9	4,9
4 - v veliki meri	52	85,2	90,2
5 - v zelo veliki meri	6	9,8	100,0
Skupaj	61	100,0	
manjka	103		
Skupaj	164		

PRILOGA D

	N	%	Kumulativni %
2 - v manjši meri	1	2,2	2,2
3 - v srednji meri	18	40,0	42,2
4 - v veliki meri	26	57,8	100,0
Skupaj	45	100,0	
manjka	119		
Skupaj	164		

PRILOGA E

Osnovne statistike – PJAV

	N	Min	Max	Srednja vrednost	Standardni odklon
Za sodelovanje v senatu sem se odločil prostovoljno.	69	1	5	4,33	,980
Predstavljena mi je bila vloga in način dela v senatu.	69	2	5	4,14	,944
Predstavnik javnosti na seji senata zagotavlja objektivnost in pravičnost obravnavanja pritožbe.	68	2	5	4,22	,688
Pred obravnavo v senatu sem bil ob prejemu vabila seznanjen s pritožbeno zadevo.	68	2	5	4,35	,806
Moji predlogi v razpravah v senatu se upoštevajo.	68	3	5	4,22	,688
V razpravah na seji senata kot predstavnik javnosti enakopravno sodelujem.	67	2	5	4,28	,775
Poročevalec na seji senata v zadostni meri opredeli skladnost ravnanja policista z danimi pooblastili.	67	2	5	4,18	,716
Poročevalcu v senatu lahko postavljam vprašanja.	66	2	5	4,56	,659
Do posameznih predlogov se lahko opredelim.	67	2	5	4,46	,745
Med vodjo senata in predstavnikom javnosti ne prihaja do razhajanj v odločitvah.	67	1	5	3,39	1,348
Vodja senata v zadostni meri upošteva mnenja članov senata.	66	2	5	4,26	,771
Odločitve o utemeljenosti pritožb na seji senata sprejemamo s konsenzom.	66	2	5	4,24	,895
Imam možnost opredelitve do predloga odgovora pritožniku.	66	2	5	4,29	,739
Vodja senata je dovolj strokovno usposobljen za vodenje obravnave.	67	3	5	4,57	,583
Vodja senata bi moral imeti predpisano stopnjo smer izobrazbe.	68	1	5	4,41	,851
Predstavnik javnosti v senatu bi moral opraviti usposabljanje s področja policijskih pooblastil.	68	1	5	3,19	1,213
Za delo na seji senata sem dovolj usposobljen.	65	2	5	3,82	,682
Z višino nadomestila stroškov za udeležbo na seji senata sem zadovoljen.	66	1	5	2,79	1,117
Pri odločanju svoje mnenje prilagajam mnenju ostalih dveh članov senata.	67	1	5	2,69	1,305
Skupaj	61				

PRILOGA F

Osnovne statistike - PSEN

	N	Min	Max	Srednja vrednost	Standardni odklon
Ustanoviti je potrebno enotni senat za pritožbe zunaj MNZ, ki bo obravnaval pritožbe zoper policiste, carinike, paznike ...	61	1	5	3,20	1,681
Pritožnik bi moral ob vložitvi pritožbe plačati sorazmerno višino takse, ki bi mu bila vrnjena v primeru zanj ugodne rešitve pritožbe na seji senata.	62	1	5	4,02	1,431
Pritožnik bi moral v primeru neutemeljene pritožbe povrniti stroške postopka.	62	1	5	4,23	1,273
Prisotnost priče na seji senata je zaželeno.	61	1	5	3,64	1,265
Pričo, ki se noče odzvati vabilu na pričanje na seji senata, je potrebno prisilno privedi.	60	1	5	1,98	1,420
V razpravah na seji senata morata biti prisotna pritožnik in policist.	62	1	5	3,53	1,490
Na seji senata za pritožbe, kjer iz pritožbe izhaja sum KD, ter ni rešena pri vodji organizacijske enote, mora biti na seji senata poročevalec iz SD policijske uprave.	59	1	5	3,03	1,712
Navadne pritožbe in tiste, iz katerih izhaja sum storitve KD, naj se rešujejo pri vodji organizacijske enote.	61	1	5	3,08	1,584
Na seji senata dovolim, da predstavnik javnosti postavlja vprašanja pritožniku, poročevalcu, policistu in drugim vabljenim strokovnjakom.	51	1	5	3,63	1,341
Predsednik senata bi moral opraviti izpit iz policijskih pooblastil.	62	1	5	4,32	1,340
Delo poročevalcev, ki na senatu predstavijo ugotovitve pomiritvenega postopka, je objektivno in strokovno.	60	1	5	4,17	,867
Skupaj	44				

PRILOGA G

Spoštovani!

Sem Rajko Kodrič, star 48 let, zaposlen na PMP Dobova, Policijska uprava Krško. Sem študent podiplomskega magistrskega študija na Fakulteti za družbene vede – Politologija, smer Javna uprava. Pri prof. dr. Marjanu Brezovšku pripravljam magistrsko nalogo z naslovom: *»Pritožbeni postopek kot oblika državljanskega nadzora nad delom policije«*.

Magistrska naloga poleg teoretičnega dela obsega tudi raziskavo, ki preverja mnenja o trenutni ureditvi pritožbenega postopka in o predvidenih spremembah postopka reševanja pritožb med vodji senata, predstavniki javnosti na seji senata in med poročevalci. Da bi lahko opravil analizo, Vas prosim za vašo oceno in mnenje o pritožbenem postopku zoper policiste, kakor je urejen danes.

Vprašalnik je anonimen. Vsi odgovori bodo uporabljeni izključno za potrebe raziskave v magistrski nalogi. Vaših osebnih podatkov ne poznam in jih tudi v magistrski nalogi ne bom obravnaval. Zaradi varovanja osebnih podatkov sem skladno z Zakonom o varstvu osebnih podatkov in z drugimi predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, izbral le nabor tistih podatkov, na podlagi katerih se ne da ugotoviti Vaše identitete. Za pomoč sem zaprosil Direktorat za policijo in druge varnostne naloge – Sektor za pritožbe, ki Vam pošilja vprašalnik, priložena pa je tudi kuverta z naslovom prejemnika in znamko za vrnitev vprašalnika.

Prosim Vas za sodelovanje v anketi, ki mi bo pomagala napisati zanimivo, strokovno, s podatki podkrepjeno in kakovostno magistrsko nalogo. Vljudno Vas prosim, da anketni vprašalnik, ki ga imate pred seboj, izpolnite in vrnete v priloženi kuverti na naslov: Ministrstvo za notranje zadeve, Sektor za pritožbe, Kersnikova 2, 1 000 Ljubljana, do 10. 9. 2009.

V primeru nejasnosti sem dosegljiv na GSM _____.

Za sodelovanje se vam najlepše zahvaljujem.

S spoštovanjem,

Rajko Kodrič

PRILOGA H

Spoštovani!

Sem Rajko Kodrič, star 48 let, zaposlen na PMP Dobova, Policijska uprava Krško. Sem študent podiplomskega magistrskega študija na Fakulteti za družbene vede – Politologija, smer Javna uprava. Pri prof. dr. Marjanu Brezovšku pripravljam magistrsko nalogo z naslovom: *»Pritožbeni postopek kot oblika državljanskega nadzora nad delom policije«*.

Magistrska naloga poleg teoretičnega dela obsega tudi raziskavo, ki preverja mnenja o trenutni ureditvi pritožbenega postopka in o predvidenih spremembah postopka reševanja pritožb med vodji senata, predstavniki javnosti na seji senata, poročevalci in vodji organizacijskih enot. Da bi lahko opravil analizo, Vas prosim za vašo oceno in mnenje o pritožbenem postopku zoper policiste, kakor je urejen danes.

Vprašalnik je anonimen. Vsi odgovori bodo uporabljeni izključno za potrebe raziskave v magistrski nalogi. Vaših osebnih podatkov ne poznam in jih tudi v magistrski nalogi ne bom obravnaval. Zaradi varovanja osebnih podatkov sem skladno z Zakonom o varstvu osebnih podatkov in z drugimi predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, izbral le nabor tistih podatkov, na podlagi katerih se ne da ugotoviti Vaše identitete. Anketni vprašalnik sem v verifikacijo poslal DPDVN - Sektorju za pritožbe in SGDP Sektorju za notranje preiskave in pomoč policistom (SNPPP). Dne 23. 7. 2009 sem prejel soglasje za izvedbo anketiranja s strani SGDP.

Prosim Vas za sodelovanje v anketi, ki mi bo pomagala napisati zanimivo, strokovno, s podatki podkrepjeno in kakovostno magistrsko nalogo. Vljudno Vas prosim, da anketni vprašalnik, ki ga imate pred seboj, izpolnite in vrnete vodstvu policijske uprave, katero bo vprašalnike zbralo in jih vrnilo po službeni pošti na naslov: PMP Dobova, Rajko Kodrič, *do 10. 9. 2009*.

V primeru nejasnosti sem dosegljiv na GSM _____.

Za sodelovanje se Vam najlepše zahvaljujem.

S spoštovanjem,

Rajko Kodrič

PRILOGA I

VPRAŠALNIK

Prosim Vas, da na vprašalnik odgovorite tako, da obkrožite črko ali številko pred odgovorom, ki po Vašem mnenju ustreza resnici oz. vašemu mnenju. Na določena vprašanja v nadaljevanju odgovarjate vsi anketiranci, na določena vprašanja pa samo določeni. Pri vprašanjih, na katera odgovarjate samo določeni anketiranci, boste na to opozorjeni pred posameznim sklopom vprašanj.

I. SPLOŠNI PODATKI

1. **Spol:** a) moški b) ženski

2. **Starost:**

a) med 25 in 30 let b) med 31 in 35 let c) med 36 in 40 let d) med 41 in 45 let e) med 46 in 50 let f) med 51 in 55 let

g) med 56 in 60 let h) več kot 61 let

3. **Izobrazba (obkrožite najvišjo dokončano stopnjo izobrazbe):**

a) osnovna šola b) poklicna c) srednja d) višja e) visoka strokovna f) univerzitetna g) strokovni magisterij h) magisterij znanosti i) doktorat

4. **Zaposlitveni položaj:**

a) dijak/študent b) nezaposlen c) zaposlen d) kmet e) upokojenec f) gospodinja g) podjetnik h) invalid

5. **Pri delu senata sodelujete kot:**

a) vodja senata b) predstavnik javnosti na seji senata c) poročevalec

6. **Kolikokrat ste v letu 2009 sodelovali pri delu senata?**

a) nisem b) enkrat c) dvakrat d) trikrat ali več

7. Kje v pritožbenem postopku naj bo obvezna prisotnost policista, zoper katerega je podana pritožba?

- a) v postopku pri vodji organizacijske enote (t. i. pomiritveni postopek)
- b) na seji senata za pritožbe
- c) v postopku pri vodji organizacijske enote in na seji senata za pritožbe
- d) nikjer

8. Reševanje pritožbe pri vodji organizacijske enote naj se poskuša rešiti v prisotnosti:

- a) samo vodje organizacijske enote
- b) vodje organizacijske enote ob prisotnosti inšpektorja službe direktorja policijske uprave (SD PU)
- c) postopek naj vodi inšpektor SD PU
- d) v postopku naj bo prisoten predstavnik javnosti

9. Kako na splošno ocenjujete pravno ureditev reševanja pritožb zoper policiste?

- a) nezadostno   b) zadostno   c) dobro   d) prav dobro   e) odlično

II. NAVEDENE SO NEKATERE TRDITVE OZIROMA DOLOČBE PRAVILNIKA O REŠEVANJU PRITOŽB, KI OPREDELJUJEJO NAČIN REŠEVANJA PRITOŽB ZOPER POLICISTE (Prosim Vas, da na naslednje trditve odgovorite vsi anketiranci, in sicer tako, da izrazite svoje mnenje o posamezni trditvi. Odgovorite tako, da obkrožite eno številko ob trditvi, ki je po vaši oceni najustreznejša.)

ŠT.	TRDITEV	sploh ne 1	v manjši meri 2	v srednji meri 3	v veliki meri 4	v zelo veliki meri 5
10.	Pravilno je, da pritožbe z elementi KD obravnavajo inšpektorji službe direktorja policijske uprave	1	2	3	4	5
11.	Postopek reševanja pritožbe pri vodji organizacijske enote naj nadzira in usmerja policijska uprava	1	2	3	4	5
12.	Postopek pri vodji organizacijske enote je glede pisanja zapisnika o obravnavi procesno prezahteven in ga je potrebno poenostaviti	1	2	3	4	5

ŠT.	TRDITEV	sploh ne 1	v manjši meri 2	v srednji meri 3	v veliki meri 4	v zelo veliki meri 5
13.	V primeru uspešno zaključenega postopka pri vodji organizacijske enote bi bilo potrebno napisati samo uradno zabeležko	1	2	3	4	5
14.	Zapisnik o obravnavi pritožbe vsebuje vse podatke, na podlagi katerih je mogoče na seji senata odločiti o pritožbi brez ponovne prisotnosti policista	1	2	3	4	5
15.	Prisotnost policista na obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote prispeva k uspešni rešitvi pritožbe	1	2	3	4	5
16.	Pritožnik pogosto vloži pritožbo, ker se s tem poskuša izmakniti odgovornosti za kršitev zakonodaje	1	2	3	4	5
17.	Policist bi moral imeti v postopku reševanja pritožbe status stranke v postopku	1	2	3	4	5
18.	V primeru, da se policist v nasprotju od pritožnika, ne strinja z ugotovitvami v postopku, je pritožbeno zadevo potrebno odstopiti senatu za pritožbe	1	2	3	4	5
19.	Pri obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote le-ta izpraša v zvezi s pritožbo vse osebe, ki bi karkoli vedele v zvezi s pritožbo	1	2	3	4	5
20.	Policija pri reševanju pritožbe pri vodji organizacijske enote korektno in pravično prouči vse okoliščine	1	2	3	4	5
21.	Pri obravnavi pritožbe na senatu mora biti član senata tudi predstavnik sindikata	1	2	3	4	5

III. OCENA VLOGE IN DELA PREDSTAVNIKOV JAVNOSTI V SENATU (Prosim, da na naslednji sklop trditev odgovorite samo predstavniki javnosti na seji senata.)

ŠT.	TRDITEV	sploh ne 1	v manjši meri 2	v srednji meri 3	v veliki meri 4	v zelo veliki meri 5
22.	Za sodelovanje v senatu sem se odločil prostovoljno	1	2	3	4	5
23.	Predstavljena mi je bila vloga in način dela v senatu	1	2	3	4	5
24.	Predstavniki javnosti na seji senata zagotavljajo objektivnost in pravičnost obravnavanja pritožbe	1	2	3	4	5
25.	Pred obravnavo na senatu sem bil ob prejemu vabila seznanjen s pritožbeno zadevo	1	2	3	4	5
26.	Moji predlogi v razpravah na senatu se upoštevajo	1	2	3	4	5

ŠT.	TRDITEV	sploh ne 1	v manjši meri 2	v srednji meri 3	v veliki meri 4	v zelo veliki meri 5
27.	V razpravah na seji senata kot predstavnik javnosti enakopravno sodelujem	1	2	3	4	5
28.	Poročevalec na seji senata v zadostni meri opredeli skladnost ravnanja policista z danimi pooblastili	1	2	3	4	5
29.	Poročevalcu na senatu lahko postavljam vprašanja	1	2	3	4	5
30.	Do posameznih pritožbenih razlogov se lahko opredelim	1	2	3	4	5
31.	Med vodjo senata in predstavnikoma javnosti ne prihaja do razhajanj v odločitvah	1	2	3	4	5
32.	Vodja senata v zadostni meri upošteva mnenja članov senata	1	2	3	4	5
33.	Odločitve o utemeljenosti pritožb na seji senata sprejemamo s konsenzom	1	2	3	4	5
34.	Imam možnost opredelitve do predloga odgovora pritožniku	1	2	3	4	5
35.	Vodja senata je dovolj strokovno usposobljen za vodenje obravnave	1	2	3	4	5
36.	Vodja senata bi moral imeti predpisano stopnjo in smer izobrazbe	1	2	3	4	5
37.	Predstavnik javnosti v senatu bi moral opraviti usposabljanje s področja policijskih pooblastil	1	2	3	4	5
38.	Za delo na seji senata sem dovolj usposobljen	1	2	3	4	5
39.	Z višino nadomestila stroškov za udeležbo na seji senata sem zadovoljen	1	2	3	4	5
40.	Pri odločanju svoje mnenje prilagajam mnenju ostalih dveh članov senata	1	2	3	4	5

IV. OCENA VLOGE IN DELA PREDSEDNIKA SENATA (Prosim, da na naslednji sklop trditev odgovorite predsedniki senata in poročevalci.)

ŠT.	TRDITEV	sploh ne 1	v manjši meri 2	v srednji meri 3	v veliki meri 4	v zelo veliki meri 5
41.	Ustanoviti je potrebno enotni senat za pritožbe zunaj MNZ, ki bo obravnaval pritožbe zoper policiste, carinike, paznike ...	1	2	3	4	5

ŠT.	TRDITEV	sploh ne 1	v manjši meri 2	v srednji meri 3	v veliki meri 4	v zelo veliki meri 5
42.	Pritožnik bi moral ob vložitvi pritožbe plačati sorazmerno višino takse, ki bi mu bila vrnjena v primeru zanj ugodne rešitve pritožbe na seji senata	1	2	3	4	5
43.	Pritožnik bi moral v primeru neutemeljene pritožbe povrniti stroške postopka	1	2	3	4	5
44.	Prisotnost priče na seji senata je zaželeno	1	2	3	4	5
45.	Pričo, ki se ne očee odzvati vabilu na pričanje na seji senata, je potrebno prisilno privedi	1	2	3	4	5
46.	V razpravah na seji senata morata biti prisotna pritožnik in policist	1	2	3	4	5
47.	Na seji senata za pritožbe, kjer iz pritožbe izhaja sum KD, ter ni rešena pri vodji organizacijske enote, mora biti na seji senata poročevalec iz SD policijske uprave	1	2	3	4	5
48.	Navadne pritožbe in tiste, iz katerih izhaja sum storitve KD, naj se rešujejo pri vodji organizacijske enote	1	2	3	4	5
49.	Na seji senata dovolim, da predstavnik javnosti postavlja vprašanja pritožniku, poročevalcu, policistu in drugim vabljenim strokovnjakom	1	2	3	4	5
50.	Predsednik senata bi moral opraviti izpit iz policijskih pooblastil	1	2	3	4	5
51.	Delo poročevalcev, ki na senatu predstavijo ugotovitve pomiritvenega postopka, je objektivno in strokovno	1	2	3	4	5

52. Če želite karkoli pripomniti, lahko to na kratko opišete:

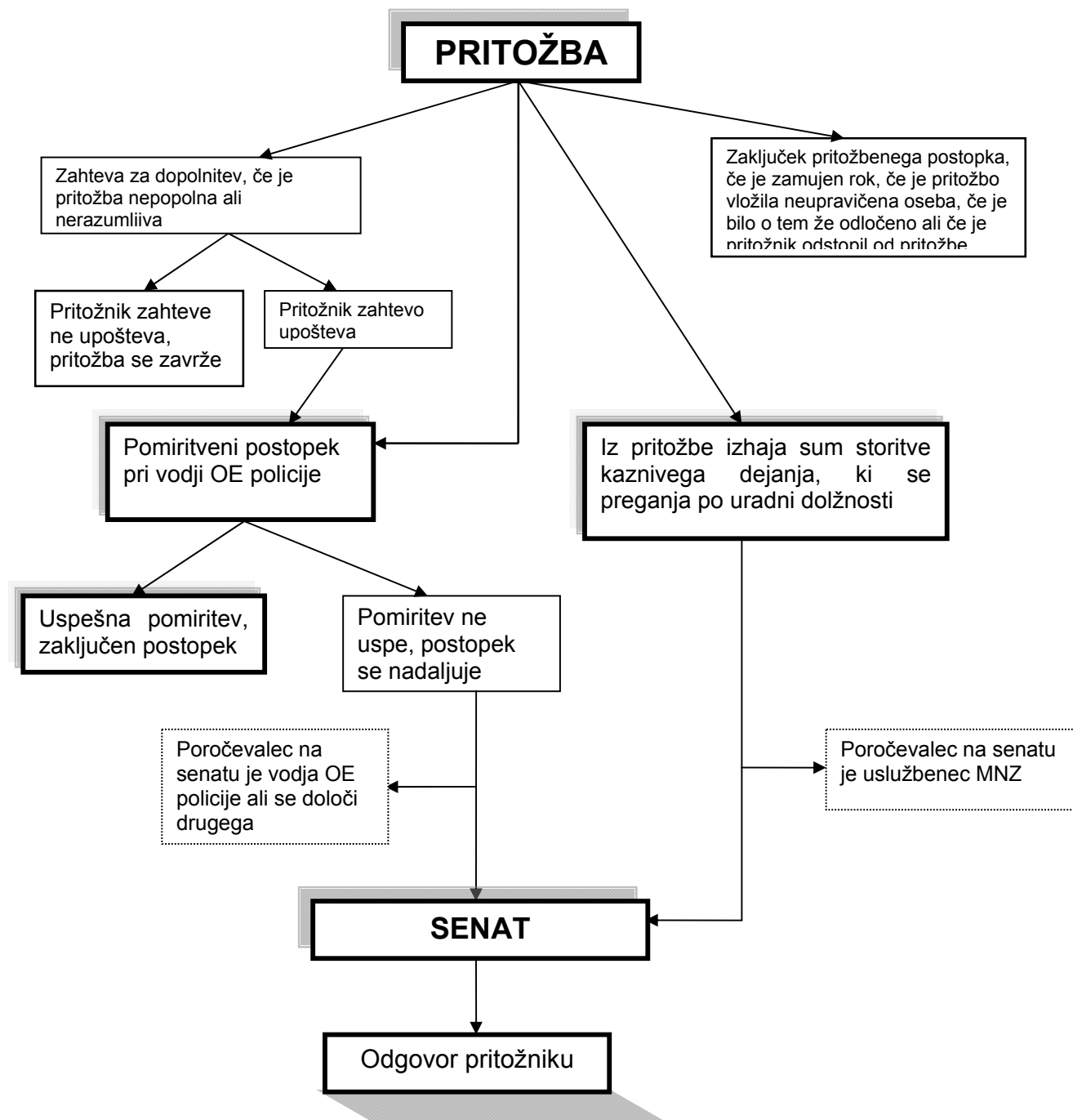

Uporabljeni izrazi, zapisani v moški spolni slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni in veljajo za ženske in moške.

Zahvaljujem se Vam za sodelovanje in trud pri izpolnjevanju vprašalnika.

PRILOGA J

Vir: http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/DPDVN/pritozbe/Pritozbe_na_spletni_strani_MNZ_shema.doc (20. avgust 2008)